

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Карпатський національний університет імені Василя Стефаника

Факультет історії, політології і міжнародних відносин

Кафедра міжнародних відносин

ДИПЛОМНА РОБОТА

на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти

на тему: «УКРАЇНА У ЗОВНІШНІЙ ПОЛІТИЦІ УГОРЩИНИ
ПІСЛЯ 24 ЛЮТОГО 2022»

Виконала: студентка

II року навчання ОР Магістр
групи МВз-2м

спеціальності: 291 «Міжнародні
відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії»

Гопчак Ірина Михайлівна

Науковий керівник:

кандидат політичних наук,
доцент кафедри міжнародних відносин,
декан факультету історії, політології і
міжнародних відносин

Гурак І.Ф.

Рецензент:

кандидат політичних наук,
доцент кафедри міжнародних відносин
Струтинська Т.З.

Допущено до захисту

« ____ » _____ 2025 р.

Івано-Франківськ, 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВ У КОНТЕКСТІ БІЛАТЕРАЛЬНИХ ВІДНОСИН.....	7
1.1. Теоретичні підходи до аналізу зовнішньої політики у міжнародних відносинах.....	7
1.2. Методологія дослідження та джерельна база дослідження.....	17
РОЗДІЛ II ЕВОЛЮЦІЯ УКРАЇНСЬКО-УГОРСЬКИХ ВІДНОСИН ДО 24 ЛЮТОГО 2022 Р.....	24
2.1. Ключові етапи розвитку українсько-угорських відносин впродовж 1991– 2021 рр.....	24
2.2. Питання закарпатських угорців та мовне законодавство України.....	31
2.3. Роль Угорщини у контексті євроінтеграційного курсу України.....	38
РОЗДІЛ III РЕАКЦІЯ УГОРЩИНИ НА ПОВНОМАСШТАБНЕ ВТОРГНЕННЯ РОСІЇ В УКРАЇНУ.....	46
3.1. Основні публічні заяви та рішення керівництва Угорщини в контексті широкомасштабного вторгнення Росії. Позиція офіційного Будапешту щодо санкцій проти Росії.....	46
3.2. Гуманітарна політика уряду Віктора Орбана щодо України та українців після 24 лютого 2022 р.....	53
3.3. Безпековий вимір політики Угорщини: український вимір.....	60
РОЗДІЛ IV СТРАТЕГІЧНІ ІНТЕРЕСИ, ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ У КОНТЕКСТІ «УКРАЇНСЬКОЇ» ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ УГОРЩИНИ.....	68
4.1. Геополітичні та економічні інтереси Угорщини у контексті війни в Україні. Балансування між Заходом і Росією.....	68
4.2. Український чинник у внутрішній політиці Угорщини.....	77

4.3. Перспективи нормалізації українсько-угорських відносин.....	85
ВИСНОВКИ.....	94
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	101

ВСТУП

Актуальність дослідження. Значення України у зовнішній політиці Угорщини значно зросло після 24 лютого 2022 року, коли Росія розпочала повномасштабне вторгнення в Україну. Ця подія змінила динаміку регіональної безпеки і поставила Угорщину в делікатне становище як члена ЄС і НАТО. Безпека, територіальна цілісність і політична стабільність України стали центральними факторами, що впливають на дипломатичні, економічні та політичні рішення Будапешта.

Вивчення політики Угорщини щодо України після 2022 року є важливим, оскільки допомагає зрозуміти, як сусідня держава-член ЄС і НАТО реагує на серйозну регіональну кризу безпеки. Російське вторгнення в Україну змінило політичну, економічну та безпекову динаміку в Східній Європі, що робить рішення та дії Угорщини дуже впливовими для регіональної стабільності. Аналіз політики Угорщини дає уявлення про баланс між національними інтересами, зобов'язаннями в рамках альянсу та історичними зв'язками, включаючи питання, пов'язані з угорською меншиною в Україні.

Ця тема також є важливою для оцінки ефективності та злагодженості реакції Європейського Союзу на конфлікт, оскільки позиції Угорщини часто розходяться з більш широкою політикою ЄС. Крім того, вивчення цього випадку сприяє розвитку наукових досліджень у галузі міжнародних відносин, висвітлюючи взаємодію між внутрішньою політикою та зовнішньою політикою в умовах кризи. Зрештою, розуміння підходу Угорщини розширює знання про регіональну безпеку, дипломатію та виклики управління двосторонніми відносинами в умовах надзвичайного геополітичного тиску.

Метою дослідження є проаналізувати місце України у зовнішній політиці Угорщини після 24 лютого 2022 року та спрогнозувати перспективи нормалізації українсько-угорських відносин.

Відповідно до поставленої мети було визначено наступні **завдання**:

- описати теоретичні підходи до аналізу зовнішньої політики у міжнародних відносинах;
- охарактеризувати методологію дослідження та джерельну базу дослідження;
- проаналізувати ключові етапи розвитку українсько-угорських відносин впродовж 1991–2021 років;
- вивчити питання закарпатських угорців та мовного законодавства України;
- проаналізувати основні публічні заяви та рішення керівництва Угорщини в контексті широкомасштабного вторгнення Росії;
- дослідити гуманітарну політику уряду Віктора Орбана щодо України та українців після 24 лютого 2022 року;
- проаналізувати роль Угорщини у контексті євроінтеграційного курсу України та її вплив на процеси інтеграції у ЄС;
- висвітлити безпековий вимір політики Угорщини щодо України;
- проаналізувати геополітичні та економічні інтереси Угорщини у контексті війни в Україні;
- дослідити український чинник у внутрішній політиці Угорщини;
- спрогнозувати перспективи нормалізації українсько-угорських відносин.

Об'єктом дослідження є зовнішня політика Угорщини після 24 лютого 2022 року.

Предметом дослідження є безпекові, економічні та гуманітарні аспекти зовнішньої політики Угорщини щодо України в умовах повномасштабної російсько-української війни після 24 лютого 2022 року.

Практичне значення результатів дослідження. Ця магістерська робота

представляє собою комплексний аналіз місця України в зовнішній політиці Угорщини до повномасштабного вторгнення Росії в Україну та після. Окрім цього, у роботі висвітлена стратегія неоліберальної ідеології та «Східного відкриття» Угорщини, що допомагає нам зрозуміти її геополітичні та економічні інтереси Угорщини у контексті війни в Україні. Ця інформація є важливою з практичної точки зору, оскільки вона надає інструменти для прогнозування дій Угорщини, розробки дипломатичних стратегій ЄС та України, зміцнення регіональної безпеки та розуміння внутрішньополітичної логіки, що стоїть за рішеннями Угорщини. Результати даного дослідження можуть бути застосовані державними установами для покращення комунікації з угорською стороною на двосторонньому та багатосторонньому рівнях; аналітичними центрами, які досліджують політику держав-членів щодо України; у наукових і академічних дослідженнях щодо угорсько-українських відносин, під час семінарів та лекцій з міжнародних відносин студентами та викладачами. Наукова новизна цього дослідження полягає у висвітленні перспектив розвитку та нормалізації цих двосторонніх відносин.

Географічні межі дослідження охоплюють території Угорщини та України із зосередженням на Закарпатській області як території проживання етнічної угорської меншини. Дослідження також охоплює ключові міжнародні майданчики й інституції, які впливають на україно-угорські відносини.

Методологія дослідження поєднує комплекс загальнонаукових методів – аналізу, синтезу, індукції та дедукції, – а також спеціальних методів, серед яких історико-хронологічний, порівняльний, контент-аналіз, івент-аналіз, політико-психологічний, метод кейс-стаді та прогностичний. Використання цих методів у сукупності забезпечує об'єктивне виявлення закономірностей формування та реалізації зовнішньої політики Угорщини щодо України, а також дозволяє визначити тенденції, проблеми та перспективи подальшого розвитку двосторонніх відносин. Дослідження базується на різноманітних

джерелах, включаючи офіційні документи, закони, угоди, декларації, аналітичні звіти, висвітлення в медіа та наукові праці, що дає змогу отримати комплексне уявлення про місце України у зовнішній політиці Угорщини. Ці джерела дають змогу проаналізувати політичні, економічні, безпекові та культурні чинники, а також теоретично інтерпретувати стратегії зовнішньої політики Угорщини.

Наукова новизна дослідження полягає у комплексному дослідженні місця України у зовнішній політиці Угорщини після 24 лютого 2022 року, що до цього часу не було предметом систематичного аналізу. Поєднання теоретичних підходів до зовнішньої політики, оцінка гуманітарної, безпекової та економічної політики Угорщини, а також врахування внутрішньополітичного контексту, позицій Угорщини у ЄС і НАТО дозволяє створити цілісне уявлення про фактори, що формують двосторонні відносини. Дослідження також висвітлює роль українського чинника у внутрішній політиці Угорщини, механізми впливу на європейську інтеграцію України та перспективи нормалізації двосторонніх відносин.

Структура роботи складається із 122 сторінок і охоплює вступ, чотири розділи, висновки та список використаних джерел.

РОЗДІЛ І ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВ У КОНТЕКСТІ БІЛАТЕРАЛЬНИХ ВІДНОСИН

1.1. Теоретичні підходи до аналізу зовнішньої політики у міжнародних відносинах

У рамках науки про міжнародні відносини науковці запропонували безліч визначень зовнішньої політики, кожне з яких відображає різні погляди на природу поведінки держави. Ці визначення підкреслюють її складність як практичного інструменту державотворення та предмета теоретичних дебатів.

У загальному, зовнішня політика – це форма публічної політики, яка планується та реалізується державою¹. Це також «сукупність усіх взаємодій держави з іншими державами або не державними суб'єктами за межами її територіальних кордонів. Держава представлена урядом і бере на себе повну відповідальність за всі зовнішні релевантні дії своїх громадян»².

Теорії зовнішньої політики забезпечують основу для розуміння того, як держави визначають свої інтереси, приймають рішення та взаємодіють на міжнародній арені. Вивчаючи такі підходи, як реалізм, лібералізм, конструктивізм та теорії малих держав, науковці та політики можуть пояснити та передбачити моделі поведінки держав у світовій політиці.

Лібералізм є визначальною рисою сучасної демократії, про що свідчить поширеність терміну «ліберальна демократія» як способу опису країн з вільними і чесними виборами, верховенством права і захищеними громадянськими свободами. Також лібералізм як парадигма містить

---

1 Luu T. H. Foreign Policy Analysis – An Approach from Policy Theory. *Migration Letters*, 2022, vol. 19, no. S2, P. 1656. URL: <https://migrationletters.com/index.php/ml/article/view/10634> (date of access: 19.08.2025).
2 Müller M. A Spectre is Haunting Arabia: How the Germans Brought Their Communism to Yemen. 2015. P. 49. DOI: 10.1515/9783839432259 (date of access: 19.08.2025).

різноманітні концепції та аргументи щодо того, як інститути, поведінка та економічні зв'язки стримують і пом'якшують насильницьку владу держави³.

Лібералістична (ідеалістична) парадигма у міжнародних відносинах сформувалася у 20–30-х роках ХХ століття як сукупність поглядів науковців, які поділяли бачення міжнародних відносин Вудро Вільсоном⁴. Витоки цієї теорії сягають корінням поглядів таких вчених як голландський юрист Гуго Гроцій (1583–1645 рр.), німецький філософ Іммануїл Кант (1724–1804 рр.), англійський політичний теоретик Джон Локк (1632–1704 рр.), французький філософ, політичний мислитель Шарль-Луї Монтеск'є (1689–1755 рр.), швейцарський філософ, політичний теоретик Жан-Жак Руссо (1712–1778 рр.) та американський політолог, державний діяч Томас Джефферсон (1743–1826 рр.).

Ранній лібералізм підкреслював свободу як основу всіх соціальних благ, а рівність і права – як похідні від природної свободи. Локк стверджував, що свобода повинна бути обмежена лише постійними законами, заснованими на природному праві, що забезпечують автономію, власність і рівність. Шарль-Луї Монтеск'є розвинув ідею поділу влади та стримувань і противаг, підкреслюючи, що політична свобода вимагає обмеженого уряду і правових обмежень влади. Жан-Жак Руссо зміцнив принцип свободи і рівності як вроджені, незворотні права людини, відкидаючи авторитаризм і наголошуючи на суспільному договорі. Томас Джефферсон радикалізував ці ідеї, наполягаючи на тому, що уряд існує для того, щоб служити людям, що кожне покоління може переосмислити його, і що справжня демократія побудована на мінімальному втручанні держави та захисті індивідуальної свободи. Іммануїл Кант додав важливий вимір до ранньої ліберальної думки, пов'язавши внутрішню свободу з міжнародним миром. Він стверджував, що

3 Meiser J. W. Introducing Liberalism in International Relations Theory. *E-International Relations*. 18 February 2018. URL: <https://www.e-ir.info/2018/02/18/introducing-liberalism-in-international-relations-theory/> (date of access: 19.08.2025).

4 Ідеалістична парадигма в науці про міжнародні відносини. В.Вільсон, Н.Анджел. URL: <https://studfile.net/preview/11344943/page:13/> (дата звернення: 19.08.2025).

республіканські уряди, побудовані на верховенстві права та участі громадян, менш схильні до ведення воєн. У своєму знаменитому есе «Вічний мир» (1795 р.) Іммануїл Кант виклав принципи колективної безпеки, міжнародного права та співпраці між вільними державами. Ці ідеї пізніше сформували ліберальну теорію міжнародних відносин, особливо віру в те, що демократія та інститути можуть створити більш мирний світ⁵.

Відповідно до ідей сучасників та їх попередників, ідеальна форма лібералізму ґрунтується на чотирьох ключових інститутах. По-перше, громадяни користуються рівністю та основними правами, такими як свобода релігії та преси. По-друге, представницькі законодавчі органи володіють суверенною владою, отримуючи владу за згодою тих, ким вони керують. По-третє, економіка базується на приватній власності та індивідуальному придбанні, що виключає державний соціалізм, але допускає змішані моделі. По-четверте, економічне життя значною мірою визначається попитом і пропозицією, вільним від жорсткого бюрократичного контролю⁶.

Прихильники ліберального ідеалізму у зовнішній політиці вважають, що держава повинна зробити свою внутрішню політичну філософію метою своєї зовнішньої політики. Лібералізм постулює стриманість серед держав, які у своїй зовнішній політиці забезпечують можливість миру у всьому світі. Фундаментальним принципом цього напрямку є розширення ліберальної зони миру⁷.

Відповідно до роботи американських політологів Деніела Додні та Джона Ікенберрі (1999 р.) ліберальний світовий порядок передбачає: 1) міжнародне право та угоди, які супроводжуються міжнародними організаціями, які

5 Добросердов А.Р. Витоки ліберальної правової ідеології у вченнях XVII-XVIII ст. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. № 3. С. 30–33. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-3/5> (дата звернення: 19.08.2025).

6 Liberalism in International Relations . In: Badie B., Schlosser D.-B., Morlino L., eds. International Encyclopedia of Political Science. Los Angeles: Sage, 2011. P. 1434–1439.

7 Parry A. W. Liberalism and Foreign Policy: An Analysis of the Liberal Foreign Policy in International Relations. *INSAMER*. 10 February 2021. P. 1–4. URL: https://insamer.com/en/liberalism-and-foreign-policy-analysis_2631.html (date of access: 19.08.2025).

створюють міжнародну систему, що значно виходить за рамки однієї лише держави; 2) поширення вільної торгівлі та капіталізму завдяки зусиллям потужних ліберальних держав і міжнародних організацій; 3) міжнародні норми, які сприяють міжнародному співробітництву, правам людини, демократії та верховенству права. Коли держава здійснює дії, що суперечать цим нормам, вона зазнає різних видів втрат⁸.

Таким чином, під час розробки своєї зовнішньої політики, держави відповідно до ліберальної теорії, керуються не лише силовою політикою та власними інтересами, але й нормами, цінностями та принципами, такими як демократія, права людини та економічне процвітання. Держави мають тенденцію до дво- та багатосторонньої співпраці з метою досягнення спільних цілей і вирішення колективних проблем. Ліберали часто підтримують ідею гуманітарної інтервенції, коли держави або міжнародні організації втручаються в інші країни для захисту прав людини та запобігання гуманітарним кризам⁹.

Проте хоча лібералізм успішно створив зону миру і співпраці між ліберальними державами, він не виправдав та не виправдовує цих очікувань за межами ліберального світу. Російська війна проти України є найяскравішим прикладом, який показав, що правила та міжнародні норми не працюють для авторитарного світу¹⁰.

У 1970-х-1980-х роках виник неоліберальний напрямок як відповідь до викликів глобалізації та очевидних невдач державних моделей розвитку. Він органічно повторював основні постулати ліберальної теорії, проте робив наголос на економічній взаємозалежності. Тут зовнішня політика держави направлена на економічну співпрацю та інтеграцію, які можуть сприяти миру та

8 Meiser J. W. Introducing Liberalism in International Relations Theory. *E-International Relations*. 18 February 2018. URL: <https://www.e-ir.info/2018/02/18/introducing-liberalism-in-international-relations-theory/> (date of access: 19.08.2025).

9 Liberal Theory of International Relations. URL: <https://dennana.in/2024/03/30/liberal-theory-of-international-relations/> (date of access: 19.08.2025).

10 Parry A. W. Liberalism and Foreign Policy: An Analysis of the Liberal Foreign Policy in International Relations. *INSAMER*. 10 February 2021. P.1-4. URL: https://insamer.com/en/liberalism-and-foreign-policy-an-analysis_2631.html (date of access: 19.08.2025).

процвітання між державами¹¹. Неолібералізм підкреслює роль міжнародних інституцій, режимів та механізмів управління у сприянні та підтримці співпраці між державами. Сприяючи розвитку прозорих, взаємних і примусових правил і норм, неоліберальна теорія пропонує інституційні рішення проблем колективних дій у міжнародних відносинах. Також на відміну від класичного лібералізму, який припускає, що держави будують свою зовнішню політику таким чином, щоб отримати абсолютні вигоди у співпраці між країнами, неолібералізм визнає, що держави можуть бути зацікавлені у відносній вигоді, або у своїх вигодах порівняно з іншими державами¹².

Важливою складовою неоліберальної теорії є концепція м'якої сили американського вченого Джозефа Ная. Він стверджував, що в епоху після холодної війни країни можуть досягати своїх цілей не лише за допомогою військової та економічної могутності, так званої твердої сили, але й за допомогою привабливості та переконання – форми впливу, яку він назвав м'якою силою. Відповідно до цієї концепції, держава фокусується у зовнішній політиці на культурних, політичних та ідеологічних цінностях¹³.

У відповідь на невдачу ідеалістів пояснити міжнародні відносини після Другої світової війни виник класичний реалізм¹⁴. Витоки реалізму можна простежити у стародавніх писаннях греків, коли невеликі ворогуючі держави періодично воювали одна з одною. Фукідід розглядає реалізм як ідею про те, що сила, а не справедливість, зрештою, формує відносини між державами, як

---

11 Theories of international relations unit 2 study guides liberalism & neoliberalism in ir theory. URL:<https://library.fiveable.me/theories-of-international-relations/unit-2> (date of access: 19.08.2025).

12 Neo Liberal Theory of International Relations. URL: <https://dennana.in/2024/03/30/neo-liberal-theory-of-international-relations/> (date of access: 19.08.2025).

13 Nye J. S. Soft power. *Foreign Policy*, no. 80, Twentieth Anniversary (Autumn, 1990). P. 166–169. Available at: <http://www.jstor.org/stable/1148580> (date of access: 19.08.2025).

14 Political Realism in International Relations. *Stanford Encyclopedia of Philosophy*. Jul 26, 2010. URL: <https://plato.stanford.edu/entries/realism-intl-relations/> (date of access: 20.08.2025).

показано в його розповіді про Пелопоннеську війну¹⁵¹⁶. Реалізм досяг свого апогею після Вестфальського договору 1648 року, який заклав основу національних держав¹⁷. Класичними представниками реалізму у Середньовіччі були італійський політичний діяч Нікколо Макіавеллі та англійський філософ Томас Гоббс. У своїй праці «Державець» Макіавеллі пише про те, як правильно здобувати і утримувати владу. Його гасло – мета виправдовує засоби. Він вважав, що держави у зовнішній політиці надають перевагу виживанню та владі над мораллю. Томас Гоббс у своїй праці «Левіафан» описує «природний стан», коли люди існують без центральної влади, що призводить до «війни всіх проти всіх». Реалісти застосовують цю концепцію до міжнародної системи, стверджуючи, що відсутність світового уряду створює анархічне середовище, в якому держави передусім дбають про власну безпеку та виживання¹⁸.

Реалізм, на відміну від лібералізму, підходить до зовнішньої політики з точки зору інтересів, а не цінностей¹⁹. Реалісти стверджують, що держави у зовнішній політиці повинні керуватися своїми національними інтересами, а найвищим національним інтересом є посилення владних позицій держави²⁰. Замість того, щоб зосереджуватися на кожній гуманітарній кризі, реалісти розбудовують владу і вплив, щоб формувати світ відповідно до свого бачення. Реалістичні цілі досягаються шляхом формування сильних альянсів, розвитку військового потенціалу або послаблення суперників. Реалісти вважають, що

15 Nuri M. H. International relations: revisiting the conventional 'realism' paradigm. *Pakistan Monthly Review*. URL: <https://pakistanmonthlyreview.com/international-relations-revisiting-the-conventional-realism-paradigm/> (date of access: 20.08.2025).

16 Political Realism in International Relations. URL: <https://plato.stanford.edu/entries/realism-intl-relations/> (date of access: 20.08.2025).

17 Nuri M. H. International relations: revisiting the conventional 'realism' paradigm. *Pakistan Monthly Review*. URL: <https://pakistanmonthlyreview.com/international-relations-revisiting-the-conventional-realism-paradigm/> (date of access: 20.08.2025).

18 Realist Theory of International Relations. URL: <https://dennana.in/2024/03/29/meaning-and-nature-of-ir-theory/> (date of access: 20.08.2025).

19 Idealism Versus Realism. *CFR Education*. URL: <https://education.cfr.org/learn/learning-journey/approaches-foreign-policy/idealism-versus-realism> (date of access: 20.08.2025).

20 Waltz K. N. *Man, the State, and War: A Theoretical Analysis*. 2nd rev. ed. New York: Columbia University Press, 2001. P. 37. URL: <https://hostnezt.com/cssfiles/internationalrelations/Man%20the%20State%20and%20War%20A%20Theoretical%20Analysis%202nd%20Edition%20-%20The%20CSS%20Point.pdf> (date of access: 20.08.2025).

поширення своїх цінностей за кордоном часто має непередбачувані наслідки, які можуть дестабілізувати країни та регіони²¹.

Основним інструментом держави на міжнародній арені у рамках реалістичної парадигми є тверда сила. Тверда сила передбачає використання матеріальних інструментів, таких як військові засоби (танки та військові літаки), або введення санкцій та економічних обмежень, щоб змусити державу діяти всупереч її волі. Представники реалізму вважають, що для захисту держави та забезпечення її інтересів у міжнародній системі, державі вкрай важливо зміцнювати свій військовий потенціал шляхом придбання сучасних озброєнь і технологій, а також укладати військові союзи з іншими державами для підтримання балансу сил між країнами²².

Відповідно до реалістичної парадигми та концепції твердої сили, держави прагнуть: а) збільшити свою економічну потужність через торговельні угоди, придбання ресурсів і контроль над стратегічними галузями (як наприклад, китайська ініціатива «Пояс і шлях»); б) збільшити свою владу за рахунок територіальної експансії (як наприклад, анексія нацистською Німеччиною Австрії та частини Чехословаччини); в) розробити ядерну зброю для стримування нападів з боку інших потужних держав, тим самим посилюючи свою безпеку і владу²³.

Третьою найпоширенішою теорією міжнародних відносин є конструктивізм. Конструктивізм сформувався як окремий теоретичний підхід у 1980-х і 1990-х роках у роботах американського вченого у галузі міжнародних відносин Ніколаса Онуфа, німецького політолога Александра Вендта та американського політолога Пітера Катценштайна. Розвиток конструктивізму частково став відповіддю на відчутну обмеженість основних теорій

21 Idealism Versus Realism. URL: <https://education.cfr.org/learn/learning-journey/approaches-foreign-policy/idealism-versus-realism> (date of access: 20.08.2025).

22 Morgenthau H. Politics among nations: The struggle for power and peace. 7th ed. Boston: McGraw-Hill, 2005. P. 30.

23 Realist Theory of International Relations. URL: <https://dennana.in/2024/03/29/meaning-and-nature-of-ir-theory/> (date of access: 20.08.2025).

міжнародних відносин, таких як реалізм і лібералізм, які вважалися надмірно зосередженими на матеріальних факторах²⁴.

Бельгійський вчений Андре Кукла визначає конструктивізм як ідею, яка виникає під час проведення та роздумів про соціологічні дослідження науки²⁵. За словами Катценштейна внесок конструктивізму полягає в тому, що він виявляє «контекстні» ефекти норм у міжнародних відносинах²⁶.

Конструктивізм постулює, що зовнішньополітичні рішення держав залежать від соціальних конструктів, під якими мається на увазі ідентичність, норми та переконання. Цей підхід кидає виклик традиційним поглядам на міжнародні відносини, які зосереджуються насамперед на матеріальних факторах, таких як сила та інтерес²⁷.

В основі конструктивістської теорії лежать ідентичності, які разом із інтересами формують зовнішню політику держав. Державна ідентичність забезпечує суверенітет для самої себе²⁸. Ідентичність створюється через взаємодію між групами. У формуванні ідентичності держави відіграють важливу роль як і внутрішні, так і зовнішні фактори.

У зовнішньополітичному аналізі конструктивістський підхід фокусується на декількох видах ідентичності: колективній ідентичності, політичній ідентичності, національній ідентичності та державній ідентичності. Конструктивізм зосереджується особливо на взаємозв'язку між інтересами та ідентичностями.

---

24 Lee S. Understanding Constructivism in Foreign Policy: a comprehensive guide to its principles and applications in International Relations. *NumberAnalytics.com*. 25 May 2025. URL: <https://www.numberanalytics.com/blog/constructivism-foreign-policy-analysis> (date of access: 20.08.2025).

25 Kukla A. *Social Constructivism and the Philosophy of Science*. London: Routledge, 2000. P.18.

26 Katzenstein P. J. *The Culture of National Security: Norms and Identity in World Politics*. New York: Columbia University Press, 1996. P. 118.

27 Lee S. Understanding Constructivism in Foreign Policy: a comprehensive guide to its principles and applications in International Relations. *NumberAnalytics.com*. 25 May 2025. URL: <https://www.numberanalytics.com/blog/constructivism-foreign-policy-analysis> (date of access: 20.08.2025).

28 Wendt A. Anarchy Is What States Make of It: The Social Construction of Power Politics. *International Organization*. 1992. Vol. 46, No. 2. P. 413.

Колективна ідентичність є ключовим поняттям в аналізі зовнішньої політики, і конструктивісти підкреслюють її важливість. Турецький вчений Юджел Боздагліоглу описує її як системний процес, на який впливає стратегічна практика, тоді як ірландський науковець Білл Максуїні пов'язує її з відтворенням безпеки та безпекової політики. Александр Вендт стверджує, що не всі ідентичності є колективними, оскільки колективна ідентичність вимагає спільних рис та ідентифікації. Національна ідентичність, як форма колективної ідентичності, може впливати на зовнішню політику і навіть спричиняти конфлікти, якщо групи не відчують себе включеними. Інші представники конструктивізму підкреслюють, що національна ідентичність формує норми, цінності та політичний вибір і тісно пов'язана з соціально-політичним контекстом. Пітер Катценштейн стверджує, що політична ідентичність є одночасно соціальним та історичним конструктом, який підтримує вірність і відданість громадян своїй політичній спільноті. А державна ідентичність формується і змінюється як через зовнішню політику, так і через внутрішні процеси: держави використовують зовнішню політику для здобуття визнання і поваги в міжнародному співтоваристві, тоді як внутрішні політичні та соціальні події також формують їхню ідентичність, що, в свою чергу, впливає на їхні зовнішньополітичні уподобання²⁹.

Більшість класичних теорій сфокусовані на великих акторах, так як до середини ХХ століття саме великі держави відігравали важливу роль на міжнародній арені. Але з кінця 1950-х років малі держави почали відігравати все більш помітну роль, так як їхня кількість достатньо зросла³⁰.

Серед науковців не існує єдиного визначення щодо малих держав. Це призводить до появи різноманітних визначень малих держав, які зазвичай

---

29 Erbas I. Constructivist Approach in Foreign Policy and in International Relations. 2022. P. 5089-5095. URL: https://www.researchgate.net/publication/364720915_Constructivist_Approach_in_Foreign_Policy_and_in_International_Relations (date of access: 20.08.2025).

30 Steinsson S., Kristinsson T. The small state in international relations. In: *Small States and Shelter Theory*. 2018. P. 15. DOI: 10.4324/9780429463167-2. (date of access: 21.08.2025).

пов'язані з кількісними критеріями, такими як географічний розмір, чисельність населення, економічні результати та військові витрати. Однак існують й інші способи визначення малих держав, включаючи самосприйняття, аналіз поведінки в міжнародних відносинах або комбінацію факторів. Кількісні критерії, такі як чисельність населення, різняться серед дослідників і можуть вводити в оману. Класифікації існують, але вони мають прикладний характер і повинні враховувати регіональний контекст. Тому ця «малість» (з англ. - smallness) є відносним поняттям, в якому деякі держави можна назвати «малими» по відношенню до інших³¹³².

Особливостями малих держав є їхня вразливість та брак можливостей. Малі держави мають обмежену свободу дій у порівнянні з великими державами. Науковці стверджують, що малі країни повинні або знайти захисника, або приєднатися до альянсу, щоб бути економічно і політично стійкими, тому що вони як правило не мають ресурсів для забезпечення власної оборони. Їхнім пріоритетом часто є зовнішньоекономічна політика. Їхня зовнішня політика здебільшого орієнтована на регіон. Вони можуть мати обмежені можливості обробки інформації, що може розглядатися як недолік, так і перевага. Вони віддають перевагу функціонуючому балансу сил і можуть «шукати притулку», якщо він нестабільний. Їхні дії іноді можуть створювати нові конфліктні поля між великими державами, а також концентрувати сили на ключових напрямках³³³⁴. Таким чином, малі держави схильні до балансуєчої поведінки у зовнішній політиці, яка підтримує міжнародний статус-кво. Їхня

---

31 Simpson A. W. Realism, Small States and Neutrality. *E-IR*. 2018. URL: <https://www.e-ir.info/2018/02/05/realism-small-states-and-neutrality/> (дата звернення: 21.08.2025).

32 Novikova I. N. Small States in International Relations: Some Theoretical Aspects. 2023. URL: <https://www.bohrium.com/paper-details/small-states-in-international-relations-some-theoretical-aspects/840559720933621761-9525> (дата звернення: 21.08.2025).

33 Steinsson S., Kristinsson T. The small state in international relations. In: *Small States and Shelter Theory*. 2018. P. 15–16. DOI: 10.4324/9780429463167-2. (date of access: 21.08.2025).

34 Novikova I. N. Small States in International Relations: Some Theoretical Aspects. 2023. URL: <https://www.bohrium.com/paper-details/small-states-in-international-relations-some-theoretical-aspects/840559720933621761-9525> (дата звернення: 21.08.2025).

зовнішня політика більш реактивна, ніж проактивна³⁵. Для малих держав існують основні політичні сили, в тому числі географічні, які формують їхні політичні можливості та встановлюють певні обмеження та стримування³⁶.

Теоретичні підходи до зовнішньої політики в міжнародних відносинах забезпечують основу для розуміння того, як держави визначають свої інтереси, приймають рішення та взаємодіють на глобальному рівні. Лібералізм наголошує на демократії, правах людини та співпраці, стверджуючи, що держави, які керуються нормами та інститутами, можуть сприяти миру, тоді як неолібералізм підкреслює економічну взаємозалежність та м'яку силу. Реалізм зосереджується на силі, виживанні та національних інтересах, використовуючи жорстку силу для забезпечення позицій держави в анархічній міжнародній системі. Конструктивізм та теорії малих держав підкреслюють роль ідентичності, норм та вразливості, показуючи, що як соціальні конструкти, так і структурні обмеження формують поведінку в галузі зовнішньої політики.

1.2. Методологія дослідження та джерельна база дослідження

Під час написання даної магістерської роботи важливим є вибір адекватної методологічної основи, яка дозволяє забезпечити цілісність, об'єктивність та системність аналізу. З огляду на складність предмета дослідження – що поєднує політичні, економічні, безпекові та культурні аспекти двосторонніх відносин – методологія базується на поєднанні загальнонаукових, спеціально-наукових та міждисциплінарних підходів.

Системний підхід був використаний для розгляду зовнішньої політики Угорщини як складової міжнародної системи, у якій взаємодіють різні актори – держави, міжнародні організації, наддержавні структури (ЄС, НАТО) тощо. Це

35 Baldursson B. What features determine small states' activities in the international arena? Iceland's approach to foreign relations until the mid-1990s. 2005. P. 110. URL: <https://skemman.is/bitstream/1946/8725/1/a.2005.1.1.5.pdf> (date of access: 21.08.2025).

36 Simpson A. W. Realism, Small States and Neutrality. *E-IR*. 2018. URL: <https://www.e-ir.info/2018/02/05/realism-small-states-and-neutrality/> (дата звернення: 21.08.2025).

дозволяє проаналізувати місце Угорщини у регіональній та європейській архітектурі безпеки.

Історико-хронологічний метод був застосований для висвітлення етапів розвитку українсько-угорських відносин від 1991 року до сьогодні, а також для простеження еволюції позицій Угорщини у різні періоди.

Методи аналізу і синтезу були використані з метою виокремити ключові фактори, що впливають на формування політики Угорщини, та їх узагальнення для формулювання висновків.

Порівняльний метод був використаний для порівняння політики Будапешта до та після 2022 року.

Метод класифікації був застосований для упорядкування видів угорських зовнішньополітичних дій (економічна дипломатія, гуманітарна, безпекова).

Аналіз документів і контент-аналіз допомогли підкріпити основні тези за допомогою дослідження офіційних заяв, виступів, урядових рішень, документів, законів України, Угорщини та ЄС, а також матеріалів європейських, угорських та українських медіа.

Івент-аналіз був використаний з метою дослідження динаміки таких політичних ситуацій як прийняття законів, офіційні візити, опитування громадян, голосування в межах ЄС.

Індукція дозволила зробити висновки з серії публічних заяв угорських політиків, кількості гуманітарної допомоги Угорщини, підтримуючих кроків Угорщини щодо європейських сподівань України, співпраці Угорщини з Росією.

Політико-психологічний метод допоміг проаналізувати риторики угорського керівництва, мотивів рішень і формування іміджу «захисника угорської меншини».

Метод кейс-стаді дозволив детально проаналізувати окремі епізоди чи політичні ситуації. Наприклад, конфлікт навколо мовного закону, реакцію на вторгнення РФ у 2022 році або політику Будапешта щодо санкцій.

Прогностичний метод був застосований для оцінки можливих сценаріїв розвитку відносин між Україною та Угорщиною, враховуючи зміну безпекового середовища та політичних тенденцій у ЄС.

Тема місця України у зовнішній політиці Угорщини є досить дослідженою, але все ще далекою від повного вивчення. До 2022 року науковий інтерес – як в Україні, так і за кордоном – був зосереджений переважно на правах меншин, мовній політиці та двосторонніх політичних напруженнях, пов'язаних з угорською меншиною в Закарпатті. Повномасштабне вторгнення різко розширило тематику досліджень, змістивши її в бік питань безпеки, санкційної політики, енергетичної залежності та переговорної поведінки Угорщини в рамках ЄС.

Ісландські вчені Сверрір Стейнссон і Торстейнн Крістінссон проаналізували зовнішню політику малих держав, зокрема підхід Угорщини до сусідніх країн після закінчення холодної війни, що дає корисну основу для розуміння відносин між Будапештом і Києвом. Угорські науковці Петр Балоба і Каталін Ковали зосереджені на тому як етнічна угорська меншина в Україні була сек'юритизована, аналізуючи культурні, мовні, діаспорні та геополітичні аспекти.

Українські експерти, такі як Михайло Мінаков та Олександр Павлюк, дослідили зовнішньополітичні стратегії України та виклики у двосторонніх відносинах з Угорщиною. Вікторія Кравчик та Олексій Ляшенко висвітлили основні проблеми у двосторонніх відносинах у сфері прав меншин та прикордонних питань. Віталій Андрейко досліджує, як угорська національна меншина в Україні вплинула на формування та розвиток двосторонніх відносин. Такі науковці, як Павло Гриценко та Леся Мушкетик, дослідили

вплив законодавства про українську мову на відносини з Угорщиною та його політичні наслідки. Андрій Лукашенко та інші дослідники обговорюють роль угорської зовнішньої політики в процесі європейської інтеграції України.

Такі дослідники як Вероніка Йозьвяк та Любов Корнічук вивчають, як Будапешт балансує між зобов'язаннями перед ЄС/НАТО та економічними/енергетичними зв'язками з Росією.

Загалом, література надає багатовимірний погляд, поєднуючи історичний, політичний, економічний та культурний аналізи, що дозволяє зрозуміти складність українсько-угорських відносин до 24 лютого 2022 року.

Серед українських дослідників ця тема набула помітної популярності після 2022 року. Науковці, пов'язані з Центром Разумкова, Українським інститутом майбутнього, Національним інститутом стратегічних досліджень (НІСД) та Радою з питань зовнішньої політики «Українська призма», активно аналізують позицію Угорщини щодо санкцій, енергетичної співпраці з Росією та політичного використання угорської меншини Закарпаття у двосторонніх відносинах. Українські науковці також приділяють пильну увагу ролі Угорщини у блокуванні кроків України на шляху до євроатлантичної інтеграції до 2022 року та тому, як ця поведінка змінилася – або залишилася незмінною – під час війни.

Серед іноземних дослідників ця тема є особливо актуальною в галузі центральноєвропейських студій, зовнішньої політики ЄС та досліджень у сфері безпеки. Вчені з таких установ, як Центральноєвропейський університет (CEU), Європейська рада з міжнародних відносин (ECFR), Центр східних студій (OSW, Польща), Німецького фонду Маршалла (GMF) та різних угорських аналітичних центрів (наприклад, Інституту політичного капіталу, Центру євроатлантичної інтеграції та демократії) проаналізували зовнішньополітичну поведінку Будапешта в контексті російського впливу, його неліберальної внутрішньополітичної програми та інструменталізації питань меншин. Однак

дослідження, що зосереджуються конкретно на Україні як окремому векторі зовнішньої політики Угорщини після 2022 року, залишаються обмеженими і зазвичай з'являються у вигляді політичних оглядів, а не глибоких академічних досліджень.

При визначенні джерельної бази для цього дослідження ми керувалися кількома ключовими методологічними принципами, серед яких об'єктивність, єдність історичного та логічного аналізу, а також врахування політичних, економічних та ідеологічних чинників, що впливають на зовнішню політику Угорщини. Також було визнано, що політичні та ідеологічні міркування, зокрема ті, що формують рішення Будапешта, суттєво вплинули на характер та доступність джерел з цієї теми.

Отже, наукове дослідження зовнішньої політики Угорщини щодо України після 24 лютого 2022 року було проведено шляхом комплексного аналізу всіх відповідних джерел, що містять інформацію з цього питання. Було ретельно вивчено конкретні документи, заяви та звіти, а отримані дані систематично порівнювалися та критично оцінювалися. За своєю природою деякі джерела безпосередньо стосуються офіційної позиції Угорщини, публічних заяв уряду Орбана, рішень щодо санкцій, гуманітарної політики та заходів безпеки стосовно України. Інші джерела стосуються позицій та діяльності інституцій ЄС, міжнародних організацій та третіх держав, які взаємодіють з Угорщиною або впливають на її політику.

Джерельна база також включала матеріали, що відображали ширше оперативне та геополітичне середовище, таке як внутрішньополітична ситуація в Угорщині, економічні інтереси, енергетична залежність та публічний дискурс щодо України. Крім того, було проаналізовано джерела, що документують курс України на європейську інтеграцію, внутрішнє законодавство, що впливає на права меншин, та двосторонні відносини з Угорщиною, оскільки ці фактори формували контекст і зміст рішень Угорщини у сфері зовнішньої політики.

Загалом, дослідження базувалося на критичній, перехресній оцінці офіційних документів, аналітичних звітів, висвітлення у медіа та наукових праць з метою реконструкції комплексного розуміння підходу Угорщини до України під час триваючої війни.

Щоб зрозуміти позицію Угорщини щодо України та війни, її балансуванню між Заходом та Росією, необхідно було дослідити теоретичні підходи до аналізу зовнішньої політики у міжнародних відносинах. Джерелом для цього дослідження є класичні та сучасні праці з міжнародних відносин, які надають теоретичні інструменти для аналізу зовнішньої політики. У роботі були використані ліберальні та неоліберальні ідеї таких вчених, як Вудро Вільсон, Джон Локк, Шарль Монтеск'є, Іммануїл Кант, Томас Джефферсон, а також сучасних авторів, таких як Джон Ікенберрі та Джозеф Най, які наголошують на демократії, правах людини, інституціях та м'якій силі. Реалістичні перспективи були запозичені у Ганса Моргентау, Кеннета Вольца, Ніколло Макіавеллі та Томаса Гоббса, які зосереджуються на владі, безпеці та національних інтересах. Конструктивістські підходи Александра Вендта, Пітера Каценштейна, Андре Кукла та Ніколаса Онуфа були використані для аналізу ролі ідентичності, норм та соціальних конструкцій у формуванні поведінки держави. А саме теорії малих держав, описані Торстейнном Крістінссон, допомогли зрозуміти обмеження та стратегії країн з обмеженими можливостями.

Основою для розуміння розвитку угорсько-українських відносин стали закони, угоди, декларації, конвенції, протоколи та інші нормативні акти, прийняті двома країнами. Економічна, політична та секторальна співпраця України та Угорщини була висвітлена за допомогою Протоколу МЗС про консультації (1991 р.), Угоди між Верховною Радою України та Національними зборами Угорщини (1994 р.), Міжурядовими угодами з економіки, транспорту, банківської справи, сільського господарства (1993–1998 рр.), Програмою

транскордонного співробітництва Закарпаття-Угорщина (1990-ті–2000-ті рр.), Ініціативи Угорщини про створення Консультативної ради з євроінтеграції (2003 р.). Інформація щодо мовного питання спиралася на наступні закони, прийняті Україною: Закон України «Про засади державної мовної політики» (2013 р.), Закон України «Про освіту» (2017 р.), Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (2019 р.). Ці документи становлять правову основу, що регулює використання мов меншин в Україні, і безпосередньо вплинули на розвиток українсько-угорського спору щодо освіти, культурних прав та мовної ідентичності угорської громади Закарпаття. Питання національних меншин було розкрито за допомогою таких основних документів: Декларація про відносини між Україною та Угорщиною (1991 р.), Декларація про принципи співробітництва щодо прав національних меншин (1991 р.), Консульська конвенція (1991 р.), Договір про добросусідство і партнерство (1991/1993 р.), Закон Угорщини XLIV про спрощене громадянство (2010 р.), Конституція Угорщини (2011 р.), Новий виборчий закон Угорщини (2011 р.). Ці документи визначають основні гарантії захисту меншин, транскордонні культурні зв'язки, політичне представництво та офіційну відповідальність Будапешта за угорців за кордоном – все це формує політику Угорщини щодо угорців Закарпаття та впливає на двосторонні відносини.

Методологія дослідження в цій роботі поєднує загальні наукові, спеціалізовані та міждисциплінарні підходи для забезпечення систематичного, об'єктивного та всебічного аналізу зовнішньої політики Угорщини щодо України. Джерельна база включає офіційні документи, закони, угоди, декларації, аналітичні звіти, матеріали медіа та наукові праці, що дозволяє багатовимірно зрозуміти двосторонні відносини, включаючи політичні, економічні, безпекові та культурні аспекти.

РОЗДІЛ II ЕВОЛЮЦІЯ УКРАЇНСЬКО-УГОРСЬКИХ ВІДНОСИН ДО 24 ЛЮТОГО 2022 Р

2.1. Ключові етапи розвитку українсько-угорських відносин впродовж 1991–2021 рр

Після розпаду Радянського Союзу незалежна Україна мала налагодити політичні та економічні зв'язки з міжнародним співтовариством, а особливо з найближчими сусідами. Одним з таких сусідів була Угорщина, яка, в свою чергу, також була зацікавлена у зміцненні двосторонніх відносин з новою молодою державою. Саме в той час зовнішньополітичним пріоритетом Угорщини було зміцнення співпраці з пострадянськими державами. Окрім цього, Україна мала хороший економічний потенціал. І геополітичне розташування країн сприяло поглибленню двостороннього співробітництва. Крім того, на території України проживала і досі проживає значна частина угорської меншини. Угорщина завжди проводила політику захисту своїх громадян за кордоном. Таким чином, відносини між Києвом і Будапештом були одним із важливих векторів зовнішньої політики обох країн³⁷.

Знаковою подією на початку розвитку цих двосторонніх відносин став візит Голови Верховної Ради УРСР Леоніда Кравчука до Угорщини з 30 травня по 1 червня 1991 року. У ході візиту було підписано дев'ять двосторонніх документів, зокрема Декларацію про відносини між Україною та Угорською Республікою, Консульську конвенцію, Декларацію про принципи співробітництва щодо забезпечення прав національних меншин. Документи практично де-юре визнали Україну як незалежну державу.

---

37 Tárnok B., Filyuk L. *Ukrainian-Hungarian Relations Throughout the Years – How to Move Forward*. Kyiv: International Centre for Policy Studies, 2020. P. 4. URL: https://www.researchgate.net/publication/348357042_Ukrainian-Hungarian_Relations_Throughout_the_Years_-_How_to_Move_Forward_International_Centre_for_Policy_Studies_Kyiv_2020 (date of access: 22.08.2025).

Угорщина встановила дипломатичні відносини з Україною однією з перших – одразу після оголошення результатів всенародного референдуму. Угорщина була першою країною-сусідом, яка підписала Угоду про основи добросусідства і партнерства 6 грудня 1991 року в ході візиту делегації Угорської Республіки до Києва. Того ж дня в Києві розпочало роботу Посольство Угорщини. Це було одне з перших іноземних представництв в українській столиці³⁸³⁹.

Договір про основи добросусідства і співробітництва між Україною та Угорщиною від 1991 року встановив дружні відносини на основі поваги до суверенітету, рівності, невтручання та непорушності кордонів. Обидві держави підтвердили, що не мають територіальних претензій одна до одної, і зобов'язалися надавати взаємну допомогу у випадку агресії з боку третьої країни. Ключовим положенням договору був захист етнічних, культурних, мовних та релігійних прав національних меншин. Він також окреслив широке співробітництво в політиці, економіці, науці, екології, гуманітарних питаннях та культурі. Підписаний у грудні 1991 року і ратифікований у 1993 році, договір став наріжним каменем сучасних українсько-угорських відносин⁴⁰.

Одним із показників хорошого розвитку двосторонніх відносин є частота візитів на вищому та найвищих рівнях. У 1990-х роках українсько-угорські відносини розвивалися досить активно у цій сфері⁴¹. 26-27 лютого 1993 року президент Леонід Кравчук та міністр закордонних справ України Анатолій Зленко здійснили офіційний візит до Будапешта. Тоді були підписані або підготовлені нові угоди про взаємні перевезення товарів, тісніші міжбанківські відносини, співробітництво у сфері охорони прикордонних вод і захисту від

38 Political issues of Ukraine and Hungary. *Hungary.mfa.gov.ua*. 2012. URL: <https://hungary.mfa.gov.ua/en/embassy/263-istorija-dvostoronnih-vidnosin> (date of access: 22.08.2025).

39 Derzhalyuk M. Ukraine in Hungarian Plans and Doctrines. URL: <http://litopys.org.ua/ukrxx/e09.htm> (date of access: 22.08.2025).

40 Договір про основи добросусідства та співробітництва між Україною і Угорською Республікою. *Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/348_004#Text (date of access: 22.08.2025).

41 Political issues of Ukraine and Hungary. *Hungary.mfa.gov.ua*. 2012. URL: <https://hungary.mfa.gov.ua/en/embassy/263-istorija-dvostoronnih-vidnosin> (date of access: 22.08.2025).

повеней, промисловість і сільське господарство, спрощення перетину кордону для мешканців прикордонних повітів⁴². Після цього у травні 1995 року Україну з офіційним візитом відвідав прем'єр-міністр Угорщини Дьюла Горн, у листопаді 1996 року вже президент Угорщини Арпад Генц відвідав Україну, у листопаді 1997 року прем'єр-міністр України Валерій Пустовойтенко відвідав Угорщину, а у жовтні 1998 року було здійснено офіційний візит президента України Леоніда Кучми до Угорщини.

Міжпарламентські контакти також мали регулярний характер. Під час візиту Голови Верховної Ради України Олександра Мороза у вересні 1994 року було підписано Угоду про співробітництво між Верховною Радою України та Державними Зборами Угорщини. У парламентах обох держав створили депутатські об'єднання «Україна–Угорщина» та «Угорщина–Україна», а також спільні парламентські групи, що займалися питаннями захисту прав національних меншин і розвитком економічного співробітництва.

Активно розвивалися й відносини між міністерствами закордонних справ двох держав. У вересні 1991 року було підписано Протокол про проведення консультацій між відомствами. Щороку здійснювалися візити на рівні міністрів, їхніх заступників і керівників департаментів. Зокрема, у квітні 1998 року міністр закордонних справ України Борис Тарасюк здійснив робочий візит до Угорщини, який став його першим візитом після призначення на посаду. А вже 12 жовтня того ж року з візитом до України прибув міністр закордонних справ Угорщини Янош Мартоні⁴³.

Наступний етап українсько-угорських відносин збігся зі вступом Угорщини до НАТО, а згодом і до ЄС, що сформувало двостороннє співробітництво в руслі європейської інтеграції. Політичний діалог

---

42 Jeszenszky G. Ukraine and Hungary: The key to relations is Sub-(Trans)Carpathia. *Hungarian Cultural Studies*. 2024. Vol. 17, pp. 98. DOI: 10.5195/ahea.2024.563. URL: <https://ahea.pitt.edu/ojs/ahea/article/view/563> (date of access: 22.08.2025).

43 Political issues of Ukraine and Hungary. *Hungary.mfa.gov.ua*. 2012. URL: <https://hungary.mfa.gov.ua/en/embassy/263-istorija-dvostoronnih-vidnosin> (date of access: 22.08.2025).

сповільнився у 1999 році, але зустрічі на високому рівні продовжилися, включаючи президентські переговори у Львові та Ялті, а також офіційний візит прем'єр-міністра Віктора Орбана в Україну у 2000 році, який зосередився на економічному співробітництві. Обидві сторони посилили роботу в рамках Українсько-угорської комісії з питань торговельно-економічного та науково-технічного співробітництва та підтримали проведення бізнес-форумів. Співпраця також поширилася на захист від повеней: після сильних повеней на Закарпатті було ухвалено кілька спільних ініціатив та угод. Візит президента Угорщини Ференца Мадла до України у 2002 році був присвячений правам меншин і завершився підписанням угод про перетин кордону, правову допомогу та боротьбу з повенями. Проводилися регулярні консультації між міністрами закордонних справ та експертами, були підписані угоди про поглиблення політичної, економічної та регіональної співпраці. Незважаючи на окремі розбіжності, зокрема підтримку Угорщиною Словаччини на виборах до ООН, обидві держави підтримували активний діалог і координацію в європейських і міжнародних структурах⁴⁴.

У 2003 році Національні збори Угорщини одноголосно ухвалили резолюцію про засудження Голодомору як геноциду, а згодом підтвердили свою позицію в деклараціях ОБСЄ та ООН. Європейська інтеграція стала центральною темою двосторонніх відносин, а міністр закордонних справ України Анатолій Зленко відвідав Угорщину в лютому 2003 року, щоб обговорити співпрацю в рамках Карпатського єврорегіону. Під час цього візиту Угорщина запропонувала створити Консультативну раду з питань європейської інтеграції з Україною та країнами Вишеградської четвірки.

Під час президентства Віктора Ющенка Україна та Угорщина поглибили співпрацю у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції, торгівлі,

---

44 Українсько-угорські відносини новітньої доби. С. 9-12. URL: <https://www.krok.edu.ua/download/publikatsiji/tkach-dmitro-ivanovich/dmitro-tkach-publikatsiya-012.pdf> (дата звернення: 22.08.2025).

гуманітарних проєктів та транскордонних зв'язків. Права меншин стали постійною темою, яку було піднято під час візиту Віктора Ющенка до Угорщини у 2006 році з нагоди 50-ї річниці Революції 1956 року. Енергетичні питання також формували відносини: під час газової кризи 2006 року Угорщина стала на бік Росії як «надійного постачальника», а Путін згодом погодився створити газосховища в Угорщині⁴⁵.

Україна та Угорщина також активно співпрацювали у рамках Центральноєвропейської ініціативи (ЦЄІ). На саміті листопада 2006 року Будапешт підтримав ініціативу Києва щодо продовження терміну перебування на посаді заступника Виконавчого секретаріату Центральноєвропейської ініціативи Маркіяна Меленевського⁴⁶. У 2007 році Віктор Ющенко та прем'єр-міністр Угорщини Ференц Дюрчань зосередилися на енергетичній та прикордонній співпраці під час зустрічей у Мукачевому. Під час візиту Віктора Ющенка до Угорщини у 2009 році обговорювалися питання енергетики, захисту довкілля, захисту прав меншин та інтеграції до ЄС/НАТО. У 2010 році Угорщина прийняла закон про спрощене громадянство, що викликало критику з боку сусідів. Конституція Угорщини 2011 року розширила відповідальність за угорців за кордоном, а новий закон про вибори надав меншинам представництво в парламенті. У 2012 році мовний закон Віктора Януковича підвищив очікування угорців, але після Революції гідності Україна відкинула як російський вплив, так і пов'язані з ним вимоги Угорщини.

Угорщина підтримувала територіальну цілісність і суверенітет України з 2014 року в рамках ЄС, НАТО, ГА ООН та ОБСЄ, водночас наголошуючи на необхідності продовжувати співпрацю з Росією для захисту своєї економіки та енергетичного сектору. До 2017 року діалог між українським та угорським

45 Максак Г., Герасимчук С. Історія двосторонніх відносин Україна – Угорщина: як динаміка та зміст політичного діалогу. *Prism UA*. 2020. URL: <https://prismua.org/історія-відносин-україна-угорщина-я/> (дата звернення: 22.08.2025).

46 Українсько-угорські відносини новітньої доби. С. 20. URL: <https://www.krok.edu.ua/download/publikatsiji/tkach-dmitro-ivanovich/dmitro-tkach-publikatsiya-012.pdf> (дата звернення: 22.08.2025).

керівництвом був активним, відбулися численні зустрічі та дзвінки між президентами та прем'єр-міністрами. Угорщина висловила готовність підтримувати європейську та євроатлантичну інтеграцію України та допомагати в інфраструктурних, енергетичних і гуманітарних проектах. Візит міністра закордонних справ Угорщини Петера Сіярто до України у 2014 році зміцнив двосторонню співпрацю у сфері торгівлі, транспорту, енергетики та культурних обмінів. Відносини отримали подальший розвиток під час зустрічей у 2015–2016 роках, зокрема в ході візитів Віктора Орбана до Києва та Володимира Гройсмана до Будапешта. Загалом Угорщина послідовно підтверджувала підтримку інтеграційних цілей України, незважаючи на свою обережну позицію щодо санкцій проти Росії⁴⁷.

Напруженість в українсько-угорських відносинах певним чином зросла у 2014 році після парламентської промови прем'єр-міністра Віктора Орбана, який виступив за подвійне громадянство та автономію для угорців Закарпаття, на що Київ рішуче відповів, що українці можуть мати лише одне громадянство. Це питання знову постало в лютому 2015 року, коли державний секретар Угорщини Янош Арпад Потапі оголосив, що 94 000 угорців на Закарпатті отримали угорські паспорти за спрощеною процедурою, хоча реакція України залишилася приглушеною. Конфлікт щодо подвійного громадянства поглибився у 2016 році після того, як новий закон про державну службу заборонив приймати на роботу чиновників з іноземним громадянством, що призвело до звільнення чиновника Берегівської районної адміністрації, який мав угорський паспорт. Хоча офіційні переговори у 2016 році були зосереджені на питаннях торгівлі та інфраструктури, заклик віце-прем'єр-міністра

---

47 Максак Г., Герасимчук С. Історія двосторонніх відносин Україна – Угорщина: як динаміка та зміст політичного діалогу. *Prism UA*. 2020. URL: <https://prismua.org/історія-відносин-україна-угорщина-я/> (дата звернення: 23.08.2025).

Угорщини Жолта Шем'єна до автономії для угорців за кордоном у 2017 році змусив Київ викликати угорського посла⁴⁸.

Ухвалення українського Закону про освіту 2017 року⁴⁹, який обмежив викладання мовами меншин до 1-4 класів, спричинило так званий «освітній конфлікт»: Будапешт висловив протест, а згодом заблокував засідання Комісії Україна-НАТО⁵⁰. Ще один конфлікт виник у жовтні 2018 року, коли Україна вислала угорського консула в Береговому за видачу угорських паспортів на українській території, на що Угорщина відповіла симетричною реакцією. У квітні 2019 року Угорщина різко розкритикувала новий закон України про державну мову, а міністр закордонних справ Петер Сіярто назвав його неприйнятним. Подальші політичні тертя виникли, коли Петер Сіярто відкрито агітував за проугорських кандидатів під час парламентських виборів в Україні у 2019 році і знову під час місцевих виборів у жовтні 2020 року⁵².

Незважаючи на безпрецедентне погіршення двосторонніх відносин, комунікація та особисті зустрічі між міністрами закордонних справ Угорщини та України, а також іншими високопосадовцями не почали спадати. Більше того, у червні 2020 року після семи років роботи відновив свою роботу Міжурядовий українсько-угорський спільний економічний комітет під головуванням міністрів закордонних справ Угорщини Петера Сіярто та України Дмитра Кулеби⁵³.

48 Україна-Угорщина: які конфлікти виникали між державами 2014–2020 роках. *Slovoidilo*. 2020. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2020/10/29/infografika/polityka/ukrayina-uhorshhyuna-yaki-konflikty-vynykaly-mizh-derzhavamy-2014-2020-rokakh> (дата звернення: 23.08.2025).

49 НОВИЙ ЗАКОН «ПРО ОСВІТУ»: що він змінює для шкіл з угорською та румунською мовами навчання. 2017. Р. 13-8. URL: https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2017/11/BROSHURE-ZAKON_12-11-2017_PRESS-NEW-2.pdf (дата звернення: 23.08.2025).

50 Угорці протестували проти українського закону про освіту. *BBC*. 2017. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-41617825> (дата звернення: 23.08.2025).

51 Максак Г., Герасимчук С. Історія двосторонніх відносин Україна – Угорщина: як динаміка та зміст політичного діалогу. *Prism UA*. 2020. URL: <https://prismua.org/історія-відносин-україна-угорщина-я/> (дата звернення: 23.08.2025).

52 Україна-Угорщина: які конфлікти виникали між державами 2014–2020 роках. *Slovoidilo*. 2020. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2020/10/29/infografika/polityka/ukrayina-uhorshhyuna-yaki-konflikty-vynykaly-mizh-derzhavamy-2014-2020-rokakh> (дата звернення: 23.08.2025).

53 Tárnok B., Filyuk L. Ukrainian-Hungarian Relations Throughout the Years – How to Move Forward. Kyiv: International Centre for Policy Studies, 2020. P. 5. URL:

З 1991 по 2021 рік українсько-угорські відносини еволюціонували від встановлення дипломатичних зв'язків і укладення угод про права меншин та економічне співробітництво до активної політичної та регіональної співпраці. Ключовими етапами стали підтримка Угорщиною суверенітету України, співпраця в галузі торгівлі та енергетики, а також напруженість навколо прав меншин та законів про освіту. Незважаючи на конфлікти, обидві країни підтримували дипломатичні контакти та інституційну співпрацю.

2.2. Питання закарпатських угорців та мовне законодавство України

Упродовж вже довгого часу відносини між Україною та Угорщиною неодноразово затьмарювалися двосторонніми конфліктами та взаємними звинуваченнями. Основним каменем спотикання до сьогодні залишається один із західних регіонів України—Закарпаття.

Коріння нинішнього конфлікту неможливо повністю зрозуміти, не беручи до уваги як його історичне підґрунтя, так і сучасні демографічні реалії. Етнічні угорці населяють землі, які сьогодні складають Закарпатську область України (відому угорською мовою як Kárpátalja), вже понад тисячоліття. Їх присутність на цій території бере свій початок з міграції угорських племен до Карпатського басейну наприкінці IX та на початку X століть. В угорській історичній традиції цей процес описується як *honfoglalás* – «завоювання батьківщини». З цієї точки зору угорці розглядають Закарпаття не як периферійну територію, а як невід'ємну частину своєї історичної батьківщини, і відповідно вважають себе корінним населенням регіону⁵⁴.

---

https://www.researchgate.net/publication/348357042_Ukrainian-Hungarian_Relations_Throughout_the_Years_-_How_to_Move_Forward_International_Centre_for_Policy_Studies_Kyiv_2020 (date of access: 23.08.2025).

54 Ustymenko B. Ukraine's Transcarpathia: The Other Center of Tension in the Heart of Europe. *Jamestown Foundation*. 2022. URL: <https://jamestown.org/program/ukraines-transcarpathia-the-other-center-of-tension-in-the-heart-of-europe/> (date of access: 23.08.2025).

У XVI-XVII століттях Закарпаття разом із Угорщиною потрапило під правління династії Габсбургів. Переважно сільське за своїм характером, Закарпаття населяло українське (русинське) селянство, потужне угорське землевласницьке дворянство та значну кількість міських і сільських євреїв. Революція 1848 року в Угорщині поступово набувала виразно націоналістичного характеру, що відштовхнуло багатьох представників слов'янських меншин країни, в тому числі русинів Закарпаття. Його остаточне придушення російськими імперськими військами у 1849 році справило глибокий вплив на інтелектуальну еліту регіону, заохочуючи проросійські симпатії та породивши русофільство як домінуючу культурну та політичну орієнтацію в цьому регіоні. Політична реструктуризація 1867 року, відома як Аусглейх, створила дуалістичну Австро-Угорську монархію і передала значну владу над внутрішніми справами угорській правлячій еліті. Ця зміна прискорила політику, яка обмежувала використання української мови в освіті та видавничій справі, тим самим посилюючи тенденції до мадяризації. З часом таке систематичне придушення місцевих мовних і культурних прав сприяло поглибленню почуття залежності та асиміляційного тиску серед русинського населення.

Лише на рубежі XX століття почав зароджуватися українофільський рух як відповідь як на русофільство, так і на розширювану політику мадяризації. Однак, незважаючи на цю нову інтелектуальну та культурну течію, українська національна ідентичність на Закарпатті залишалася відносно слабкою. Напередодні Першої світової війни національна свідомість серед населення краю перебувала на досить ранній стадії розвитку, формуючись під конкуруючими впливами угорських, російських та місцевих культурно-політичних сил⁵⁵.

---

55 Bukovina of Ukraine. *Britannica*. URL: <https://www.britannica.com/place/Ukraine/Bukovina#ref404512> (date of access: 23.08.2025).

До 1918 року Закарпаття належало до угорської половини Австро-Угорської імперії. Після поразки у Першій світовій війні та підписання Тріанонського мирного договору ці території відійшли до інших держав, в тому числі й України⁵⁶.

Після Першої світової війни, 10 вересня 1919 року, Сен-Жерменська конвенція проголосила приєднання Закарпаття до Чехо-Словацької Республіки під назвою Підкарпатська Русь. 2 листопада 1938 року, відповідно до першого Віденського рішення, територія Закарпаття знову стала частиною Угорщини. Союзники визнали недійсними територіальні зміни, здійснені між 1938 і 1940 роками під егідою Німеччини та Італії, і в 1944 році Радянська армія звільнила Закарпаття, яке розглядалося в якості складової Чехо-Словацької Республіки. 19 листопада 1944 року в Мукачеві було засновано Закарпатську українську комуністичну партію, члени якої прийняли резолюцію про возз'єднання Закарпатської України з Радянською Україною. 29 червня 1945 року Радянський Союз і Чехо-Словаччина підписали договір про радянську анексію Закарпаття. 22 січня 1946 року Президія Верховної Ради Радянського Союзу перетворила Закарпатську Україну на Закарпатську область Української Радянської Соціалістичної Республіки. І після здобуття Україною незалежності в 1991 році Закарпаття залишилося однією з адміністративних областей України⁵⁷.

За даними перепису населення України 2001 року, на Закарпатті проживає до 150 000 етнічних угорців⁵⁸. Проте ці дані зараз не є актуальними, оскільки багато угорців емігрували до Угорщини⁵⁹. Угорщина послідовно

56 Monastyrskiy O. How Transcarpathia Became a Target of Hungarian Media Propaganda with a Russian Twist. *Centre for Democracy and Rule of Law (CEDEM)*. 2024. URL: <https://cedem.org.ua/en/analytics/how-transcarpathia-became-a-target-of-hungarian-media-propaganda-with-a-russian-twist/> (date of access: 23.08.2025).

57 Csernicskó I., Orosz I. The Hungarians in Transcarpathia. Budapest: Tinta Publishers, 1999. P.13. URL: <https://dspace.kmf.uz.ua/jspui/handle/123456789/784> (date of access: 23.08.2025).

58 Rutai L. In Hungary, Ukraine's Roma Find Refuge From War But Not From Poverty. *RFERL*. 2023. URL: <https://www.rferl.org/a/hungary-transcarpathia-roma-ukraine-refugees/32443092.html> (date of access: 26.08.2025).

59 Monastyrskiy O. How Transcarpathia Became a Target of Hungarian Media Propaganda with a Russian Twist. *Centre for Democracy and Rule of Law (CEDEM)*. 2024. URL: <https://cedem.org.ua/en/analytics/how->

підтримує Закарпаття як споріднену територію, відстоюючи права угорської меншини в Україні, особливо у сферах освіти, культури та релігії. Прикладами освітніх ініціатив є фінансування угорськомовних шкіл, надання стипендій студентам для навчання в Угорщині та реалізація програм на кшталт програми Петефі, спрямованих на збереження угорської культури на Закарпатті. Також релігійні інституції Закарпаття отримують фінансову допомогу на реставрацію церков та релігієзнавчі дослідження⁶⁰.

Переважає більшість угорців на Закарпатті є двомовними. Однак їхні мовні здібності дуже різняться: деякі мають високий рівень володіння іншою мовою, тоді як багато хто може розмовляти лише рідною мовою. Між цими двома групами є також багато проміжних рівнів мовної компетенції. У 2019 році опитування угорців Закарпаття (віком 18–65 років) показало, що більшість респондентів (771 особа) володіють принаймні ще однією мовою, окрім рідної, тоді як 225 заявили, що не володіють. Однак результати самооцінки показали, що навіть ті, хто стверджував, що не розмовляє українською мовою, все ж таки мали певний рівень її знання. За десятибальною шкалою лише 101 з 1000 респондентів оцінили своє знання української мови на «1» (незнання). Загалом угорці оцінили свої знання угорської мови майже на рівні рідної (9,78), тоді як середній рівень володіння українською мовою був значно нижчим (5,34)⁶¹.

Українсько-угорські відносини щодо Закарпаття є, м'яко кажучи, складними. Тема Тріанона залишається чутливою для угорців і тому нині ідея «Великої Угорщини» та об'єднання цих земель не втрачає своєї актуальності. Окрім цього, є факти, які підтверджують прихильність прем'єр-міністра Віктора Орбана до ідеї «Великої Угорщини».

transcarpathia-became-a-target-of-hungarian-media-propaganda-with-a-russian-twist/ (date of access: 26.08.2025).

60 Resilient Roots: The Persistence of Hungarian National Identity in Transcarpathia Amid Conflict and Change. *AusisJournal*. 2025. URL: <https://ausisjournal.com/2025/05/07/resilient-roots-the-persistence-of-hungarian-national-identity-in-transcarpathia-amid-conflict-and-change/> (date of access: 26.08.2025).

61 Hungarians and the Hungarian Language in Transcarpathia. Ferenc Rakoczi II. Transcarpathian Hungarian College of Higher Education; Antal Hodinka Linguistics Research Center; Termini Egyesület. Törökbálint, 2023. P. 97. URL: https://hodinkaintezet.uz.ua/wp-content/uploads/2023/03/Hungarians-and-the-Hungarian-Language_2023.pdf (date of access: 26.08.2025).

У своєму підході до національних меншин Будапешт стверджує, що угорська меншина в інших країнах не має достатніх прав на самовираження, збереження та просування своєї ідентичності та культури. Ця політика сприяння національній єдності називається «немзетполітика» (*nemzetpolitika*). Орбан формулює кінцеву мету своєї національної політики як визнання місцевих угорців корінним населенням своїх регіонів і надання автономії меншині в таких областях, як Закарпаття в Україні. Уряд Орбана активно фінансує та просуває свою ідеологію. Для порівняння, витрати Росії на федеральне агентство «Росспівробітництво», яке отримує 4 мільярди рублів (приблизно 0,01% від загального бюджету Росії), значно менші, ніж витрати Угорщини на просування своїх культурних і політичних інтересів, які становлять близько 336 мільйонів євро⁶².

Двостороння політика щодо національних меншин на початку становлення України як держави не була болючою точкою. У вересні 1990 року президент Угорщини Арпад Гонсалес та український лідер Леонід Кравчук виступили зі спільною заявою, в якій висловили намір захищати права національних меншин. Візит Кравчука до Будапешта з 30 травня по 1 червня 1991 року призвів до підписання дев'яти документів, у тому числі Декларації про принципи співробітництва та Протоколу до неї, що створили двосторонню правову базу. Ці угоди зобов'язали обидві сторони захищати права меншин, такі як свобода вибору національності, правовий захист, участь у громадському житті та мовні права, відповідно до стандартів ООН та ОБСЄ. Для моніторингу виконання було створено Спільну українсько-угорську комісію з питань прав національних меншин, яка провела 15 засідань у період з 1992 по 2011 рік, протоколи яких велися обома мовами. Закон XLIV від 2010 року, який набув чинності 1 січня 2011 року, дозволив іноземцям або їхнім нащадкам, які були

---

62 Monastyrskyi O. How Transcarpathia Became a Target of Hungarian Media Propaganda with a Russian Twist. *Centre for Democracy and Rule of Law (CEDEM)*. 2024. URL: <https://cedem.org.ua/en/analytics/how-transcarpathia-became-a-target-of-hungarian-media-propaganda-with-a-russian-twist/> (date of access: 26.08.2025).

громадянами Угорщини до 1920 року або в 1938-1945 роках, включаючи закарпатців, отримати угорське громадянство за спрощеною процедурою без відмови від свого первісного громадянства, незважаючи на те, що Україна не визнає подвійного громадянства. Угорська сторона також прагнула включити в офіційні протоколи пропозицію про створення угорського автономного округу на Закарпатті⁶³.

Ситуація з угорськими меншинами в Україні загострилася після прийняття Угорщиною нової конституції у 2011 році, яка проголосила країну відповідальною за угорців, що проживають за кордоном. До цього Угорщина спростила процедуру надання громадянства у 2010 році, що викликало обурення сусідніх країн, але пішло на користь самій Угорщині. У відповідь Україна у 2012 році прийняла Закон «Про засади державної мовної політики», спрямований на поліпшення відносин з Росією, дозволивши регіонам, де понад 10% населення розмовляють мовою меншини як рідною, використовувати її поряд з державною мовою. Цей закон викликав хороші очікування в Угорщині, що проявилось в критиці України після Революції Гідності 2013–2014 років. Пізніше українські чиновники змогли відкинути ці іноземні очікування щодо мовного закону. Вони також обмежили потенціал для створення проросійського культурного впливу всередині України⁶⁴.

Прийняття мовного закону України у 2017 році, який зобов'язує використовувати українську мову як основну мову навчання, починаючи з середньої школи, викликало напруженість у відносинах майже з усіма її сусідами. Хоча закон мав на меті зміцнити українську мову в російськомовних регіонах, він обмежив мови меншин початковою школою, що негативно вплинуло на російську, угорську та румунську громади. Росія, Угорщина,

63 Україна –Угорщина: сучасний стан та перспективи міждержавних відносин : зб. наук. праць. Матеріали круглого столу, Київ, 20 черв. 2024 р. / За наук. ред. О. О. Рафальського, В. О. Котигоренка. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. Київ–Ніжин : Видавець Лисенко М. М., 2024. С. 21-24.

64 Kryvets A.B., Szokodi B. Transcarpathia in Ukrainian-Hungarian relations 1991-2022. *Foreign Affairs*, 32(4), 2020. P. 10.

Румунія, Польща та Молдова розкритикували закон як такий, що порушує права меншин, причому особливо різко його засудила Угорщина. Рада Європи закликала Україну взаємодіяти з меншинами, щоб знайти рішення відповідно до європейських стандартів. Угорщина також використала цю ситуацію для підтримки націоналістичного порядку денного прем'єр-міністра Орбана, наголошуючи на захисті угорців за кордоном⁶⁵.

У 2018 році Україна та Угорщина увійшли в нову фазу напруженості після того, як з'явилося відео, на якому українські громадяни в Закарпатті присягають на вірність Угорщині в консульстві в Береговому, а офіційні особи радять їм приховувати своє подвійне громадянство від української влади. Хоча на відео не видно, як видаються паспорти, воно чітко вказує на те, що ці українці отримують угорське громадянство, що заборонено українським законодавством⁶⁶. Наступною подією для погіршення двосторонніх відносин стало рішення України відновити військову базу в Береговому, що є всього в десяти кілометрах від угорського кордону. Український уряд виправдовує реставрацію як необхідну для національної безпеки та запобігання провокаціям, тоді як Угорщина трактує її як потенційну загрозу місцевому угорському населенню⁶⁷.

У тому ж році розгорівся скандал через призначенням Угорщиною уповноваженого міністра з питань Закарпаття та затвердження програми розвитку дитячих садків у Карпатському басейні. Міністерство України зажадало офіційних роз'яснень, зазначивши, що повноваження угорського міністра поширюватимуться на частину суверенної території України⁶⁸. А у

65 Hungary threatens Ukraine's EU ties over new education law. *DW*. 2017. URL: <https://www.dw.com/en/hungary-threatens-ukraines-eu-ties-over-new-education-law/a-40944967> (date of access: 26.08.2025).

66 New round of tensions after Hungarian passport scandal in Ukraine's Zakarpattia oblast. *Euromaidan Press*. 2018. URL: <https://euromaidanpress.com/2018/09/21/new-round-of-tensions-after-hungarian-passport-scandal-in-ukraines-zakarpattia-oblast> (date of access: 26.08.2025).

67 Ukraine: Restoring military base near Hungarian border. *Jamestown Foundation*. 2021. URL: <https://jamestown.org/program/ukraine-restoring-military-base-near-hungarian-border/> (date of access: 26.08.2025).

68 Ukraine wants Hungary to explain decision on minister for Transcarpathia. *UNIAN*. 2018. URL: <https://www.unian.info/politics/10210796-ukraine-wants-hungary-to-explain-decision-on-minister-for-transcarpathia.html> (date of access: 26.08.2025).

2020 році Орбан стверджував, що на той час на Закарпатті проживало близько 200 000 угорців. Це не відповідало дійсності, оскільки відповідно до даних журналістів «Європейської правди» та дослідження Political Capital, ще до повномасштабного вторгнення в регіоні проживало менше 100 000 угорців, оскільки багато хто поїхав, прагнучи поліпшити своє життя. А етнічні угорці, які залишилися на Закарпатті, стали основною аудиторією медіа-імперії Орбана, яка постійно намагається дестабілізувати регіон⁶⁹.

Угорська меншина Закарпаття вже давно є центральною точкою напруги в українсько-угорських відносинах, що корениться в історичних претензіях, культурній ідентичності та демографічних реаліях. Мовне законодавство України, зокрема закон 2017 року, який встановлює українську мову як основну мову навчання в середніх школах, посилює суперечки, обмеживши освіту мовами меншин, що викликало різку критику з боку Угорщини. Двосторонні напруження ще більше посилюються через просування Угорщиною подвійного громадянства, культурних програм та політичного впливу в регіоні, що Україна розглядає як виклик своїй суверенітету.

2.3. Роль Угорщини у контексті євроінтеграційного курсу України

Понад два десятиліття після розпаду Радянського Союзу Угорщина була не перешкодою для західних прагнень України, а одним із найбільш послідовних і конструктивних регіональних партнерів. Цей ранній період співпраці, заснований на спільних занепокоєннях щодо безпеки на пострадянському просторі та взаємному прагненні до євроатлантичної інтеграції, різко контрастує з епохою конфронтації після 2017 року.

---

⁶⁹ How Transcarpathia Became a Target of Hungarian Media Propaganda with a Russian Twist. *Centre for Democracy and Rule of Law (CEDEM)*. 2024. URL: <https://cedem.org.ua/en/analytics/how-transcarpathia-became-a-target-of-hungarian-media-propaganda-with-a-russian-twist/> (date of access: 26.08.2025).

У міру того, як Угорщина успішно інтегрувалася в західні інституції, вступивши до НАТО в 1999 році та Європейського Союзу в 2004 році, її зовнішня політика щодо України еволюціонувала від політики доброзичливого сусіда до активного поборника євроатлантичних прагнень Києва⁷⁰. Офіційна зовнішня політика Будапешта чітко визначила підтримку інтеграції України як до ЄС, так і до НАТО як ключовий пріоритет⁷¹. Ця підтримка не була пасивною, Угорщина використовувала своє нове становище в цих організаціях, щоб активно просувати справу України. У цей період відбувалися зустрічі президентів обох країн у рамках неформальних самітів глав країн Центральної Європи та міжнародних конференцій щодо Балто-Чорноморського співробітництва⁷².

Яскравим прикладом підтримки Угорщиною євроінтеграційних прагнень України стало ініціювання Угорщиною формату «В-4+Україна» у 2005 році. Цей механізм, що об'єднав Вишеградську групу (Угорщина, Польща, Чехія, Словаччина) та Україну, став важливим політичним інструментом для надання скоординованої підтримки євроінтеграційному курсу України. Угорщина надавала особливого значення цьому формату, особливо під час свого головування у Вишеградській групі. 10 лютого 2005 року прем'єр-міністр Угорщини Ференц Дюрчань здійснив робочий візит в Україну, під час якого Будапешт підтвердив готовність надавати всеохоплюючу підтримку Україні на шляху її інтеграції до ЄС та НАТО. Під час зустрічі президента України Віктора Ющенка з президентом Угорщини Ласло Шойом у жовтні 2006 року

---

70 Tárnok B., Filyuk L. Ukrainian-Hungarian Relations Throughout the Years – How to Move Forward. Kyiv: International Centre for Policy Studies, 2020. P. 4. URL: https://www.researchgate.net/publication/348357042_Ukrainian-Hungarian_Relations_Throughout_the_Years_-_How_to_Move_Forward_International_Centre_for_Policy_Studies_Kyiv_2020 (date of access: 28.08.2025).

71 Medynskiy I., Kapcsos B. Foreign Policy Audit: Ukraine-Hungary. Discussion paper. Kyiv: New Europe Center, 2016. P. 4-11. URL: https://neweurope.org.ua/wp-content/uploads/2017/10/Aud_Ukr_Hung_01_44_eng.pdf (date of access: 28.08.2025).

72 Максак Г., Герасимчук С. Історія двосторонніх відносин Україна – Угорщина: як динаміка та зміст політичного діалогу. *Prism UA*. 2020. URL: <https://prismua.org/історія-відносин-україна-угорщина-я/> (дата звернення: 28.08.2025).

також обговорювалися питання європейської та євроатлантичної інтеграції України⁷³.

2007 році президент України Віктор Ющенко відвідав Угорщину, де відбулося зміцнення політичної, гуманітарної, економічної та транспортної співпраці, а Будапешт пообіцяв підтримку європейським та євроатлантичним прагненням України. У 2008–2009 роках візити високого рівня між президентами обох країн були зосереджені на поглибленні політичних, економічних та гуманітарних зв'язків, а також на координації зусиль у сфері європейської інтеграції та захисту прав меншин. У 2010–2011 роках Угорщина, в тому числі через головування в ЄС, активно підтримувала порядок денний України в ЄС: мали місце візити президента та прем'єр-міністра, а також парламентська співпраця, посилений політичний діалог, торгівля, енергетика, управління кордонами та створення зони вільної торгівлі з ЄС. Міністри закордонних справ Угорщини неодноразово запевняли Україну в підтримці переговорів щодо Угоди про асоціацію, візової лібералізації та проєктів у рамках Східного партнерства і Стратегії ЄС для Дунайського регіону. У 2012–2013 роках Угорщина підтвердила подальшу підтримку через візити міністрів, меморандуми та міжпарламентські обміни, підкреслюючи при цьому підтримку прагнень України до ЄС, пропагуючи права меншин, лібералізацію візового режиму та транскордонне співробітництво. До 2014 року Угорщина публічно підтримувала підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС і пропонувала допомогу в проведенні адміністративної реформи, децентралізації та розбудові прикордонної інфраструктури. Цей період став переломним у двосторонніх відносинах, коли стратегічне узгодження поглядів на майбутнє європейської безпеки та розширення створило потужний зв'язок⁷⁴.

---

73 Political issues of Ukraine and Hungary. *Hungary.mfa.gov.ua*. 2012. URL: <https://hungary.mfa.gov.ua/en/embassy/263-istorija-dvostoronnih-vidnosin> (date of access: 28.08.2025).

74 Political issues of Ukraine and Hungary. *Hungary.mfa.gov.ua*. 2012. URL: <https://hungary.mfa.gov.ua/en/embassy/263-istorija-dvostoronnih-vidnosin> (date of access: 28.08.2025).

Угорщина підтримала Україну у 2014 році після підписання Угоди про асоціацію з ЄС через підтримання візової лібералізації для України і дозвіл на тимчасову працю для українців, що приїжджали за безвізом⁷⁵.

Можна побачити, що навіть після того, як партія Віктора Орбана «Фідес» повернулася до влади у 2010 році і розпочала політику «Східного відкриття» – прагматичну спробу зміцнити економічні зв'язки з Росією та іншими східними державами – офіційна підтримка України на шляху до ЄС залишилася незмінною в публічних деклараціях. Однак разом з тим політика «Східного відкриття» привнесла в угорську зовнішню політику фундаментальний дуалізм. Одночасне прагнення до тісніших зв'язків з Москвою та підтримка західної інтеграції України створили стратегічну напруженість, яка, хоча і була керованою в короткостроковій перспективі, заклала підґрунтя для майбутнього конфлікту.

Революція гідності 2014 року в Україні стала поворотним моментом у відносинах між Угорщиною та Україною. Хоча угорський уряд офіційно привітав відновлення прозахідної орієнтації України та приєднався до консенсусу ЄС щодо засудження незаконної анексії Криму Росією, його реакція була значно «помірнішою та обережнішою» порівняно з реакцією інших країн регіону, таких як Польща. Більш явний і тривожний сигнал про зміну позиції Будапешта пролунав у травні 2014 року. У своїй інавгураційній промові після переобрання прем'єр-міністр Орбан прямо закликав до «колективної автономії прав і подвійного громадянства» для угорської меншини в Закарпатті. Ця заява, зроблена в час, коли Україна стикалася з російською інвазією і боролася за своє виживання як суверенна держава, була широко сприйнята в Києві та західних столицях як провокаційний і опортуністичний виклик територіальній цілісності України. Вона ознаменувала значне відхилення від попередньої рамки

---

75 Годоров І. Українсько-угорські відносини у вимірі євроатлантичних прагнень України. *Україна дипломатична*. 2020. Вип. 21. С. 648. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ukrdip_2020_21_59 (дата звернення: 28.08.2025).

співпраці, ввівши в дискурс націоналістичний і потенційно ірредентистський тон⁷⁶. Промова Орбана 2014 року показала, що питання меншин, яке колись було предметом взаємної згоди та наріжним каменем співпраці, може бути перетворене на політичну зброю. Два напрямки угорської зовнішньої політики – з одного боку, номінальна підтримка інтеграції України, а з іншого – поглиблення стратегічних відносин з Росією в поєднанні з більш рішучою позицією щодо прав меншин – тепер перебували на шляху до зіткнення. Період між 2014 і 2017 роками був періодом прихованої напруги, прелюдією до відкритого дипломатичного конфлікту, який спалахнув після ухвалення нового закону України про освіту.

З того часу Будапешт активно перешкоджає будь-яким крокам України в сторону НАТО. Спочатку у жовтні 2017 року тодішній міністр закордонних справ Угорщини заявив, що через українську політику щодо національних меншин Угорщина не підтримуватиме євроатлантичні прагнення України, і через це Будапешт наклав вето на скликання грудневого засідання Комісії Україна-НАТО⁷⁷. У 2019 році угорська влада підтримувала кандидата у президенти України Володимира Зеленського, оскільки надіялася, що він змінить мовну політику свого попередника. Це стало також умовою для припинення блокування вступу України в НАТО⁷⁸.

Незважаючи на зауваження до українського освітнього законодавства, угорський уряд офіційно погодився підтримати надання Україні статусу кандидата на вступ до ЄС у червні 2022 року. Водночас Угорщина наголосила, що в рамках процесу європейської інтеграції України важливо завершити реформування законодавчої бази щодо національних меншин, забезпечивши

76 Medynskiy I., Kapcsos B. Foreign Policy Audit: Ukraine-Hungary. Discussion paper. Kyiv: New Europe Center, 2016. P. 11-12. URL: https://neweurope.org.ua/wp-content/uploads/2017/10/Aud_Ukr_Hung_01_44_eng.pdf (date of access: 29.08.2025).

77 "Угорщина заблокувала грудневе засідання комісії Україна-НАТО". *Євроінтеграція*. 2017. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2017/10/27/7072892/> (дата звернення: 29.08.2025).

78 Івануха М. Сійярто назвав умову, за якої Угорщина не блокуватиме вступ України в НАТО. *Суспільне*. 2019. URL: <https://suspilne.media/3557-siarto-nazvav-umovu-za-akoi-ugorsina-ne-blokuvatime-vstup-ukraini-v-nato/> (дата звернення: 29.08.2025).

положення, які б захищали угорськомовну систему освіти в Закарпатській області⁷⁹. Як наслідок, у 2023 році Україна внесла зміни до Закону «Про національні меншини (спільноти) України»⁸⁰. Проте Угорщина розкритикував новий Закон, стверджуючи, що він ще більше обмежує права національних громад, зокрема угорців, які проживають в Україні. А у січні 2023 року за підтримки Румунії Угорщина звернулася до Венеціанської комісії з проханням перевірити закон на відповідність міжнародним зобов'язанням⁸¹.

У січні 2024 року Угорщина передала Україні перелік із 11 пунктів. Україна погодилася створити спільну комісію, яка мала представити бачення вирішення питань за 10 днів. Серед вимог ключовими стали питання політичного представництва угорської меншини та визначення територій із «особливим статусом». Будапешт наполягав на гарантіях для угорців у парламенті та місцевому самоврядуванні, а також на скасуванні обов'язкової вимоги володіння українською мовою для депутатів. Особливо гострим стало питання автоматичного надання «угорського статусу» всім населеним пунктам Закарпаття, не залежно від кількості історичних угорців, що Україна вважає неприйнятним. Мова викладання, згідно пунктів, в школах повинна визначатися законодавчо, а не одноосібно директорами. Водночас Київ уже зробив певні поступки, дозволивши винятки у використанні української мови для депутатів сільських рад. Компромід було знайдено з більшістю освітніх питань, включно з правом навчання угорською. Проте найбільш складними

---

79 Україна –Угорщина: сучасний стан та перспективи міждержавних відносин : зб. наук. праць. Матеріали круглого столу, Київ, 20 черв. 2024 р. / За наук. ред. О. О. Рафальського, В. О. Котигоренка. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. Київ–Ніжин : Видавець Лисенко М. М., 2024. С.43.

80 Про внесення змін до деяких законів України щодо врахування експертної оцінки Ради Європи та її органів стосовно прав національних меншин (спільнот) в окремих сферах. Закон України. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3504-20#Text> (дата звернення: 29.08.2025).

81 Україна –Угорщина: сучасний стан та перспективи міждержавних відносин : зб. наук. праць. Матеріали круглого столу, Київ, 20 черв. 2024 р. / За наук. ред. О. О. Рафальського, В. О. Котигоренка. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. Київ–Ніжин : Видавець Лисенко М. М., 2024. С.44-45.

залишаються вимоги щодо угорськомовних шкіл і статусу населених пунктів, де Будапешт займає жорстку позицію⁸²⁸³⁸⁴.

14 грудня 2023 року Європейський Союз ухвалив знакове рішення – почалися переговори щодо вступу України до ЄС. За це рішення проголосували лідери усіх країн альянсу, окрім лідера Угорщини, який на час голосування покинув залу засідань Ради ЄС, показуючи, що він не підтримує це рішенням⁸⁵.

2 липня 2024 року відбулася двостороння зустріч між лідерами України та Угорщини у Києві, яка хоч і не дала плідних результатів, але в рамках якої були досягнуті домовленості про підготовку двосторонньої угоди між країнами, яка могла б закласти основи відновлення їх добросусідських відносин на основі взаємної поваги та вигоди⁸⁶. До сьогодні угода не була досягнута через відсутність пункту про підтримку Угорщиною України щодо вступу до НАТО⁸⁷.

Угорщина спочатку була послідовним прихильником європейської та євроатлантичної інтеграції України, активно просуваючи її прагнення до членства в ЄС і НАТО через різні формати. Однак з 2014 року напруженість зросла через акцент Угорщини на правах меншин у Закарпатті та поглиблення

82 Сидоренко С. Театр одного міністра: на яких умовах Угорщина погодилася на перемир'я з Україною. *Європейська правда*. 2024. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2024/01/30/7178522/> (дата звернення: 29.08.2025).

83 Сидоренко С. 11 вимог Орбана. Як Угорщина знову перетнула червоні лінії у шантажі України на шляху до ЄС. *Європейська правда*. 2024. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2024/06/27/7188991/> (дата звернення: 29.08.2025).

84 Серед 11 вимог Угорщини щодо нацменшин – визнати всю територію Закарпаття “традиційно угорською”. ЗМІ оприлюднили всі пункти. *Новинарня*. 2024. URL: <https://novynarnia.com/2024/06/27/sered-11-vymog-ugorshhyny-shhodo-naczmenshyn-vyznaty-vsuyu-terytoriyu-zakarpattya-tradycijno-ugorskoju-zmi-oprylyudnyly-vsi-punkty/> (дата звернення: 29.08.2025).

85 Собенко Н., Пашко В. Орбан покинув зал під час ухвалення рішення про початок переговорів щодо вступу України до ЄС. *Суспільне*. 2024. URL: <https://suspilne.media/639764-orban-pokinuv-zal-pid-cas-uhvalenna-risennja-pro-pocatok-peregovoriv-pro-vstup-ukraini-do-es/> (дата звернення: 29.08.2025).

86 Україна – Угорщина: сучасний стан та перспективи міждержавних відносин : зб. наук. праць. Матеріали круглого столу, Київ, 20 черв. 2024 р. / За наук. ред. О. О. Рафальського, В. О. Котигоренка. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. Київ–Ніжин : Видавець Лисенко М. М., 2024. С.55.

87 Левицька К. Зеленський: без пункту про НАТО угоди між Україною та Угорщиною не буде. *РБК-Україна*. 2024. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/zelenskiy-punktu-nato-ugodi-mizh-ukrayinoyu-1731003341.html> (дата звернення: 29.08.2025).

її відносин з Росією, що призвело до перешкодження амбіціям України щодо членства в НАТО.

РОЗДІЛ III РЕАКЦІЯ УГОРЩИНИ НА ПОВНОМАСШТАБНЕ ВТОРГНЕННЯ РОСІЇ В УКРАЇНУ

3.1. Основні публічні заяви та рішення керівництва Угорщини в контексті широкомасштабного вторгнення Росії. Позиція офіційного Будапешту щодо санкцій проти Росії

Публічний дискурс угорського уряду щодо війни в Україні став майстер-класом з політичної комунікації, ретельно розроблений для служіння внутрішньополітичним цілям і водночас виправдання зовнішньої політики, що суперечить інтересам союзників. Риторика уряду спирається на кілька простих, але емоційно сильних тез: потребу залишатися осторонь війни, переконання у моральній перевазі «табору миру» та спробу перекласти провину за продовження бойових дій із агресора на західних партнерів Угорщини.

З моменту вторгнення російських військ в Україну уряд Орбана обрав принцип триматися подалі від війни. Напередодні вторгнення прем'єр-міністр Орбан заявив, що «безпека Угорщини є найважливішим інтересом» і що країна повинна уникнути втягування в конфлікт⁸⁸. Цей меседж негайно підтримали інші високопосадовці. Міністр закордонних справ Петер Сіярто, виступаючи в день вторгнення, заявив: «Як для сусідньої країни, для нас особливо важливо, щоб Угорщина залишалася осторонь цього військового конфлікту»⁸⁹. Аналогічно, міністр канцелярії прем'єр-міністра Гергей Гуляш підтвердив: «Дуже важливо, щоб Угорщина жодним чином не була втягнута в цю війну.

88 Magyarországnak ebből a fegyveres konfliktusból ki kell maradnia! [Hungary must stay out of this armed conflict!] *Magyar Nemzet*. 2022. URL: <https://kormany.hu/hirek/magyarorszagnak-ebbol-a-konfliktusbol-ki-kell-maradnia> [in Hungarian] (date of access: 30.08.2025).

89 Bekérlette az orosz nagykövetet a Külügyminisztérium. [The Ministry of Foreign Affairs summoned the Russian ambassador]. *Magyar Nemzet*. 2022. URL: <https://magyarnemzet.hu/kulfold/2022/02/bekerette-az-orosz-nagykovetet-a-kulugyminiszterium> [in Hungarian] (date of access: 30.08.2025).

Угорські солдати не повинні брати участь у цьому конфлікті»⁹⁰. Ця фундаментальна передумова була не просто політичною заявою, а центральним елементом потужної передвиборчої стратегії. Напередодні парламентських виборів, призначених на 3 квітня 2022 року, уряд Фідес перетворив війну на головне внутрішньополітичне питання. Він чітко сформулював електоральний вибір як вибір між власною обіцянкою «миру і безпеки» та нібито нерозсудливістю об'єднаної опозиції. Гергей Гуляш нахабно заявив, що «якщо заяви лівих будуть реалізовані на практиці, Угорщина буде втягнута у війну». Петер Сіярто був ще більш відвертим: «Ті, хто хоче миру і безпеки, проголосують за Фідес. Ті, хто голосуватиме за лівих, ризикують втягнути Угорщину у війну». Сам Віктор Орбан закріпив цей наратив, заявивши за кілька днів до виборів: «Війна руйнує, мир будує. Будемо ми втягнуті чи ні. Це стало найбільшою ставкою на виборах». Це створило потужну дискурсивну бінарну систему, яка протиставляла хаос і трагедію сусідньої війни миру і стабільності, які нібито гарантував чинний уряд, фактично представляючи конфлікт як зовнішню загрозу, від якої тільки Фідес може захистити країну⁹¹.

Спираючись на тему невтручання, угорський уряд послідовно намагається зайняти унікальну моральну висоту, позиціонуючи себе як члена «мирного табору» – термін, який використовується для того, щоб відрізнити свою позицію від позиції союзників по ЄС і НАТО⁹². Таке обрамлення слугує для того, щоб виставити партнерів Угорщини в негативному світлі, зображуючи їх як таких, що перебувають у полоні «воєнного психозу» і переслідують провійськовий порядок денний, який нерозважливо ризикує

90 Gulyás: A kárpátaljaiak számára Magyarország mindenképpen kész védelmet biztosítani. [Gulyás: Hungary is definitely ready to provide protection for the people of Transcarpathia]. *Magyar Nemzet*. 2022. URL: <https://magyarnemzet.hu/belfold/2022/02/gulyas-a-karpataljaiak-szamara-magyarorszag-mindenkeppen-kesz-vedelmet-biztositani> [in Hungarian] (date of access: 30.08.2025).

91 Göransson M. B. The Hungarian government's rhetoric on Russia's large-scale invasion of Ukraine and its articulation of a Hungarian security identity. *European Security*. 2025. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09662839.2025.2468943?af=R> (date of access: 01.09.2025).

92 Hungary Belongs To 'Peace Camp,' Orban Says After Meeting Zelenskiy During EU Summit. *RFE/RL*. 2023. URL: <https://www.rferl.org/a/ukraine-hungary-orban-peace-camp/32264957.html> (date of access: 01.09.2025).

ескалацією конфлікту. Міністр закордонних справ Петер Сіярто був ключовим прихильником цього нарративу, стверджуючи, що «Брюссель готується до тривалої війни, а не до миру», і що постачання зброї в Україну лише «загострює конфлікт» і продовжує страждання⁹³. Це дозволяє Будапешту представляти свою обструкціоністську політику – таку як блокування військової допомоги та послаблення санкцій – не як дії, що приносять користь Росії, а як принципові та відповідальні заходи, спрямовані на запобігання більшій пожежі.

Важливим елементом угорської офіційної риторики є систематичне применшення відповідальності Росії за війну та її наслідки. Хоча уряд спочатку засудив вторгнення разом зі своїми союзниками⁹⁴, він швидко переключився на звинувачення західної політики у продовженні конфлікту та його важких економічних наслідках. Віктор Орбан неодноразово публічно заявляв, що санкції ЄС провалилися, завдавши європейській економіці більшої шкоди, ніж російській, і є основною причиною стрімкого зростання інфляції та цін на енергоносії. Так само уряд послідовно представляє військову допомогу Заходу Україні не як законний акт самооборони, а як небезпечний акт ескалації, що затягує війну⁹⁵. Сама війна часто деперсоніфікується і представляється як бездіяльна сила. Офіційна риторика описує її як «вир» на порозі Угорщини, в який країна може «зануритися», якщо не буде обережною. В інших випадках її подають як конфлікт великих держав, боротьбу між «Сходом і Заходом»⁹⁶. Така нарративна конструкція слугує для мінімізації ролі Росії як єдиного агресора і натомість зображує конфлікт як трагічний, але неминучий результат

93 Hungary slams EU over Ukraine aid, saying 'Brussels preparing for long war, not peace'. *Anadolu Agency*. 2025. URL: <https://www.aa.com.tr/en/europe/hungary-slams-eu-over-ukraine-aid-saying-brussels-preparing-for-long-war-not-peace/3673881> (date of access: 01.09.2025).

94 Orbán Viktor: Elítéljük Oroszország katonai fellépését. [Viktor Orbán: We condemn Russia's military action]. *Mandiner*. 2022. URL: https://mandiner.hu/cikk/20220224_orban_viktor_ukrajna_orszorszag_kulfold_valstag [in Hungarian] (date of access: 01.09.2025).

95 Hungary and the Russian invasion of Ukraine *Wikipedia*. 2025. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Hungary_and_the_Russian_invasion_of_Ukraine (date of access: 01.09.2025).

96 Göransson M. B. The Hungarian government's rhetoric on Russia's large-scale invasion of Ukraine and its articulation of a Hungarian security identity. *European Security*. 2025. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09662839.2025.2468943?af=R> (date of access: 01.09.2025).

геополітичного суперництва поза межами контролю Угорщини чи навіть України.

Урядовий наратив Угорщини щодо війни не був завжди однаковим: він еволюціонував з часом і містить суттєві суперечності. Наприкінці 2023 року Орбан викликав хвилю обурення, заявивши на Пекінському економічному форумі, що конфлікт «навіть не був війною», назвавши його «військовою операцією» – офіційною риторикою Кремля. Коли йому заперечили, він пояснив, що його вибір слів був прагматичним і залежав від «побажань гостя», до якого він звертався⁹⁷.

Зовсім недавно наратив змістився від заклику до миру до оголошення результатів війни. У серпні 2025 року Орбан недвозначно заявив: «Українці програли війну. Цю війну виграла Росія». Ця остаточна заява переслідує кілька стратегічних цілей. Вона намагається зробити подальшу підтримку України з боку Заходу марною, тим самим виправдовуючи політику невтручання Угорщини. Вона також посилює аргументацію на користь негайних переговорів, неявно на вигідних для Москви умовах, представляючи військову ситуацію як вирішене питання. Орбан стверджував, що Європа втратила свій шанс на переговори і тепер ризикує тим, що її майбутнє вирішуватимуть США і Росія, заявивши: «Якщо ви не за столом переговорів, то ви в меню»⁹⁸. Така еволюція в риторичі відображає посилення позиції Угорщини і більш відкриту прихильність до наративу, який слугує російським стратегічним цілям.

Проте риторика уряду слід розуміти не як зовнішньополітичну доктрину, а як високоефективну внутрішньополітичну стратегію. Наратив «триматися подалі від війни» припав на пік парламентської виборчої кампанії у квітні 2022

97 Pekingben Orbán Viktor Vlagyimir Putyinnal találkozott. [In Beijing, Viktor Orbán met with Vladimir Putin.] *Telex*, 17.10.2023. URL: <https://telex.hu/kulfold/2023/10/17/peking-orban-viktor-vlagyimir-putyin-talalkozo-haboru-katonai-muvelet-rozzatom-gazprom> [in Hungarian] (date of access: 02.09.2025).

98 Russia won war in Ukraine, Hungary's Orban says. *Yahoo News*. 2025. URL: <https://ca.news.yahoo.com/russia-won-war-ukraine-hungarys-163907627.html?guccounter=1> (date of access: 02.09.2025).

року⁹⁹. Прямо пов'язавши голосування за опозицію з ризиком бути «втягнутим у війну», уряд перетворив складну міжнародну кризу на простий внутрішньополітичний вибір, що ґрунтується на страхах. Це дозволило Фідесу представити своїх опонентів як безвідповідальних і небезпечних для нації, і ця тактика виявилася дуже успішною на виборах¹⁰⁰.

Від початку війни підхід Угорщини до кожного раунду санкцій ЄС був передбачуваним і деструктивним: спочатку голосна опозиція і погрози накласти вето на весь пакет, потім інтенсивні переговори, часто в останню хвилину, де Будапешт використовує свій єдиний голос, щоб домогтися конкретних поступок, і, нарешті, неохоче голосування на підтримку заходів¹⁰¹. Цей повторюваний процес став рутинною рисою політики ЄС, яку розчаровані дипломати називають дворічним «танцем санкцій ЄС»¹⁰². Санкції переглядаються і поновлюються за шестимісячним циклом: секторальні санкції обговорюються в січні і липні, а індивідуальні списки – в березні і вересні, що дає Будапешту чотири окремі можливості щороку «шантажувати решту членів клубу»¹⁰³.

Характерною рисою застосування Угорщиною свого права вето є його використання як важіль для просування власних інтересів, не пов'язаними з війною. Зокрема, Будапешт пов'язував свою згоду на санкції з постійними суперечками з ЄС щодо верховенства права та відповідним заморожуванням мільярдних обсягів фінансування. Наприклад, у грудні 2023 року Угорщина зняла вето на початок переговорів про вступ України до ЄС лише після того, як

---

99 Göransson M. B. The Hungarian government's rhetoric on Russia's large-scale invasion of Ukraine and its articulation of a Hungarian security identity. *European Security*. 2025. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09662839.2025.2468943?af=R> (date of access: 02.09.2025).

100 Parliamentary election in Hungary, 3 April 2022. *Geopolitique.eu*. 2022. URL: <https://geopolitique.eu/en/articles/parliamentary-election-in-hungary-3-april-2022> (date of access: 02.09.2025).

101 Hungary Blocks EU Sanctions Against Russia. *RFE/RL*. 2025. URL: <https://www.rferl.org/a/hungary-eu-russia-sanctions/33384522.html> (date of access: 02.09.2025).

102 EU, Russia Sanctions: Hungary, Slovakia Blacklist Deadlock. *RFE/RL*. 2025. URL: <https://www.rferl.org/a/eu-russia-sanctions-hungary-slovakia-blacklist-deadlock/33344214.html> (date of access: 02.09.2025).

103 Hungary Blocks EU Sanctions Against Russia. *RFE/RL*. 2025. URL: <https://www.rferl.org/a/hungary-eu-russia-sanctions/33384522.html> (date of access: 02.09.2025).

Європейська комісія погодилася розморозити 10 мільярдів євро¹⁰⁴. Такий трансакційний підхід був описаний іншими гравцями ЄС як форма «політичного шантажу»¹⁰⁵.

Найбільш значною і довготривалою поступкою, яку отримала Угорщина, є тимчасове звільнення від ембарго ЄС на постачання російської сирої нафти. Цей виняток дозволяє їй продовжувати отримувати нафту через південну гілку нафтопроводу «Дружба», яка йде транзитом через Україну безпосередньо до Угорщини. Він був наданий у червні 2022 року на знак визнання викликів, з якими стикаються держави Центральної Європи, що не мають виходу до моря, у забезпеченні альтернативних поставок¹⁰⁶.

Угорські посадовці послідовно стверджують, що санкції щодо російських енергоносіїв є «червоною лінією» і що припинення цих поставок «вб'є» угорську економіку та поставить під загрозу її енергетичну безпеку¹⁰⁷. Міністр закордонних справ Сіярто був особливо категоричним, заявивши, що Угорщина наклала вето на висновки Ради ЄС щодо поетапної відмови від російських енергоносіїв через занепокоєння «суверенітетом та енергетичною безпекою»¹⁰⁸. Незважаючи на наявність життєздатних альтернатив, як-от розширення потужностей трубопроводу «Адрія», який постачає нафту з Хорватії, Угорщина не доклала особливих зусиль до диверсифікації постачання. Замість цього вона

---

104 EU, Hungary, Russia, Ukraine: Brussels Weighs Measures to Bypass Hungary's Vetoes. *Stratfor*. 2025. URL: <https://worldview.stratfor.com/situation-report/eu-hungary-russia-ukraine-brussels-weighs-measures-bypass-hungarys-vetoes-russia> (date of access: 02.09.2025).

105 Göransson M. B. The Hungarian government's rhetoric on Russia's large-scale invasion of Ukraine and its articulation of a Hungarian security identity. *European Security*. 2025. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09662839.2025.2468943?af=R> (date of access: 02.09.2025).

106 Makogon S. Hungary's Russian Oil Deal Threatens EU Solidarity. *Atlantic Council*. 2024. URL: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/energysource/hungarys-russian-oil-deal-threatens-eu-solidarity/> (date of access: 02.09.2025).

107 Göransson M. B. The Hungarian government's rhetoric on Russia's large-scale invasion of Ukraine and its articulation of a Hungarian security identity. *European Security*. 2025. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09662839.2025.2468943?af=R> (date of access: 02.09.2025).

108 Vysotstka T. Hungary's Position on EU Sanctions Against Russia. *Eurointegration*. 2025. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/eng/news/2025/06/24/7214427/> (date of access: 02.09.2025).

поставила під сумнів надійність Хорватії як транзитного партнера і навіть уклала нові угоди з російськими фірмами для забезпечення поставок¹⁰⁹.

Окрім критично важливого питання енергетики, Угорщина також неодноразово використовувала своє право вето під час переговорів про продовження санкцій для тиску на ЄС з метою виключення конкретних російських фізичних та юридичних осіб зі свого чорного списку. На цих переговорах Будапешт, до якого іноді приєднується Словаччина (ще один друг Росії), висував списки впливових російських олігархів, яких він хотів би викреслити зі свого списку. Серед фігурантів цих запитів – Дмитро Мазепін, Алішер Усманов і його сестра, Михайло Фрідман, В'ячеслав Моше Кантор і Петро Авен¹¹⁰. Хоча ці зусилля не завжди є цілком успішними – Михайло Фрідман, наприклад, залишився у списку, незважаючи на вимоги Угорщини у березні 2025 року – тиск часто призводить до компромісу¹¹¹.

Однак, незважаючи на поведінку та риторику Будапешта, угорський уряд послідовно голосував за всі пакети санкцій ЄС, накладені на Росію¹¹².

З моменту вторгнення Росії в Україну Угорщина публічно наголошувала на невторчання та «мирі», використовуючи цю позицію для виправдання блокування санкцій ЄС та військової підтримки, одночасно звинувачуючи західних партнерів у необдуманих діях. Незважаючи на цю риторику та неодноразові погрози вето, Угорщина в кінцевому підсумку проголосувала за всі санкції ЄС, часто отримуючи натомість поступки в питаннях енергопостачання та інших інтересах.

---

109 Makogon S. Hungary's Russian Oil Deal Threatens EU Solidarity. *Atlantic Council*. 2024. URL: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/energysource/hungarys-russian-oil-deal-threatens-eu-solidarity/> (date of access: 02.09.2025).

110 EU, Russia Sanctions: Hungary, Slovakia Blacklist Deadlock. *RFE/RL*. 2025. URL: <https://www.rferl.org/a/eu-russia-sanctions-hungary-slovakia-blacklist-deadlock/33344214.html> (date of access: 02.09.2025).

111 EU Extends Sanctions Against Russia Following Delay from Hungary. *The Moscow Times*. 2025. URL: <https://www.themoscowtimes.com/2025/03/14/eu-extends-sanctions-against-russia-following-delay-from-hungary-a88365> (date of access: 02.09.2025).

112 Hungary and Russia. *GIS Reports Online*. 2025. URL: <https://www.gisreportsonline.com/r/hungary-russia/> (date of access: 02.09.2025).

3.2. Гуманітарна політика уряду Віктора Орбана щодо України та українців після 24 лютого 2022 р

Як вже можна було зрозуміти: Будапешт грає подійну гру. З одного боку, угорський уряд на чолі з Орбаном постійно виступав проти санкцій ЄС щодо Росії та постачання зброї через свою територію в Україну. Але з іншого боку, Угорщина засудила військове вторгнення Росії в Україну, не наклала вето на санкції ЄС проти країни-агресора та погодилася з політичними рішеннями ЄС і НАТО щодо заборони російським банкам використовувати систему переказів SWIFT¹¹³.

Повномасштабне вторгнення Росії спричинило найбільший потік біженців у Європу з часів Другої світової війни¹¹⁴. Угорщина відкрила свій східний кордон для українських біженців, які рятуються від війни¹¹⁵. І в результаті, станом на липень 2025 року Угорщина прийняла 64 тисячі українських біженців, займаючи сьоме місце по кількості прийнятих українських мігрантів в Європі¹¹⁶.

Угорщина показала підтримку ще в день вторгнення. О 22:00 24 лютого 2022 року набув чинності Урядовий декрет 56/2022, який створив національну систему тимчасового захисту¹¹⁷. Ця швидка законодавча дія зробила Угорщину першою країною в Європі, яка офіційно надала статус захисту тим, хто тікає з

---

113 Hungary has been providing humanitarian aid to Ukrainians since the beginning of the full-scale invasion. *Dnipropetrovsk Investment Agency*. 2024. URL: <https://dia.dp.gov.ua/en/hungary-has-been-providing-humanitarian-aid-to-ukrainians-since-the-beginning-of-the-full-scale-invasion/> (date of access: 03.09.2025).

114 Ukraine Refugee Situation. *UNHCR*. URL: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine> (date of access: 03.09.2025).

115 Hungary has been providing humanitarian aid to Ukrainians since the beginning of the full-scale invasion. *Dnipropetrovsk Investment Agency*. 2024. URL: <https://dia.dp.gov.ua/en/hungary-has-been-providing-humanitarian-aid-to-ukrainians-since-the-beginning-of-the-full-scale-invasion/> (date of access: 03.09.2025).

116 Ukraine Refugee Situation. *UNHCR*. URL: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine> (date of access: 03.09.2025).

117 Temporary Protection in Hungary: Update 2024. *AIDA / Asylum Information Database*. 2025. P. 3. URL: https://asylumineurope.org/wp-content/uploads/2025/05/AIDA-HU_Temporary-Protection_2024.pdf (date of access: 03.09.2025).

України, що особливо підкреслювалося в урядових повідомленнях¹¹⁸. Цей крок передував колективному рішення ЄС від 4 березня 2022 року про активацію Директиви про тимчасовий захист (ДТЗ) 2001/55/ЄС вперше в його історії¹¹⁹.

Після ухвалення ДТЗ ЄС Угорщина створила правову базу, яка надає бенефіціарам тимчасового захисту повний набір прав, а термін дії статусу продовжено відповідно до рішень ЄС щонайменше до 4 березня 2026 року¹²⁰.

Основні переваги тимчасового захисту в Угорщині включають 60-денну гуманітарну посвідку на проживання, за якою слідує формальна посвідка на проживання («пластикова картка») після надання їм статусу ТЗ; право на безкоштовну медичну допомогу в рамках угорської системи охорони здоров'я; право дітей біженців на доступ до державної освіти, що включає догляд за дітьми в яслах і юридичний обов'язок батьків записувати дітей до дитячого садка (у віці 3-6 років) і школи (у віці 6-16 років)¹²¹; необмежений і негайний доступ до угорського ринку праці без бюрократичних перешкод, з якими часто стикаються інші шукачі притулку, а періоди безробіття не ставлять під загрозу їхній правовий статус¹²².

Через значну угорську національну меншину в Закарпатській області, яка як громадяни Угорщини не мала права на тимчасовий захист за схемою, призначеною для громадян третіх країн, уряд запровадив спеціальне положення в Постанові про тимчасовий захист. Це положення передбачало, що громадянам Угорщини, які постійно проживають в Україні і втекли від війни, мають бути надані всі ті ж самі пільги та переваги, що й особам, яким надано тимчасовий захист. Це був прагматичний і необхідний крок для забезпечення того, щоб

118 Ruptures and continuities: Hungary's reception policy for Ukrainian arrivals. *CEEMR*, University of Warsaw — Vol. 12, No. 1, 2023. URL: <https://ceemr.uw.edu.pl/vol-12-no-1-2023/special-section/ruptures-and-continuities-hungary-s-reception-policy-ukrainian> (date of access: 03.09.2025).

119 Temporary Protection for persons fleeing Ukraine - monthly statistics. *Eurostat*. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Temporary_protection_for_persons_fleeing_Ukraine_-_monthly_statistics (date of access: 03.09.2025).

120 PROTECTION BRIEF #2: Hungary. *UNHCR*. December 2024. P.1.

121 Temporary Protection status. *UNHCR*. URL: <https://help.unhcr.org/hungary/temporary-protection/> (date of access: 03.09.2025).

122 PROTECTION BRIEF #2: Hungary. *UNHCR*. December 2024. P.3.

етнічні угорці не були ненавмисно виключені з систем підтримки, які створювалися¹²³. Він також відображає давній елемент національної політики Орбана, який надає пріоритет захисту та підтримці етнічних угорських громад у сусідніх країнах¹²⁴. Задовольняючи реальну потребу, цей крок також посилив тонке розмежування в підході уряду, який приділяє особливу увагу тим, хто має етнічні зв'язки з нацією.

Від початку війни Угорщина надає гуманітарну допомогу Україні. У 2023 році Угорщина передала Україні 100 апаратів штучної вентиляції легенів. Більшість з них були розподілені між медичними установами у прифронтових районах, де медична система стикається з найбільшими труднощами.¹²⁵ У тому самому році Угорщина також виділила 3,5 мільйона доларів на транспортування 10 000 тонн пшениці та продуктів харчування з України до Африки¹²⁶. Країна також передала Києву 15 генераторів, шість пасажирських автобусів, 128 тонн гуманітарної допомоги та 100 000 літрів моторного палива¹²⁷. У загальному, станом на 2024 рік Угорщина надала Україні 98,5 мільярдів форинтів (239,8 мільйонів євро) допомоги біженцям¹²⁸.

Також активно допомагають угорські благодійні організації, які за три роки війни в сукупності доставили в Україну 5500 тонн продуктів харчування, одягу та медичного обладнання на загальну суму 13 мільярдів форинтів

---

123 Temporary Protection in Hungary: Update 2024. *AIDA / Asylum Information Database*. 2025. P. 5. URL: https://asylumineurope.org/wp-content/uploads/2025/05/AIDA-HU_Temporary-Protection_2024.pdf (date of access: 03.09.2025).

124 Goździak E. M. Cultural Diversity. *Migration Policy Institute*. 10 October 2019. URL: <https://www.migrationpolicy.org/article/orban-reshapes-migration-policy-hungary> (date of access: 03.09.2025).

125 Hungary donates 100 lung ventilators for Ukrainian hospitals worth over EUR 3 million. *Ministry of Health of Ukraine (MOZ)*. 2023. URL: <https://moz.gov.ua/en/hungary-donates-100-lung-ventilators-for-ukrainian-hospitals-worth-over-eur-3-million> (date of access: 03.09.2025).

126 Hungary to finance the supply of Ukrainian grain to Africa for 3.5 million dollars. *PigUA*. 2023. URL: <https://pigua.info/en/post/news-of-ukraine-and-world/hungary-to-finance-the-supply-of-ukrainian-grain-to-africa-for-35-million-dollars> (date of access: 03.09.2025).

127 Hungary has been providing humanitarian aid to Ukrainians since the beginning of the full-scale invasion. *Dnipropetrovsk Investment Agency*. 2024. URL: <https://dia.dp.gov.ua/en/hungary-has-been-providing-humanitarian-aid-to-ukrainians-since-the-beginning-of-the-full-scale-invasion/> (date of access: 03.09.2025).

128 State Secretary: Hungary has provided 98.5 billion HUF to Ukraine since start of war. *About Hungary*. 2024. URL: <https://abouthungary.hu/news-in-brief/state-secretary-hungary-has-provided-98-5-billion-huf-to-ukraine-since-start-of-war> (date of access: 03.09.2025).

допомоги¹²⁹. Наприклад, з лютого 2022 року Угорська міжцерковна допомога (Hungarian Interchurch Aid) подвоїла свої зусилля з надання допомоги тим, хто її потребує – як в Угорщині, так і в Україні. Через кілька програм Угорська міжцерковна допомога дбає про психологічне благополуччя українців, пропонуючи громадські семінари з розвитку життєстійкості, програми арт- та психотерапії. Окрім безпосередньої роботи з травмованими бійцями, дітьми та іншими людьми, які потребують підтримки, організація також проводить подальші тренінги для психологів, щоб охопити якомога більше людей¹³⁰.

Проте початковий етап реагування Угорщини, що характеризувався створенням системи правового захисту, поступово змінився періодом систематичної ерозії державної підтримки. Цей зсув, зумовлений законодавчими змінами та адміністративною інерцією, перетворив реальність для багатьох українських біженців із ситуації базової безпеки на ситуацію зростаючої нестабільності. Урядова політика перейшла від широкої підтримки до вузькоспрямованої та обумовленої моделі допомоги, що має серйозні наслідки, особливо для найбільш вразливих груп населення.

Найбільш значна і руйнівна зміна політики відбулася з прийняттям урядової постанови, оголошеної 28 червня 2024 року, яка набула чинності 21 серпня 2024 року¹³¹. Ця постанова докорінно змінила порядок надання державного житла, яке було критично важливим для десятків тисяч біженців, що не могли дозволити собі приватне житло. Нова постанова запровадила обмежувальний, дворівневий набір критеріїв для отримання субсидій. Щоб отримати право на житло, що фінансується державою, біженець тепер повинен відповідати обом наступним умовам. Перша – особа має бути віднесена до категорії «вразливих», до якої належать вагітні жінки, діти до 18 років, особи з

---

129 State Secretary: Hungary has provided 98.5 billion HUF to Ukraine since start of war. *About Hungary*. 2024. URL: <https://abouthungary.hu/news-in-brief/state-secretary-hungary-has-provided-98-5-billion-huf-to-ukraine-since-start-of-war> (date of access: 03.09.2025).

130 HIA Hungary-Ukraine. URL: <https://ukraine.hia.hu/> (date of access: 04.09.2025).

131 PROTECTION BRIEF #2: Hungary. *UNHCR*. December 2024. P.2-3.

інвалідністю та особи віком 65 років і старше. Друга – особа повинна мати зареєстроване місце проживання в українському регіоні, який угорський уряд в односторонньому порядку включив до списку «територій, що постраждали від війни». У додатку до указу перераховано 13 областей, що явно виключає всі регіони Західної України, в тому числі і Закарпаття.

Цей указ являє собою глибокий відхід від принципів Директиви ЄС про тимчасовий захист. Директива про тимчасовий захист була чітко розроблена для надання захисту всім особам, які тікають від війни в Україні, не роблячи жодних відмінностей на основі їхнього конкретного регіону походження. Створивши власний список «безпечних» і «небезпечних» зон на території України – список, який він не спромігся оновити навіть після того, як російські ракетні удари вразили міста на нібито «безпечному» Заході, такі як Львів, – угорський уряд фактично узурпував загальну систему захисту ЄС і замінив її своїми власними довільними критеріями, що виключають людей. Цей крок був широко засуджений правозахисними організаціями як драконівський захід, що порушує законодавство ЄС¹³².

Реальні наслідки указу про розселення були негайними і серйозними. За оцінками УВКБ ООН, приблизно 2 700 біженців втратили право на субсидоване житло за одну ніч¹³³. Угорський Гельсінський комітет (УГК) і Х'юман Райтс Вотч оцінюють кількість постраждалих осіб приблизно в 3 000 осіб, переважна більшість з яких – жінки і діти¹³⁴. Для цих сімей втрата житла, що підтримується державою, призвела до гуманітарної кризи. Не маючи фінансових ресурсів для виходу на приватний ринок оренди житла, багато з них фактично залишилися без даху над головою¹³⁵.

132 Hungary: Ukrainian refugees losing housing. *Human Rights Watch*. 2024. URL: <https://www.hrw.org/news/2024/09/11/hungary-ukrainian-refugees-losing-housing> (date of access: 04.09.2025).

133 PROTECTION BRIEF #2 HUNGARY December 2024 UNHCR 3 (date of access: 04.09.2025).

134 Hungary: Ukrainian refugees losing housing. *Human Rights Watch*. 2024. URL: <https://www.hrw.org/news/2024/09/11/hungary-ukrainian-refugees-losing-housing> (date of access: 04.09.2025).

135 Hungarian government's new decree threatens Ukrainian Romani refugees. *European Roma Rights Centre*. URL: <https://www.errc.org/news/hungarian-governments-new-decree-threatens-ukrainian-romani-refugees> (date of access: 04.09.2025).

Уряд включив положення про те, що постраждалі особи можуть звернутися з проханням про поблажливість і продовження надання їм житлової підтримки. Однак цей процес був дуже недосконалим і пропонував мало реальних засобів правового захисту. Кінцевий термін для подання таких клопотань був надзвичайно коротким – 10 липня 2024 року, що залишало вразливим сім'ям мало часу для збору документації та подання заяви. Крім того, критерії оцінки були непрозорими, і, за повідомленням Угорського Гельсінського комітету, більшість клопотань про пом'якшення покарання, які вони відстежували, були відхилені. У деяких випадках процес давав хаотичні результати, коли різні члени однієї сім'ї отримували суперечливі рішення – одні задовольнялися, інші відхилялися, що ще більше підкреслює свавільний характер системи. Ця недосконала процедура свідчить про те, що вона була розроблена скоріше як процедурна формальність, ніж як справжня мережа безпеки¹³⁶.

Правозахисні групи розкритикували Угорщину за призупинення державної допомоги деяким українським біженцям, через що група із Закарпаття тимчасово залишилася без притулку. Тоді Європейський суд оштрафував Угорщину на 200 мільйонів євро плюс щоденний штраф у розмірі 1 мільйона євро за нездатність захистити шукачів притулку. І в серпні 2024 року Угорщина також пригрозила перенаправляти мігрантів на своїх кордонах безпосередньо до Брюсселя, якщо вона не зможе вирішити суперечку з ЄС щодо політики притулку¹³⁷.

Окрім гострої житлової кризи, українські біженці в Угорщині стикаються з постійною і широко розповсюдженою системою пасивних перешкод при спробах отримати доступ до інших гарантованих законом прав. Незважаючи на своє законне право на безкоштовну медичну допомогу, біженці постійно

136 Hungary: Ukrainian refugees losing housing. *Human Rights Watch*. 2024. URL: <https://www.hrw.org/news/2024/09/11/hungary-ukrainian-refugees-losing-housing> (date of access: 04.09.2025).

137 Угорщина загрожує направити біженців. *RBC-Україна*. 2025. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/ugorshchina-zagrozhue-napraviti-bizhentsiv-1724325126.html> (дата звернення: 04.09.2025).

стикаються зі значними бар'єрами. Основною проблемою є брак інформації серед медичних працівників, багато з яких не знають правил надання медичної допомоги бенефіціарам ТЗ або не розуміють автоматичного продовження терміну дії їхніх посвідок на проживання¹³⁸. Це призводить до частих і незаконних відмов у наданні основних послуг, змушуючи біженців орієнтуватися в складній і часто недружній системі. Таким організаціям, як Угорський Гельсінський комітет, довелося розробити зразки листів для біженців, в яких угорською мовою роз'яснюються їхні права перед лікарями, що є явною ознакою системної неспроможності¹³⁹.

Право на освіту також було підірвано практичними перешкодами. Основною перешкодою є відсутність належної підтримки адаптивних курсів угорської мови для українців у школах, що робить майже неможливою повноцінну інтеграцію та академічний прогрес для українських дітей¹⁴⁰. Це ускладнюється браком вільних місць у школах у певних районах і тим фактом, що багато сімей, не бачачи довгострокової перспективи інтеграції, вирішують залишити своїх дітей на українському онлайн-навчанні. Як наслідок, рівень зарахування дітей до шкіл є тривожно-низьким. За даними ЮНЕСКО станом на листопад 2023 року, лише 4 856 українських учнів були зараховані до угорської шкільної системи, що становить лише 31% від оцінюваної кількості біженців шкільного віку в країні¹⁴¹.

Хоча біженці мають законне право на працю, вони стикаються з проблемами та ризиками на ринку праці. Окрім очікуваних перешкод, пов'язаних із мовним бар'єром і невизнанням професійної кваліфікації, дані

138 Overview – main changes since previous report (Hungary). *Asylum-in-Europe (AIDA)*. URL: <https://asylumineurope.org/reports/country/hungary/overview-main-changes-previous-report-update/> (date of access: 05.09.2025).

139 Temporary Protection status. *UNHCR*. URL: <https://help.unhcr.org/hungary/temporary-protection/> (date of access: 05.09.2025).

140 Overview – main changes since previous report (Hungary). *Asylum-in-Europe (AIDA)*. URL: <https://asylumineurope.org/reports/country/hungary/overview-main-changes-previous-report-update/> (date of access: 05.09.2025).

141 Hungary supports Ukraine through education and cultural initiatives. *UNESCO*. 2025. URL: <https://www.unesco.org/en/ukraine-war/education/hungary-support> (date of access: 05.09.2025).

УВКБ ООН виявили тривожну картину трудової експлуатації. Опитування, проведене у 2024 році, показало, що майже половина (46%) працевлаштованих біженців повідомили, що працюють в умовах обмеженого правового захисту. Серед них 19% працювали без офіційного контракту, 20% працювали надмірно довгий робочий день, а шокуючі 8% зазнали конфіскації своїх особистих документів роботодавцями, що є ключовим показником торгівлі людьми. Ця вразливість посилюється бідністю та залежністю, що виникає, коли роботодавці надають і роботу, і житло, що дає їм величезну владу над працівниками-біженцями¹⁴².

Після вторгнення Росії Угорщина спочатку надала швидку гуманітарну допомогу українським біженцям, надавши їм тимчасовий захист, доступ до охорони здоров'я, освіти та ринку праці, а також надала допомогу Україні. Однак з часом політика уряду змінилася в бік обмежувальної та вибіркової допомоги, зокрема через декрети про житло та адміністративні бар'єри, що залишило тисячі біженців, особливо із західної України, в нестабільних умовах і перед системними перешкодами для реалізації основних прав.

3.3. Безпековий вимір політики Угорщини: український вимір

Проаналізувавши реакцію Будапешту на початок повномасштабного вторгнення Росії в Україну, ми дійшли до висновку, що базовим принципом безпекової політики Угорщини з лютого 2022 року є імператив «триматися подалі від війни». Цей принцип був сформульований за допомогою складного і наполегливого публічного наративу, який контрастує з одночасним зміцненням національної обороноздатності. Такий подвійний підхід дозволяє Будапешту заявляти про відданість своїм основним союзницьким зобов'язанням, водночас

---

142 PROTECTION BRIEF #2: Hungary. *UNHCR*. December 2024. P.3.

обираючи шлях стратегічної неучасті в колективних зусиллях на підтримку України, тим самим викристалізовуючи собі унікальну і часто суперечливу роль у західній архітектурі безпеки.

Від самого початку війни угорський уряд позиціонував свою позицію як виключно мирну в європейському політичному ландшафті, який часто характеризують як «провійськовий». Цей наратив став наріжним каменем внутрішньої та міжнародної комунікаційної стратегії Угорщини, а прем'єр-міністр Віктор Орбан позиціонує себе поряд із такими постатями, як Папа Римський Франциск, як провідного європейського прихильника негайного припинення вогню та мирних переговорів.

Однією з основних рис «мирної» політики Будапешту є непохитна політика відмови від постачання будь-якого військового спорядження, необхідного для самооборони, в Україну. Блокуючи сім рішень, пов'язаних із озброєнням Києва на суму приблизно 6,6 мільярдів євро, Сіярто заявив, що «замість поставок зброї Угорщина виступає за припинення вогню»¹⁴³. Більш того, Угорщина заборонила транзит летальної допомоги з інших країн-членів НАТО і ЄС через свою територію в Україну¹⁴⁴. Основним виправданням такої політики уряду є безпосередня національна безпека: дозвіл на такі поставки, на думку уряду, зробить угорську територію, а отже, і етнічне угорське населення сусідньої Закарпатської області, потенційною військовою мішенню для Росії, тим самим ризикуючи «втягнути країну у війну»¹⁴⁵. На форумах ЄС Угорщина реалізувала цю позицію через механізм «конструктивного утримання» – процедурний інструмент, який дозволяє їй уникати вето на рішення про фінансування озброєнь для України, формально відмовляючись від участі в

143 Hungary and the Russian invasion of Ukraine. *Financial Times*. 2025. URL: <https://www.ft.com/content/88dd9521-30c0-475f-b635-3d04190b82e4> (date of access: 05.09.2025).

144 Hungary and the Russian invasion of Ukraine. *Wikipedia*. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Hungary_and_the_Russian_invasion_of_Ukraine (date of access: 05.09.2025).

145 Göransson M. B. The Hungarian government's rhetoric on Russia's large-scale invasion of Ukraine and its articulation of a Hungarian security identity. *European Security*. 2025. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09662839.2025.2468943?af=R> (date of access: 05.09.2025).

голосуванні. Це було очевидно в її підході до Європейського фонду миру, де фінансовий внесок Угорщини був явно перенаправлений на цілі, не пов'язані з Україною, такі як стабільність на Західних Балканах та управління міграцією¹⁴⁶.

Ця політика функціонує не просто як оборонний захід, а як активна стратегія делегування ризиків і стратегічної диференціації. Відмовляючись сприяти передачі зброї, Будапешт змушує своїх союзників використовувати альтернативні, часто більш логістично складні і дорогі маршрути через такі країни, як Польща і Словаччина. Такі дії не перешкоджають надходженню зброї до України, а лише накладають логістичний тягар на альянс, одночасно ізолюючи Угорщину від будь-якого передбачуваного ризику¹⁴⁷¹⁴⁸. Це дозволяє уряду Орбана культивувати чітку «миротворчу» ідентичність, яка слугує його внутрішньополітичним цілям і відрізняє його від ширшого західного консенсусу, ефективно перекладаючи ризики і витрати, пов'язані з підтримкою України, на своїх партнерів.

Проте варто зазначити, що дані служб відстеження польотів і повідомлення в пресі вказують на те, що зброя, ймовірно, перетинала угорське небо. Канадські, британські та інші літаки НАТО регулярно використовували повітряний простір Угорщини, що суперечить офіційному наративу уряду¹⁴⁹.

Водночас угорський уряд виправдовує свою «політику невтручання» в Україні як таку, що повністю відповідає його зобов'язанням щодо основної оборонної місії НАТО. Орбан неодноразово підкреслював, що «НАТО – це оборонний альянс», стверджуючи, що в той час як країни-члени «зобов'язані

146 Hungary will not participate in the arms transfers to Ukraine. *Ministry of Foreign Affairs of Hungary*. URL: <https://eu-brusszel.mfa.gov.hu/eng/news/hungary-will-not-participate-in-the-arms-transfers-to-ukraine> (date of access: 05.09.2025).

147 Hungary has denied that it allows the transit of weapons to Ukraine. *Babel*. 2023. URL: <https://babel.ua/en/news/93253-hungary-has-denied-that-it-allows-the-transit-of-weapons-to-ukraine> (date of access: 05.09.2025).

148 Hungary will not participate in the arms transfers to Ukraine. *Ministry of Foreign Affairs of Hungary*. URL: <https://eu-brusszel.mfa.gov.hu/eng/news/hungary-will-not-participate-in-the-arms-transfers-to-ukraine> (date of access: 05.09.2025).

149 Weapons shipments for Ukraine did pass through Hungary despite the government's contradicting claims. *Atlatszo*. 2022. URL: <https://english.atlatszo.hu/2022/05/13/weapons-shipments-for-ukraine-did-pass-through-hungary-despite-the-governments-contradicting-claims/> (date of access: 08.09.2025).

захищати одна одну на території НАТО, це не справа НАТО брати участь у військових діях за межами території НАТО». Така інтерпретація дозволяє Будапешту зображати свою відмову від допомоги Україні як принциповий захист основоположного договору Альянсу, а не як відмову від відповідальності¹⁵⁰.

На практиці це призвело до посилення акценту на національній і територіальній обороні. Одразу після вторгнення в лютому 2022 року Міністерство оборони Угорщини оголосило про розгортання невизначеної кількості військ на східному кордоні з Україною¹⁵¹. Заявлені цілі цього посилення були подвійними: безпекова місія, щоб «гарантувати, що жодні збройні групи не "дрейфують" до Угорщини з України», і гуманітарна місія, щоб допомогти впоратися з припливом біженців¹⁵². Ця військова мобілізація подається як виконання суверенного обов'язку щодо захисту власних кордонів Угорщини, що узгоджується з жорстким підходом уряду та будівництвом прикордонних бар'єрів під час міграційної кризи 2015 року¹⁵³.

Крім того, Угорщина наголошує на своїх фінансових внесках до Альянсу, досягнувши і плануючи перевищити встановлений НАТО поріг витрат на оборону в 2% ВВП. Урядовці подають це як внесок у зміцнення автономних оборонних можливостей Європи, стверджуючи, що Європа повинна зосередитися на власних арміях, а не намагатися «захистити Європу через Україну». Така вибіркова участь – зміцнення національних військових можливостей і відмова від участі в колективних зусиллях на підтримку партнера, який не є членом НАТО, – дає змогу всидіти Угорщині на двох

150 Орбан: небезпечні пропозиції є на столі НАТО. *Hír TV*. URL: <https://hirtv.hu/ahirtvhirei/orban-veszelyes-juvaslatok-vannak-a-nato-asztalan-2539833> (дата звернення: 08.09.2025).

151 Hungary to deploy troops near its border with Ukraine – defence ministry. *Reuters*. 2022. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/hungary-deploy-troops-near-its-border-with-ukraine-defence-ministry-2022-02-22/> (date of access: 08.09.2025).

152 Göransson M. B. The Hungarian government's rhetoric on Russia's large-scale invasion of Ukraine and its articulation of a Hungarian security identity. *European Security*. 2025. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09662839.2025.2468943?af=R> (date of access: 08.09.2025).

153 Hungarian border barrier. *Wikipedia*. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Hungarian_border_barrier (date of access: 05.09.2025).

стільцях. Це дозволяє Орбану заявляти про відданість оборонному мандату НАТО і водночас критикувати «провійськову» позицію своїх союзників. Це трансформує роль Угорщини в Альянсі від звичайного учасника до самоназваного миротворця – позиція, яка, на думку уряду, зміцнює його національний суверенітет на світовій арені¹⁵⁴.

Угорщина переосмислила статус своєї етнічної меншини в Закарпатській області України як питання національної безпеки, використовуючи його для виправдання своєї політики ненадання зброї Києву¹⁵⁵¹⁵⁶. Це дає Будапешту величезні важелі впливу, що дозволяють йому перешкоджати досягненню стратегічних цілей Києва доти, доки його вимоги не будуть виконані.

Сек'юритизація питання меншин стала каталізатором низки ескалації дипломатичних криз, починаючи з 2022 року. 9 травня 2025 року Служба безпеки України вперше в історії викрила агентів угорської військової розвідки в Закарпатській області. Проте міністр закордонних справ Угорщини Петер Сіярто назвав висновки СБУ українською пропагандою. У відповідь Угорщина вислала з країни двох українських дипломатів. Також того ж дня угорські спецслужби затримали колишнього українського дипломата в Будапешті за підозрою у шпигунстві. Після цих подій заступник міністра закордонних справ Угорщини Левенте Мадяр оголосив про призупинення переговорів з Україною, метою яких було відновити дискусію щодо прав угорської меншини, яка зайшла в глухий кут¹⁵⁷. Окрім цього, в липні 2025 року спалахнув ще один двосторонній конфлікт після смерті громадянина України з подвійним

---

154 Ukraine war, NATO, EU accession, Russia and Hungary. *Hungarian Conservative*. URL: <https://www.hungarianconservative.com/articles/current/ukraine-war-nato-eu-accession-russia-hungary-balazs-orban/> (date of access: 05.09.2025).

155 Göransson M. B. The Hungarian government's rhetoric on Russia's large-scale invasion of Ukraine and its articulation of a Hungarian security identity. *European Security*. 2025. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09662839.2025.2468943?af=R> (date of access: 08.09.2025).

156 Hungary to deploy troops near its border with Ukraine – defence ministry. *Reuters*. 2022. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/hungary-deploy-troops-near-its-border-with-ukraine-defence-ministry-2022-02-22/> (date of access: 08.09.2025).

157 Hungary explains suspension of talks on minority rights with Ukraine. *RBC-Ukraine*. 2025. URL: <https://newsukraine.rbc.ua/news/hungary-explains-suspension-of-talks-on-minority-1746981969.html> (date of access: 08.09.2025).

угорсько-українським громадянством, який загинув за спірних обставин після мобілізації в українську армію. У відповідь Будапешт наклав заборону на в'їзд трьом українським військовим і викликав посла України. Міністр закордонних справ Петер Сіярто виступив з різкою публічною атакою, звинувативши українську владу в проведенні «жорстокого полювання на людей» за допомогою негуманних і насильницьких практик примусового призову¹⁵⁸.

Найбільш важливою складовою політики безпеки Угорщини є ставлення до енергетики як до питання, що не підлягає обговоренню і має екзистенційний характер. Уряд успішно підняв свою глибоку і тривалу енергетичну залежність від Росії зі стану значної економічної вразливості до статусу першочергової загрози національній безпеці.

Залежність Угорщини від російських енергоносіїв є структурною особливістю її економіки, що має глибоке історичне коріння в інфраструктурі Східного блоку радянських часів. До вторгнення 2022 року Угорщина імпортувала понад 80% природного газу і більшу частину сирої нафти з Росії¹⁵⁹. Ця залежність є ще більш гострою в ядерному секторі, де атомна електростанція «Пакш», яка виробляє приблизно половину електроенергії в Угорщині, повністю залежить від російських технологій і ядерного палива, що постачається з Росії¹⁶⁰.

Від початку війни, в той час як решта країн ЄС доклала історичних зусиль, щоб відокремитися від російської енергетики, Угорщина рухалася в протилежному напрямку, поглиблюючи свою залежність. Офіційні дані та незалежний аналіз показують, що залежність Угорщини від російської нафти, яка постачається трубопроводом «Дружба», зростає з 61% до вторгнення до 86%

---

158 Hungary to opt out of financing US weapons for Ukraine, foreign minister says. *bne IntelliNews*. 2025. URL: <https://www.intellinews.com/hungary-to-opt-out-of-financing-us-weapons-for-ukraine-foreign-minister-says-391050/> (date of access: 08.09.2025)

159 Gerő Bence. Decades of Dependency: The Political Legacy of Hungary's Energy Reliance on Russia. 2024. P.3-4.

160 Csernus D. Energy Without Russia. Country Report: Hungary. *Friedrich-Ebert-Stiftung – Politics for Europe*. P.3. URL: <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/budapest/20509.pdf> (date of access: 08.09.2025).

у 2024 році¹⁶¹. У 2021 році уряд підписав новий 15-річний контракт на постачання газу з «Газпромом», який згодом розширив, забезпечивши додаткові обсяги через трубопровід «Турецький потік» – маршрут в обхід України¹⁶².

Угорський уряд послідовно представляє цю залежність як непорушний факт, продиктований географією та інфраструктурою. Урядовці стверджують, що для країни, яка не має виходу до моря і має успадковану мережу трубопроводів, орієнтовану зі сходу на захід, життєздатні короткострокові альтернативи російським енергоносіям не є легкодоступними або надто дорогими¹⁶³.

Ця екзистенційна залежність слугує головним виправданням наполегливої опозиції Угорщини до всеосяжних енергетичних санкцій ЄС проти Росії. Уряд неодноразово стверджував, що такі заходи матимуть «руйнівні наслідки» для угорської економіки, а урядовці заявляли, що ніхто не може «очікувати, що ми дозволимо, щоб ціну війни [в Україні] платили угорці»¹⁶⁴. Використовуючи право вето як потужний дипломатичний інструмент, Будапешт успішно домовився про значні винятки з режиму санкцій ЄС. Найпомітнішим з них є виняток для сирової нафти, що постачається південною гілкою нафтопроводу «Дружба», який дозволяє Угорщині, разом зі Словаччиною та Чехією, продовжувати імпортувати російську нафту, коли імпорт морським шляхом заборонений.

---

161 Hungary has alternative energy options but chooses to rely on Russia. *Atlantic Council*. 2025. URL: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/hungary-has-alternative-energy-options-but-chooses-to-rely-on-russia/> (date of access: 08.09.2025).

162 Hungary and Slovakia expand Russian fuel use while EU cuts imports. 2025. URL: <https://sightlineu3o8.com/2025/05/hungary-and-slovakia-expand-russian-fuel-use-while-eu-cuts-imports/> (date of access: 08.09.2025).

163 Hungary's dependence on Russian energy will make ending those ties very painful. *bne IntelliNews*. 2025. URL: <https://www.intellinews.com/hungary-s-dependence-on-russian-energy-will-make-ending-those-ties-very-painful-242826/> (date of access: 08.09.2025).

164 Göransson M. B. The Hungarian government's rhetoric on Russia's large-scale invasion of Ukraine and its articulation of a Hungarian security identity. *European Security*. 2025. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09662839.2025.2468943?af=R> (date of access: 09.09.2025).

Однак цей наратив про необхідність рішуче заперечується незалежними енергетичними аналітиками. Звіти таких організацій, як Центр вивчення демократії, свідчать про те, що альтернативні шляхи постачання є як технічно, так і економічно життєздатними. Вони включають використання повної потужності нафтопроводу «Адрія», яким постачається неросійська нафта з порту в Хорватії, а також доступ до світового ринку скрапленого природного газу (СПГ) через термінали в сусідніх країнах¹⁶⁵. Цей аналіз свідчить про те, що постійна і дедалі більша залежність Угорщини від російських енергоносіїв є не стільки питанням фізичної необхідності, скільки свідомим політичним та економічним вибором¹⁶⁶.

З лютого 2022 року безпекова політика Угорщини щодо України керується принципом «утримання від війни», поєднуючи відмову від надання військової допомоги Києву з посиленням національної оборони та внеском у діяльність НАТО. Будапешт виправдовує таку позицію безпекою угорської меншини в Закарпатті та глибокою залежністю від російських енергоносіїв, використовуючи обидва ці фактори як важелі впливу на Україну та ЄС, водночас позиціонуючи себе на внутрішньому та міжнародному рівнях як принципового «миротворця». Такий підхід дозволяє Угорщині вибірково брати участь у західних структурах безпеки, уникаючи прямого втручання в конфлікт і перекладаючи ризики та відповідальність на своїх союзників.

---

165 Gerő Bence. Decades of Dependency: The Political Legacy of Hungary's Energy Reliance on Russia. 2024. P.10-18.

166 Hungary has alternative energy options but chooses to rely on Russia. *Atlantic Council*. 2025. URL: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/hungary-has-alternative-energy-options-but-chooses-to-rely-on-russia/> (date of access: 08.09.2025).

РОЗДІЛ IV СТРАТЕГІЧНІ ІНТЕРЕСИ, ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ У КОНТЕКСТІ «УКРАЇНСЬКОЇ» ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ УГОРЩИНИ

4.1. Геополітичні та економічні інтереси Угорщини у контексті війни в Україні. Балансування між Заходом і Росією

Щоб зрозуміти зовнішню політику Угорщини, необхідно спочатку з'ясувати її ідеологічне підґрунтя. Дії уряду Фідес на міжнародній арені не є просто реактивними чи опортуністичними; вони є послідовним вираженням послідовного і довготривалого світогляду, який відкидає постулати західного лібералізму і прагне прокласти окремий, суверенний шлях для Угорщини в мінливому глобальному порядку. Ця ідеологія, що поєднує в собі концепції «неліберальної демократії» та «відкриття Сходу», слугує стратегічним компасом, який спрямовує Будапешт у його балансуванні.

Партія «Фідес», яка сьогодні є прапороносцем європейського націонал-консерватизму, розпочала своє життя наприкінці 1980-х років як ліберальний антикомуністичний студентський рух. Очолив її тоді Віктор Орбан¹⁶⁷. У 1998 році Фідес разом з двома іншими невеликими партіями вперше виграла парламентські вибори, а голова партії Віктор Орбан став прем'єр-міністром. Через брак досвіду управління та розкол правлячої коаліції Фідес програв Соціалістичній партії на виборах 2002 року. Однак, прийшовши до влади, Соціалістична партія втратила підтримку населення через неорганізованість і низьку ефективність. Перемога консервативної, націоналістичної партії «Фідес» на парламентських виборах у 2010 році поклала початок її довготривалому правлінню, яке триває донині¹⁶⁸.

167 Fidesz. *Wikipedia*. URL: <https://en.wikipedia.org/wiki/Fidesz> (date of access: 09.09.2025).

168 Historical soil and real choices: The evolution of Hungarian party politics and the rise of Fidesz. *China-CEE Institute*. 2025. URL: <https://china-cee.eu/2025/06/24/historical-soil-and-real-choices-the-evolution-of-hungarian-party-politics-and-the-rise-of-fidesz/> (date of access: 09.09.2025).

Її еволюція протягом трьох десятиліть у праву популістську силу є однією з найбільш значущих політичних трансформацій у Європі після холодної війни. Після повернення до влади з конституційною більшістю у 2010 році прем'єр-міністр Орбан систематично переформатовує політичний і конституційний порядок Угорщини навколо нового ідеологічного ядра¹⁶⁹.

Спираючись на історичні традиції країни та уроки, винесені з національної трансформації після закінчення холодної війни, Фідес висунув ідею «неліберальної демократії»¹⁷⁰. 26 липня 2014 року Орбан публічно заявив, що його уряд будує «неліберальну державу» – систему, яка ставить національні інтереси вище за індивідуальні свободи. За його словами ця політика була сформульована як необхідна відповідь на світову економічну кризу 2008 року, яка продемонструвала неспроможність ліберальних демократій. Він представив нову модель «суспільства, заснованого на праці», натхненну неліберальними державами, такими як Китай і Росія, і визначив її як опозицію до західної держави загального добробуту. Згідно з ідеологією Орбана, уряд є єдиним представником національного інтересу, який подається як «тавтологія», що не підлягає обговоренню. Це призвело до систематичного демонтажу демократичних інститутів, включно з обмеженням повноважень Конституційного суду і контролю над медіа та громадянським суспільством з метою консолідації влади. Уряд використовував ці рамки для виправдання дій, які слугують його власним інтересам, таких як спрямування державних коштів політичним союзникам, і все це під виглядом зміцнення нації¹⁷¹.

З того часу він удосконалив цю концепцію до бачення «християнської неліберальної демократії», яка, на його думку, необхідна для захисту національного суверенітету, християнської культури і традиційних сімейних

169 Fidesz. *Wikipedia*. URL: <https://en.wikipedia.org/wiki/Fidesz> (date of access: 09.09.2025).

170 Historical soil and real choices: The evolution of Hungarian party politics and the rise of Fidesz. *China-CEE Institute*. 2025. URL: <https://china-cee.eu/2025/06/24/historical-soil-and-real-choices-the-evolution-of-hungarian-party-politics-and-the-rise-of-fidesz/> (date of access: 09.09.2025).

171 Announcing the illiberal state. *Heinrich Böll Stiftung*. 2014. URL: <https://www.boell.de/en/2014/08/21/announcing-illiberal-state> (date of access: 09.09.2025).

цінностей Угорщини від передбачуваних загроз масової міграції, мультикультуралізму і «ліберальної олігархії» Брюсселя¹⁷². Ця ідеологія за своєю суттю є конфронтаційною по відношенню до наднаціональних інститутів ЄС і відкрито захоплюється тим, що Орбан розглядає як більш успішні і прагматичні моделі врядування в таких країнах, як Росія, Китай і Туреччина¹⁷³. Такий світогляд забезпечує інтелектуальне обґрунтування зовнішньої політики, яка ставить національні інтереси, визначені правлячою партією, понад усі інші міркування, включно з договірними зобов'язаннями та союзницькою солідарністю.

«Східне відкриття» (Keleti Nyitás), офіційно оголошене у 2011 році, є основним зовнішньополітичним проявом неліберальної ідеології Фідес¹⁷⁴. Ця політика ґрунтується на стратегічній оцінці того, що епоха західного глобального домінування закінчується і виникає новий, багатополлярний світовий порядок, очолюваний зростаючими силами на Сході. За словами Орбана, Угорщина «пливе під західним прапором, хоча у світовій економіці дме східний вітер»¹⁷⁵. Ця стратегія охоплює економічну та енергетичну співпрацю з країнами Сходу, слов'янськими та тюркомовними країнами. Оскільки Угорщина не має виходу до моря і її економіка базується на обробній промисловості, доступ до дешевих енергоносіїв має вирішальне значення для її економічного зростання і стабільності. Уряд також використовує дешеву енергію, часто забезпечену пільговими імпортними угодами, для збереження підтримки населення. Тому зовнішня політика Будапешта значною мірою зосереджена на зміцненні цих енергетичних зв'язків. Такий підхід зумовлений як економічною необхідністю, так і внутрішньополітичними цілями.

---

172 Fidesz. *Encyclopaedia Britannica*. URL: <https://www.britannica.com/topic/Fidesz> (date of access: 09.09.2025).

173 Fidesz. *Wikipedia*. URL: <https://en.wikipedia.org/wiki/Fidesz> (date of access: 09.09.2025).

174 AIES Fokus 2023–04. *Austrian Institute for European and Security Policy*. 2023. URL: <https://www.aies.at/download/2023/AIES-Fokus-2023-04.pdf> (date of access: 10.09.2025).

175 Schmidt Andrea, Glied Viktor. Pragmatic foreign policy of Hungary in the shadow of the Russian–Ukrainian war. *Eastern Journal of European Studies*. 2024. Volume 15, Special Issue. P. 250. DOI: 10.47743/ejes-2024-SI12

Концепція національної ідентичності часто фігурує в політичному порядку денному європейських правих політичних сил, особливо у Східній Європі. Однак, на відміну від інших європейських країн, угорські праві партії унікальним чином інтегрували метанаратив «неотуранізму» у свою політику як засіб захисту національної ідентичності. Цей наратив підкреслює глибоке урало-алтайське походження угорців, за яких угорці вхопилися та перетворили його на політичний аргумент для зміцнення культурних, політичних та економічних альянсів з широким колом східних народів, включаючи тюркомовні країни, слов'янські народи та країни Далекого Сходу¹⁷⁶.

Хоча угорські політики кажуть, що «політика відкриття Сходу» ніколи не означала відвернення від Заходу, його базової політичної та економічної моделі¹⁷⁷, ця стратегія – набагато більше, ніж просто диверсифікація торгівлі. Це фундаментальна переорієнтація геополітичної позиції Угорщини, спрямована на побудову глибокого економічного і політичного партнерства з державами – насамперед Росією і Китаєм, а також Туреччиною – які не висувають умов, пов'язаних з демократичними нормами, верховенством права або правами людини. Це дозволяє уряду Фідес укласти масштабні інвестиційні та енергетичні угоди, які зміцнюють її внутрішню економічну модель, отримуючи при цьому політичне схвалення з боку однодумців – авторитарних лідерів. Війна в Україні, замість того, щоб змусити відступити від цієї політики, посилила усвідомлення її необхідності в Будапешті. Уряд розглядає свої східні відносини як важливу стратегічну протизвагу величезному тиску з боку західних союзників, які вимагають узгодження політики щодо Росії, що робить «Східне

---

176 Makhanov K. Understanding the Overlap of Hungary's "Eastern Opening" and Cooperation of Turkic States. *Eurasian Research Institute*. 2024. URL: <https://www.eurasian-research.org/publication/understanding-the-overlap-of-hungarys-eastern-opening-and-cooperation-of-turkic-states/> (date of access: 10.09.2025).

177 Moldicz C. Hungary Political Briefing: A Review of the Eastern Opening Policy — Hungary's Economic Relations with the East. *China-CEE Institute*. 2024. URL: <https://china-cee.eu/2024/04/10/hungary-political-briefing-a-review-of-the-eastern-opening-policy-hungarys-economic-relations-with-the-east/> (date of access: 10.09.2025).

відкриття» більш важливим, ніж будь-коли, для досягнення суверенної автономії¹⁷⁸.

Цей підхід найкраще розуміти не як традиційне балансування, а як форму ідеологічного арбітражу. Угорський уряд вміло використовує права і привілеї свого членства в західних ліберальних інституціях – доступ до єдиного ринку ЄС, структурних фондів і гарантії безпеки НАТО – і водночас прагне отримати політичні та економічні вигоди від партнерства зі східними авторитарними державами. Це дозволяє йому використовувати асиметрію між двома геополітичними системами. ЄС, який діє на основі правил, норм і консенсусу, має внутрішні вразливості, такі як вимога одностайності у зовнішній політиці, які можна використовувати. На противагу цьому, авторитарні партнери, такі як Росія і Китай, діють за логікою трансакцій, заснованою на силі, пропонуючи великі проєкти і політичну підтримку без жодних ідеологічних зобов'язань.

Вторгнення Росії в Україну, яке розпочалося з окупації Криму у 2014 році, стало вирішальним випробуванням для прагматичної зовнішньої політики Угорщини. Очікувалося, що Угорщина разом зі своїми союзниками по ЄС і НАТО виступить проти Росії. Проте Будапешт оголосив нейтралітет¹⁷⁹. Ще напередодні війни Віктор Орбан відвідав президента Росії і назвав цю поїздку «мирною місією». У той час як прес-секретар Кремля Дмитро Пєсков заявив, Росії «дуже імпонує незалежний підхід, з яким Угорщина відстоює свої інтереси і вибирає партнерів». Він підтвердив необхідність прагматичної, вільної від ідеології зовнішньої політики, а Віктор Орбан – готовність до розумної угоди, стверджуючи, що жоден лідер ЄС не хоче війни.

---

178 Greilinger G. Hungary's Eastern Opening Policy as a Long-Term Political-Economic Strategy. *AIES Fokus*, 4/2023. Austria Institut für Europa- und Sicherheitspolitik (AIES). 2023. P.1-5. URL: <https://www.aies.at/download/2023/AIES-Fokus-2023-04.pdf> (date of access: 10.09.2025).

179 Guliyev I. Hungary's neutrality on the Russo-Ukrainian War and its consequences. May pragmatism lead to a governmental change? *Politicon*. 2025. URL: <https://politicon.co/en/analytics/182/hungarys-neutrality-on-the-russo-ukrainian-war-and-its-consequences-may-pragmatism-lead-to-a-governmental-change> (date of access: 10.09.2025).

Першою причиною такого дуалістичного підходу Будапешту є економіка та енергоносії. Зовнішня політика Угорщини ґрунтується на складній і часто суперечливій економічній реальності. Хоча її стратегічний наратив і гучні проєкти дедалі більше орієнтовані на Схід, повсякденне економічне процвітання країни залишається надзвичайно залежним від її інтеграції до Європейського Союзу.

Саме на тій зустрічі Орбана та Путіна згадувалося, що Росія «забезпечує безпеку і довгострокову стабільність Угорщини російсько-угорським газовим контрактом до 2036 року¹⁸⁰. Як детально описано в попередньому звіті з питань безпеки, глибока залежність Угорщини від російських енергоносіїв слугує центральним стовпом її економічних відносин з Москвою і головним виправданням її особливої зовнішньої політики з часу нападу Росії на Україну. Це включає довгострокові контракти на постачання природного газу трубопроводом «Турецький потік» і залежність від сирої нафти з нафтопроводу «Дружба», що разом становить понад 5,25 мільярда доларів США імпорту мінерального палива з Росії у 2024 році¹⁸¹.

Другим інтересом є атомна енергетика. Угорщина стикається зі значними енергетичними викликами, значною мірою покладаючись на імпорт викопного палива, водночас прагнучи підвищити свою енергетичну безпеку та сталість. Ядерна енергетика відіграє вирішальну роль в енергетичному ландшафті Угорщини, забезпечуючи приблизно 38,6% виробництва електроенергії в країні станом на 2022 рік. Атомна електростанція «Пакш», єдиний об'єкт в Угорщині, працює з початку 1980-х років і є державним підприємством, яке продовжило термін експлуатації своїх реакторів, щоб задовольнити зростаючий попит на

---

180 Schmidt A., Glied V. Pragmatic foreign policy of Hungary in the shadow of the Russian–Ukrainian war. *Eastern Journal of European Studies*. 2024. Volume 15, Special Issue. P. 250–251. DOI: 10.47743/ejes-2024-SI12

181 Gerő Bence. Decades of Dependency: The Political Legacy of Hungary's Energy Reliance on Russia. 2024. P.10-22.

енергію. Окрім атомної енергетики, Угорщина також використовує природний газ, нафту та деякі відновлювані джерела енергії¹⁸².

Усвідомлюючи потребу в нових джерелах енергії, у 2009 році парламент Угорщини схвалив проєкт атомної електростанції «Пакш-2» щоб зберегти роль ядерної енергії у виробництві електроенергії в країні. У 2014 році Угорщина і Росія підписали міждержавну угоду про будівництво Росією двох нових реакторів за рахунок державного кредиту в розмірі до 10 мільярдів євро. Мета проєкту полягає в тому, щоб забезпечити виконання 40% робіт угорськими компаніями. Угода працює за моделлю «під ключ» з фіксованою ціною, що означає, що російська компанія передасть станцію, готову до експлуатації, за фіксовану ціну в 12,5 мільярдів євро¹⁸³. У 2017 році Європейська Комісія надала дозвіл на державну допомогу для будівництва цих двох реакторів, незважаючи на те, що Угорщина безпосередньо присудила проєкт «Росатому», а не провела належну тендерну процедуру, як того вимагають директиви ЄС про державні закупівлі¹⁸⁴.

Незважаючи на вторгнення Росії в Україну і пов'язаний з цим ризик санкцій, угорський уряд залишився непохитним у своїй прихильності до проєкту, будівництво якого відклалося до 2025 року¹⁸⁵¹⁸⁶. Цей проєкт, як ніякий інший, символізує довгостроковий характер ставки Угорщини на продовження відносин з Росією. Проте у вересні 2025 року Велика палата Суду

---

182 Russia's Nuclear Project Hungary — France's Growing Role. *OSW Commentary*. 2023-07-04. URL: <https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/osw-commentary/2023-07-04/russias-nuclear-project-hungary-frances-growing-role> (date of access: 12.09.2025).

183 Background of the Project. *Paks2*. 2025. URL: <https://www.paks2.hu/web/paks-2-en/background-of-the-project> (date of access: 12.09.2025).

184 EU Top Court Finds That European Financing for Russia's Paks II Nuclear Project in Hungary Is Illegal. *Greenpeace Ukraine*. 2025. URL: <https://www.greenpeace.org/ukraine/en/news/4233/eu-top-court-finds-that-european-financing-for-russias-paks-ii-nuclear-project-in-hungary-is-illegal/> (date of access: 12.09.2025).

185 Russia's Nuclear Project Hungary — France's Growing Role. *OSW Commentary*. 2023-07-04. URL: <https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/osw-commentary/2023-07-04/russias-nuclear-project-hungary-frances-growing-role> (date of access: 12.09.2025).

186 EU Top Court Finds That European Financing for Russia's Paks II Nuclear Project in Hungary Is Illegal. *Greenpeace Ukraine*. 2025. URL: <https://www.greenpeace.org/ukraine/en/news/4233/eu-top-court-finds-that-european-financing-for-russias-paks-ii-nuclear-project-in-hungary-is-illegal/> (date of access: 12.09.2025).

Європейського Союзу скасувала рішення Європейської комісії від 2017 року про надання державної допомоги проєкту АЕС «Пакш-2» в Угорщині¹⁸⁷.

Майбутня політика Угорщини щодо Росії залежить від парламентських виборів у квітні 2026 року. Якщо Фідес переможе, прагматичний підхід продовжиться. Прем'єр-міністр Орбан використовує своє право вето для забезпечення мільярдних виплат з боку ЄС і продовжує вдаватися до дипломатичних жестів. Він продовжує зустрічатися з президентом Путіним і домогся виключення російських олігархів і довірених осіб Кремля з санкційного списку ЄС¹⁸⁸.

Окрім помітного російського вектору у східній стратегії Угорщини, варто також відмітити все тісніші зв'язки з Китаєм. У липні 2025 року міністр закордонних справ Петер Сіярто назвав Угорщину основним напрямком для китайського капіталу, а заступник міністра закордонних справ Левенте Мадяр заявив, що відокремлення від Китаю є «червоною лінією». Угорська політика щодо Китаю зумовлена чотирма основними факторами: економічними інтересами, персоналізованою зовнішньою політикою, поліальянсом (з англ. – *polyalignment*) та обмеженими альтернативами США. Китай є найбільшим джерелом іноземних інвестицій для Угорщини, особливо в електромобілі, і ключовим торговельним партнером. Будапешт надає пріоритет стабільним двостороннім відносинам і розглядає економічне співробітництво як взаємовигідне.

Про підхід Будапешту до Китаю говорить частота візитів до Пекіна і послідовна відмова від критики Китаю, навіть на тлі внутрішніх протестів, таких як протести проти Фуданьського університету. Стратегічно Угорщина використовує поліальянс для залучення багатьох світових потуг, пов'язуючи

---

187 EU Court of Justice Annuls the European Commission's Decision on State Financing of the Paks-2 NPP in Hungary. *LIGA.net*. 2025. URL: <https://biz.liga.net/en/all/tek/novosti/the-eu-court-of-justice-annulls-the-european-commissions-decision-on-state-financing-of-the-paks-2-npp-in-hungary> (date of access: 12.09.2025).

188 Hungary's realpolitik on Russia. *GIS Reports Online*. 2025. URL: <https://www.gisreportsonline.com/r/hungary-russia/> (date of access: 12.09.2025).

німецьких автовиробників, китайських виробників акумуляторів і російських постачальників енергоносіїв, посилюючи як економічні, так і політичні важелі впливу¹⁸⁹.

Про прихильність Угорщини до Китаю говорить цьогорічний візит Сіярто 6 вересня до Китаю, який був присвячений перемозі у Другій світовій війні. Угорщина і Словаччина стали єдиними країнами-членами Європейського Союзу, представленими на заході, який також відвідали президент Росії Володимир Путін і лідер Північної Кореї Кім Чен Ин, серед інших. Петер Сіярто пояснив, що одним з ключових чинників економічного зростання Угорщини протягом останнього десятиліття була її роль як місця зустрічі між східними та західними економіками¹⁹⁰.

Також варто додати, що Віктор Орбан під час зустрічі з лідером Китаю Сі Цзіньпіном у Будапешті 9 травня заявив, що підтримує так званий китайський мирний план з врегулювання війни в Україні¹⁹¹.

Геополітична та економічна стратегія Угорщини в контексті війни в Україні базується на подвійному підході: збереженні переваг членства в ЄС і НАТО та поглибленні зв'язків з Росією і Китаєм для забезпечення енергетичної безпеки, інвестицій та політичного впливу. Ця «східна орієнтація» дозволяє Будапешту реалізовувати довгострокові енергетичні проекти, такі як «Пакш 2» і контракти на постачання російського газу, а також залучати китайський капітал, позиціонуючи Угорщину як міст між Сходом і Заходом і зберігаючи при цьому максимальну стратегічну автономію.

---

189 Why Hungary is Sticking Close to China. *The Diplomat*. 2025. 15 September. URL: <https://thediplomat.com/2025/09/why-hungary-is-sticking-close-to-china/> (date of access: 15.09.2025).

190 Fico, Szijjártó Join Putin and Xi at WWII Victory Parade in Beijing. *Hungarian Conservative*. 2025. URL: <https://www.hungarianconservative.com/articles/current/china-victory-parade-szijjarto-fico-hungary-putin/> (date of access: 15.09.2025).

191 Hungarian Prime Minister supports China's "peace plan" for Ukraine. *Ukrainska Pravda*. 2024, 9 May. URL: <https://www.pravda.com.ua/eng/news/2024/05/9/7455059/> (date of access: 15.09.2025).

4.2. Український чинник у внутрішній політиці Угорщини

Після повномасштабного російського вторгнення в Україну в лютому 2022 року угорський уряд на чолі з прем'єр-міністром Віктором Орбаном та партією «Фідес» побудував витончену та високоефективну риторичну архітектуру для висвітлення конфлікту для своєї внутрішньої аудиторії. Йдеться не лише про реактивну зовнішню політику, але і передусім про внутрішньополітичну стратегію, створену для зміцнення власної влади, зміни національної ідентичності угорців і послаблення політичної опозиції. Для Віктора Orbana війна по сусідству стала доказом того, що його політичне бачення, розроблене за понад десять років, є правильним. За допомогою емоційних і спрощених меседжів уряд перетворив складний міжнародний конфлікт на історію національного виживання, представивши Фідес як єдину силу, здатну захистити угорський народ.

Центральним елементом комунікаційної стратегії уряду Фідес було представлення внутрішньополітичного ландшафту як простий вибір між «миром», який може забезпечити лише правляча партія, або «війною», яку, як вони стверджують, хочуть принести всі опоненти. Цей наратив був розгорнутий з дивовижною швидкістю і дисциплінованістю відразу після вторгнення в лютому 2022 року. Він виявився майстерним політичним маневром, перетворивши те, що могло стати значним зовнішньополітичним зобов'язанням – давні і добре задокументовані тісні зв'язки прем'єр-міністра Orbana з президентом Росії Путіним – на потужний внутрішньополітичний актив. Позиціонуючи себе як кандидата «миру і безпеки», Орбан вміло оминув

питання про свої попередні зв'язки з Москвою і натомість зосередив увагу громадськості на негайному бажанні безпеки і невтручання¹⁹².

Щоб досягти цього, урядова риторика навмисно деполітизувала походження та природу конфлікту. Війна послідовно зображувалася не як акт агресії однієї суверенної держави проти іншої, а як «безособова сила», «вир на порозі» або стихійне лихо, в яке Угорщина могла б ненавмисно «зануритися», якби не обережне управління з боку уряду. Таке формулювання є стратегічно важливим: воно усуває провину з дій Росії, переосмислюючи основну проблему як проблему уникнення, а не як проблему зайняття моральної чи політичної позиції. Згідно з цим наративом, найбільшу небезпеку для Угорщини становить не російська агресія, а «необдумані політичні пропозиції» західних держав та угорської політичної опозиції, які можуть затягнути країну у хаос. Тому тут відіграє важливу роль угорський уряд, який стоїть на варті безпеки країни¹⁹³.

Фідес ефективно використав страх громадськості перед конфліктом для своєї прямої політичної вигоди. Повномасштабне вторгнення Росії в Україну відбулося всього за п'ять тижнів до парламентських виборів в Угорщині 3 квітня, і ця подія повністю змінила характер передвиборчої кампанії¹⁹⁴. Партія «Фідес», якій протистояла об'єднана шестипартійна опозиційна коаліція в тому, вміло використала війну на свою користь, зрештою забезпечивши собі ще одну конституційну більшість і здобувши переконливу перемогу¹⁹⁵.

Основою виборчої стратегії Фідес було негайне і невпинне просування наративу «миру і безпеки». Прем'єр-міністр Віктор Орбан був представлений як єдиний гарант безпеки Угорщини, єдиний лідер, здатний утримати країну від

---

192 How Viktor Orbán wins. *Journal of Democracy*. 2022, Vol. 33, No. 3, P. 45–64. URL: <https://www.journalofdemocracy.org/articles/how-viktor-orban-wins/> (date of access: 16.09.2025).

193 Göransson M. B. The Hungarian government's rhetoric on Russia's large-scale invasion of Ukraine and its articulation of a Hungarian security identity. *European Security*. 2025. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09662839.2025.2468943?af=R> (date of access: 16.09.2025).

194 Pragmatism at its peak – Orbán's war rhetoric. *Heinrich Böll Stiftung (Prague Office)*. 2022. URL: <https://cz.boell.org/en/2022/06/09/pragmatism-its-peak-orbans-war-rhetoric> (date of access: 16.09.2025).

195 How Viktor Orbán wins. *Journal of Democracy*. 2022, Vol. 33, No. 3, P. 45–64. URL: <https://www.journalofdemocracy.org/articles/how-viktor-orban-wins/> (date of access: 16.09.2025).

війни¹⁹⁶. На противагу цьому, вся об'єднана опозиція була затаврована як «ліві підбурювачі війни», звинувачені у змові з метою відправити угорські війська і зброю в конфлікт на службу своїм західним господарям¹⁹⁷. Цей простий, заснований на страху меседж безперервно і безперешкодно поширювався величезною медіа-імперією, контрольованою Фідес, яка водночас не давала опозиції жодної значущої платформи, яка могла б її спростувати. Наприклад, лідеру опозиції Петеру Маркі-Заю було надано лише п'ять хвилин ефірного часу на державному телебаченні, щоб представити всю свою програму¹⁹⁸.

Опозиція, зі свого боку, спочатку відреагувала повідомленням про чітку солідарність з Україною, а Маркі-Зай провів паралелі між вторгненням 2022 року та власною історичною травмою Угорщини, коли революція 1956 року була розгромлена радянськими танками¹⁹⁹. Вони розкритикували неоднозначну «політику гойдалок» уряду та його тісні зв'язки з Кремлем²⁰⁰.

Домінування уряду в інформаційному просторі створило середовище, в якому його наратив став домінуючою системою координат на виборах. Більшість політологів сходяться на думці, що майстерна експлуатація війни Орбаном стала вирішальним фактором результату виборів, перетворивши потенційну політичну вразливість на його найбільшу силу і значно збільшивши лідерство Фідесу в останні тижні кампанії²⁰¹.

Проте наратив «мир проти війни» не зник після виборів 2022 року: він залишився центральним у стратегії «перманентної кампанії» Фідес.

196 Orbán casts himself as safe choice as 'cruel, bloody war' looms over Hungary's election. *The Guardian*. 23 March 2022. URL: <https://www.theguardian.com/world/2022/mar/23/orban-casts-himself-as-safe-choice-as-cruel-bloody-war-looms-over-hungarys-election> (date of access: 16.09.2025).

197 Pragmatism at its peak – Orbán's war rhetoric. *Heinrich Böll Stiftung (Prague Office)*. 2022. URL: <https://cz.boell.org/en/2022/06/09/pragmatism-its-peak-orban-war-rhetoric> (date of access: 16.09.2025).

198 How Viktor Orbán wins. *Journal of Democracy*. 2022, Vol. 33, No. 3, P. 45–64. URL: <https://www.journalofdemocracy.org/articles/how-viktor-orban-wins/> (date of access: 16.09.2025).

199 Merabishvili G. Orbán's three perspectives on the Russian-Ukrainian War. *UGSP Analytical Paper Series*. 2023. P.2. URL: <https://ugsp.ug.edu.ge/storage/publications/February2023/6jD1felWLvdXb4gN2jgw.pdf> (date of access: 16.09.2025).

200 Hungary and the Russian invasion of Ukraine. *Wikipedia*. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Hungary_and_the_Russian_invasion_of_Ukraine (date of access: 16.09.2025).

201 How Viktor Orbán wins. *Journal of Democracy*. 2022, Vol. 33, No. 3, P. 45–64. URL: <https://www.journalofdemocracy.org/articles/how-viktor-orban-wins/> (date of access: 16.09.2025).

Напередодні виборів до Європейського парламенту 2024 року та з огляду на національні вибори 2026 року, цей меседж було масштабовано до континентального рівня. Тепер наратив стверджує, що «європейські ліві провоєнні політики» в Брюсселі, такі як Урсула фон дер Ляєн та Еммануель Макрон, активно прагнуть розв'язати Третю світову війну, і що лише Фідес та його «сувереністичні» союзники по всій Європі можуть запобігти цій катастрофі²⁰².

Однак внутрішня політична ситуація була несподівано порушена на початку 2024 року появою Петера Мадяра, колишнього інсайдера Фідес, який став викривачем, і його нової партії «Тиса»²⁰³. Популярність Петера Мадяра стала першим по-справжньому серйозним викликом правлінню Віктора Орбана за більш ніж десятиліття²⁰⁴.

У відповідь на цю нову загрозу уряд передбачувано посилив і персоналізував свою антиукраїнську кампанію, зробивши Петера Мадяра центральною фігурою «про-військової» змови. Віктор Орбан публічно звинуватив Мадяра в тому, що він є частиною «маріонеткового уряду», який «спільно створюється Брюсселем і Україною». Проурядові медіа посилили необґрунтовані заяви про те, що Петер Мадяр та інші члени партії «Тиса» мають «глибокі зв'язки з українською розвідкою»²⁰⁵.

Таким чином, Орбан може представити вибори 2026 року як вибір між власною позицією (захист Угорщини від витрат, пов'язаних зі вступом України до ЄС) і позицією Мадяра (який підтримує потенційний майбутній вступ за умови проведення референдуму), зобразивши свого суперника як

---

202 Hungary derailed: Election campaign brings back national politics and overshadows anti-... . *CIDOB*. 2024. URL: <https://www.cidob.org/en/publications/hungary-derailed-election-campaign-brings-back-national-politics-and-overshadows-anti> (date of access: 17.09.2025)

203 In Hungary: How Peter Magyar ambushed Orbán. *Geopolitique*. 2024. URL: <https://geopolitique.eu/en/articles/in-hungary-how-peter-magyar-ambushed-orban/> (date of access: 17.09.2025).

204 Digital News Report 2025: Hungary. *Reuters Institute*. URL: <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/digital-news-report/2025/hungary> (date of access: 17.09.2025).

205 Hungary election — Orban, Magyar, Tisza, Fidesz, Ukraine. *AP News*. URL: <https://apnews.com/article/hungary-election-orban-magyar-tisza-fidesz-ukraine-c1270341d4c76c99ce922e2b731a5f49> (date of access: 17.09.2025).

проукраїнського діяча, готового пожертвувати національними інтересами Угорщини.

Щоб надати своєму «мирному» наративу легітимності та історичної ваги, уряд Фідес закріпив його в конкретній і потужній інтерпретації угорської та центральноєвропейської історії. Це є цілеспрямована спроба пов'язати поточну політичну позицію уряду з глибоко вкоріненою національною ідентичністю історичної віктимності та геополітичної вразливості. Урядовці, від міністра закордонних справ Петера Сіярто до самого прем'єр-міністра Віктора Орбана, постійно називають холодну війну «кошмаром» і періодом «гіркоти і страждань» для регіону. Головний історичний «урок», який вони виводять, полягає в тому, що коли б не виникав конфлікт між Сходом і Заходом, Центральна Європа «завжди програвала». Таке історичне обрамлення використовується для того, щоб легітимізувати позицію стратегічної неучасті і глибокого скептицизму щодо ініціатив, які очолює Захід.

Відповідно до цього дискурсу Будапешт займається перепозиціонуванням свого місця у світі. Угорщина більше не ототожнюється насамперед із Заходом, що є різким відходом від прозахідного консенсусу, який був характерним для угорських урядів після 1989 року. Натомість Угорщина зображується як окремий центральноєвропейський суб'єкт, країна, що унікально розташована між великими державними блоками, де на «шахівниці для великих світових держав» Угорщина є «лише маріонеткою»²⁰⁶.

Цей історичний наратив тісно переплітається з ширшим ідеологічним проектом уряду – «цивілізаційним популізмом». Понад десять років уряд Орбана формулює політичні виклики у великих цивілізаційних термінах, позиціонуючи Угорщину як захисника традиційних християнських цінностей проти прогресивного і ліберального Заходу. Війна в Україні була майстерно

---

206 Göransson M. B. The Hungarian government's rhetoric on Russia's large-scale invasion of Ukraine and its articulation of a Hungarian security identity. *European Security*. 2025. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09662839.2025.2468943?af=R> (date of access: 17.09.2025).

інтегрована в цю вже існуючу ідеологічну систему. Опозиція уряду до західного консенсусу щодо війни подається як частина тієї ж боротьби, що й протидія міграції (подається як захист від «мусульманських загарбників») та неприйняття прав ЛГБТК+ (подається як боротьба з «гендерним божевіллям») ²⁰⁷.

Витончена дискурсивна стратегія уряду Фідес щодо війни в Україні була б значною мірою неефективною без майже тотального контролю над угорською інформаційною екосистемою. Успішне поширення та посилення офіційного нарративу залежить від медіа-ландшафту, який був систематично захоплений, консолідований для функціонування в якості пропагандистського апарату правлячої партії.

Після повернення до влади у 2010 році уряд «Фідес» розпочав методичну та всебічну реструктуризацію медіа-системи країни для обслуговування своїх політичних інтересів. Ключовим моментом у цьому процесі стало створення у 2018 році Центральноєвропейського фонду преси та медіа (KESMA) – величезного конгломерату, який об'єднав майже 500 проурядових медіа під єдиною централізованою парасолькою ²⁰⁸. Ця гіперцентралізація призвела до безпрецедентної концентрації медіа-власності, що дозволило уніфіковано поширювати урядові меседжі по всій країні, фактично створивши загальнонаціональну «ехо-камеру» ²⁰⁹. Водночас, медіа, які колись були громадськими, де-факто перетворилися на державні, функціонуючи як прямі та нефільтровані рупори урядового порядку денного ²¹⁰.

207 Göransson M. B. The Hungarian government's rhetoric on Russia's large-scale invasion of Ukraine and its articulation of a Hungarian security identity. *European Security*. 2025. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09662839.2025.2468943?af=R> (date of access: 17.09.2025).

208 Papp Olivér. Toward Understanding the Hungarian Right-Wing Media Narrative about the Russian Aggression in Ukraine. *Learning from the Past and Present: Impacts of the Russian War in Ukraine on CEE*. 2025. P. 89–91. URL: https://4liberty.eu/whavuhoo/files/07-OLIVR_PAPP_TOWARD_UNDERSTANDING_THE_HUNGARIAN_RIGHT-WING_MEDIA_NARRATIVE.pdf (date of access: 09.09.2025).

209 Pragmatism at its peak – Orbán's war rhetoric. *Heinrich Böll Stiftung (Prague Office)*. 2022. URL: <https://cz.boell.org/en/2022/06/09/pragmatism-its-peak-orbans-war-rhetoric> (date of access: 19.09.2025).

210 Papp Olivér. Toward Understanding the Hungarian Right-Wing Media Narrative about the Russian Aggression in Ukraine. *Learning from the Past and Present: Impacts of the Russian War in Ukraine on CEE*. 2025. P. 89–91.

Ця система гарантує, що офіційний нарратив про війну в Україні та про всі інші ключові політичні питання послідовно і безперешкодно транслюється широкій аудиторії. Структурна упередженість цієї системи стала ключовим висновком місії ОБСЄ зі спостереження за виборами 2022 року, яка зазначила, що виборче середовище не забезпечило рівних умов для учасників виборів, значною мірою через переважну медійну перевагу правлячої коаліції²¹¹.

Контрольований державою медіа-апарат слугує основним засобом перетворення урядових нарративів про війну на конкретний, емоційно забарвлений і часто неправдивий контент для громадського споживання. Проурядові медіа в Угорщині регулярно просувають прокремлівські нарративи, повторюючи тези російських медіа²¹². Це створило унікальну ситуацію в країні-члені ЄС, в якій російська пропаганда продовжує безперешкодно транслюватися, навіть після того, як російські державні медіа були заборонені на решті території Союзу²¹³.

Дезінформаційні кампанії були багатограними і наполегливими. Напередодні та одразу після повномасштабного вторгнення державні медіа поширювали низку неправдивих нарративів, покликаних перекласти провину з Росії. Вони включали заяви про те, що Сполучені Штати хотіли ескалації конфлікту для власної вигоди, що Україна спровокувала війну, перетнувши «червоні лінії» Росії, і що Україна є «маріонетковою державою», створеною і

URL: https://4liberty.eu/whavuhoo/files/07-OLIVR_PAPP_TOWARD_UNDERSTANDING_THE_HUNGARIAN_RIGHT-WING_MEDIA_NARRATIVE.pdf (date of access: 19.09.2025).

211 Freedom House. *Hungary — Freedom in the World 2024*. URL: <https://freedomhouse.org/country/hungary/freedom-world/2024> (date of access: 19.09.2025).

212 Papp O. Toward Understanding the Hungarian Right-Wing Media Narrative about the Russian Aggression in Ukraine. *Learning from the Past and Present: Impacts of the Russian War in Ukraine on CEE*. 2025. P. 91. URL: https://4liberty.eu/whavuhoo/files/07-OLIVR_PAPP_TOWARD_UNDERSTANDING_THE_HUNGARIAN_RIGHT-WING_MEDIA_NARRATIVE.pdf (date of access: 19.09.2025).

213 Urbán Á. How Public Service Media Disinformation Shapes Hungarian Public Discourse. *Media and Communication*. 2023. Vol. 11, № 4. P. 62. URL: <https://www.cogitatiopress.com/mediaandcommunication/article/view/7148> (date of access: 19.09.2025).

керованою ЦРУ²¹⁴. Проурядові експерти неправдиво звинувачували Україну у вчиненні геноциду проти російської меншини та у спробах розробити ядерну зброю. Прямо наслідуючи кремлівську термінологію, угорське державне інформаційне агентство 431 раз використовувало термін «військова операція» для опису вторгнення протягом перших п'яти днів нападу, навмисно применшуючи масштаб і характер агресії²¹⁵.

Ця невпинна пропаганда мала відчутний вплив на громадське сприйняття. Незалежне опитування показало, що 37% угорців вважають, що Україна вчинила геноцид проти російської меншини, що є основним виправданням Кремля для вторгнення, демонструючи сприйнятливість громадськості до цих наративів, поширюваних урядом²¹⁶.

З моменту вторгнення Росії в Україну в 2022 році угорський уряд використовує конфлікт як головний інструмент внутрішньої політики, зображуючи партію «Фідес» як єдиного гаранта миру і безпеки, а опозиційні партії – як «воєнних агітаторів», що співпрацюють із іноземними державами. Ця наратива, підсилена жорстким контролем над медіа, деполітизує війну, знімає провину з Росії та підкріплює ідеологічний проєкт Орбана щодо цивілізаційного популізму, зміцнюючи його владу та формуючи національну ідентичність.

---

214 Illiberal Disinformation is No One-Way Street: Russian and Hungarian Domestic Propaganda at Each Other's Service. *Authlib*. URL: <https://www.authlib.eu/illiberal-disinformation-russian-hungarian-domestic-propaganda/> (date of access: 19.09.2025).

215 Balint K. In the Midst of an Election, Hungarian State-Linked Media Pushes pro-Kremlin Narratives Surrounding the Invasion of Ukraine. *ISD Digital Dispatches*. 2022. URL: https://www.isdglobal.org/digital_dispatches/in-the-midst-of-an-election-hungarian-state-linked-media-pushes-pro-kremlin-narratives-surrounding-the-invasion-of-ukraine/ (date of access: 19.09.2025).

216 How Transcarpathia Became a Target of Hungarian Media Propaganda with a Russian Twist. *Centre for Democracy and Rule of Law*. 2024. URL: <https://cedem.org.ua/en/analytics/how-transcarpathia-became-a-target-of-hungarian-media-propaganda-with-a-russian-twist/> (date of access: 19.09.2025).

4.3. Перспективи нормалізації українсько-угорських відносин

Нинішня дипломатична криза між Угорщиною та Україною зумовлена складним і тісно переплетеним комплексом чинників. Початковим каталізатором стала суттєва суперечка щодо прав угорської меншини в Закарпатській області України, спровокована ухваленими Києвом Законом про освіту 2017 року та Законом про державну мову 2019 року. Однак відтоді це питання було інструменталізоване угорським урядом, слугуючи як справжнім обуренням, так і зручним приводом для просування ширшого зовнішньополітичного порядку денного.

Окрім невирішеного питання прав меншин, двосторонні відносини страждають від геополітичного розколу, спричиненого російсько-українською війною. Криза посилюється також завдяки внутрішньополітичній динаміці в Угорщині, де правляча партія «Фідес» використала конфлікт з Україною для консолідації своєї внутрішньої підтримки, згуртування виборців проти зовнішніх загроз і відволікання уваги від внутрішніх проблем.

Першою ключовою проблемою у двосторонніх відносинах України та Угорщини є питання національних меншин. Останнім зусиллям щодо вирішення цього болючого питання стало оголошення у січні 2024 року Будапештом 11 вимог Києву щодо забезпечення прав угорської меншини в Україні, які також стали включеними до переговорного процесу щодо вступу України до ЄС. Під час Міжурядової конференції з питань вступу України до ЄС Ольга Стефанішина, віце-прем'єр-міністерка з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України та голова української делегації на переговорах щодо вступу України до Європейського Союзу, підтвердила, що Україна готова виконати усі 11 вимог Угорщини²¹⁷.

---

217 Head of Ukraine's EU negotiating group: Ukraine will fulfil Hungary's 11 demands regarding national minorities. *Eurointegration*. 2024. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/eng/news/2024/06/25/7188881/> (date of access: 23.09.2025).

29 квітня в Будапешті Україна та Угорщина провели консультації щодо захисту прав національних меншин, які базувалися на 11 пропозиціях Угорщини щодо угорської меншини в Україні²¹⁸. Після переговорів у Будапешті з Ольгою Стефанішиною держсекретар МЗС Угорщини Левенте Модьор заявив, що у відносинах з'явилася «нова динаміка» щодо вирішення питань угорської меншини на Закарпатті. Він висловив сподівання на досягнення угоди, яка може змінити позицію Будапешта щодо України, але наголосив, що до цього Угорщина блокуватиме певні кроки на шляху до євроатлантичної інтеграції²¹⁹. Серед вже зроблених кроків – нові законопроекти про професійно-технічну освіту та використання мов у школах²²⁰.

Після цієї зустрічі обидві сторони домовилися провести наступні консультації на рівні експертів в Ужгороді 12 травня 2025 року²²¹. Проте незважаючи на те, що українська делегація прибула до Ужгорода, Угорщина несподівано повідомила, що призупиняє процес переговорів з Україною щодо прав національних меншин через шпигунський конфлікт²²².

У вересні 2025 року Угорщина знову звинуватила Україну в порушенні прав меншин на Закарпатті та пригрозила заблокувати переговори про вступ, якщо це не буде вирішено²²³. Таким чином, ми бачимо, що незважаючи на

218 In Budapest, Olha Stefanishyna and Levente Magyar agree on next steps in Ukraine-Hungary dialogue on national minority rights. *Верховна Рада України*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/en/news/u-budapeshti-olha-stefanishyna-ta-levente-madiar-pohodyly-podalshi-kroky-u-dialozi-ukrainy-ta-uhorshchyny-shchodo-prav-natsionalnykh-spilnot> (date of access: 23.09.2025).

219 Minority rights at the center of talks between Ukraine and Hungary. *HungaryToday*. 2025. URL: <https://hungarytoday.hu/minority-rights-at-the-center-of-talks-between-ukraine-and-hungary/> (date of access: 23.09.2025).

220 In Budapest, Olha Stefanishyna and Levente Magyar agree on next steps in Ukraine-Hungary dialogue on national minority rights. *Верховна Рада України*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/en/news/u-budapeshti-olha-stefanishyna-ta-levente-madiar-pohodyly-podalshi-kroky-u-dialozi-ukrainy-ta-uhorshchyny-shchodo-prav-natsionalnykh-spilnot> (date of access: 23.09.2025).

221 In Budapest, Olha Stefanishyna and Levente Magyar agree on next steps in Ukraine-Hungary dialogue on national minority rights. *Верховна Рада України*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/en/news/u-budapeshti-olha-stefanishyna-ta-levente-madiar-pohodyly-podalshi-kroky-u-dialozi-ukrainy-ta-uhorshchyny-shchodo-prav-natsionalnykh-spilnot> (date of access: 23.09.2025).

222 Munkacsy M., Davalou L. Ukraine says Hungary has suspended dialogue with them on minority rights. *Euronews*. 2025. 11 May. URL: <https://www.euronews.com/2025/05/11/ukraine-says-hungary-has-suspended-dialogue-with-them-on-minority-rights> (date of access: 23.09.2025).

223 EU negotiations on Ukraine's membership blocked by Hungary amid security concerns. 2025. URL: <https://mezha.net/eng/bukvy/eu-negotiations-on-ukraine-s-membership-blocked-by-hungary-amid-security->

кроки зі сторони України у сприянні вирішення питання національних меншин, Угорщина фактично блокує подальший переговорний процес на цьому треку.

Щоб нарешті вирішити це питання, необхідно переформатувати діалог з двосторонньої точки зору на спільний проєкт впровадження найкращих європейських практик, в якому ЄС виступатиме в ролі фасилітатора та гаранта. Країни можуть ухвалити дорожню карту, засновану на європейських моделях автономії. Київ і Будапешт повинні офіційно домовитися, за сприяння Європейської комісії та Ради Європи, про використання успішних європейських моделей автономій як зразка для забезпечення прав угорської меншини на Закарпатті. Модель Південного Тіролю в Італії пропонує особливо актуальний прецедент, демонструючи, як широке культурне, мовне та освітнє самоврядування може бути надійно захищене в рамках безкомпромісного суверенітету та територіальної цілісності держави²²⁴. Модель Аландських островів у Фінляндії є ще одним яскравим прикладом конституційно гарантованої автономії для мовної меншини²²⁵.

Також Київ може розробити і опублікувати план дій з чіткими часовими рамками для повної імплементації всіх невиконаних рекомендацій Венеціанської комісії щодо законодавства про освіту, мову та меншини²²⁶. Цей процес має включати справжні, структуровані та публічно задокументовані консультації з законними представниками угорської громади в Закарпатті. Прогрес у виконанні цього плану дій має офіційно контролюватися Європейською Комісією, а її висновки мають публікуватися в рамках регулярних звітів про розширення ЄС щодо України.

---

concerns/ (date of access: 23.09.2025).

224 South Tyrol Autonomy Convention. 2016. URL: <https://blogs.lse.ac.uk/europpblog/2016/10/20/south-tyrol-autonomy-convention/> (date of access: 23.09.2025).

225 Hepburn E. Forging autonomy in a unitary state: The Åland Islands in Finland. *Comparative European Politics*. 2014. Vol. 12, № 4–5. P. 472–474. DOI: 10.1057/cep.2014.10.

226 Venice Commission. CDL-AD(2017)030-e. 2017. 25 p. URL: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2017\)030-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2017)030-e) (date of access: 23.09.2025).

Наступним каменем спотикання у відносинах є позиція Будапешту щодо євроінтеграційних прагнень Києва. Угорщина неодноразово висловлювала заперечення, спрямовані на затримку або навіть блокування процесу вступу України до ЄС.

Уряд Орбана прийняв стратегію, яку можна описати як «м'яке захоплення заручників» в ЄС (з англ. – soft hostage-taking). Це передбачає, що держава-член поєднує своє право вето на міжурядові рішення зі стратегією тактичного пов'язування питань для отримання суттєвих поступок (тобто мета) в іншій, функціонально не пов'язаній сфері політики від інших держав-членів та інституцій ЄС. Наприклад, через те, що Угорщина не могла зупинити заморожування коштів ЄС через проблеми з верховенством права, оскільки такі рішення ухвалюються кваліфікованою більшістю, а не одногосно, вона почала погрожувати правом вето у зовнішній політиці, де потрібна одностайність, особливо у чутливих питаннях, таких як санкції проти Росії чи підтримка України²²⁷. Ця тактика виявилася успішною у створенні значних затримок і змушенні решти країн ЄС витратити значний політичний капітал для пошуку обхідних шляхів²²⁸.

Якщо спочатку Будапешт обґрунтовував свої дії занепокоєнням щодо прав національних меншин в Україні, то після того, як Україна продемонструвала свою прихильність до вирішення цих питань, аргументація Угорщини змінилася в інші сфери. Наприклад, Орбан заявив, що вступ України до ЄС означатиме, що «всі гроші Угорщини» доведеться витратити на Україну²²⁹. Він також заявив, що вступ негативно позначиться на угорських

---

227 Müller P., Slominski P. The soft hostage-taking of EU foreign policy: Hungary's rule of law conflict with the EU and Russia's war against Ukraine. *Journal of European Public Policy*. 2025. P.1–27. DOI: 10.1080/13501763.2025.2453033. (date of access: 26.09.2025).

228 Gizińska Il., Sadecki A., Sienicki K. Hungary hardens its stance on Ukraine. *OSW Centre for Eastern Studies*. 2025. 28 March. URL: <https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/analyses/2025-03-28/hungary-hardens-its-stance-ukraine> (date of access: 26.09.2025).

229 Orbán's anti-Ukraine stance risks widening EU rupture. *The Guardian*. 2025. 19 April. URL: <https://www.theguardian.com/world/2025/apr/19/orban-ukraine-hungary-eu-relations-kyiv> (date of access: 26.09.2025).

пенсіях, спричинить поширення епідемій і організованої української злочинності, призведе до потоку дешевої та низькоякісної сільськогосподарської продукції на угорський ринок і забере робочі місця у громадян Угорщини²³⁰. Крім того, Орбан стверджує, що Україна не повинна вступати до ЄС до того, як стане членом НАТО. Він вважає, що інтеграція України в ЄС без членства в НАТО була б нелогічною і могла б втягнути Альянс у війну²³¹.

Незважаючи на спроби Угорщини заблокувати дії ЄС, консенсус часто досягався, як у випадку з санкціями проти Росії, хоча іноді вони були слабшими, ніж пропонувалося спочатку. Зараз Угорщина сфокусувалася на блокуванні початку переговорів щодо першого Кластеру²³², який є одним із шести кластерів, які Україні необхідно закрити, щоб стати членом ЄС²³³.

Поки що не можливо сподіватися на потепління у відносинах України та Угорщини. Тому щоб уможливити процес вступу України до ЄС є два обхідних варіанти. Можна просто дочекатися до парламентських виборів в Угорщині у 2026 році та надіятися, що Фідес втратить владу²³⁴. Або домогтися активації статті 7 Договору про Європейський Союз – механізму, який дозволяє призупинити певні права країни-члена. Однак досягти одностайності, необхідної для цього кроку, може виявитися неможливим, оскільки Угорщина цілком може знайти союзників, щоб запобігти такому сценарію²³⁵. Також

230 “Угорська пропаганда проти України: що поширює режим Orbana.” 2025. URL: <https://texty.org.ua/articles/115468/uhorska-propahanda-proty-ukrayiny-sho-poshyryuye-rezhym-orbana/> (дата звернення: 26.09.2025).

231 Hungarian PM thinks Ukraine won't join EU because it can't be accepted into NATO. *Ukrainska Pravda*. 2025. URL: <https://www.pravda.com.ua/eng/news/2025/06/09/7516305/> (date of access: 29.09.2025).

232 Italy–Hungary’s veto and the future of Ukraine’s EU accession. *NewEurope.org.ua*. 2025. URL: <https://neweurope.org.ua/en/analytics/en-hungary-s-veto-and-the-future-of-ukraine-s-eu-accession/> (date of access: 29.09.2025).

233 Хотин Р. Угорщина блокує шлях України до ЄС. На Orbana натиснуть? *Радіо Свобода*. 2025. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/ukrayina-chlenstvo-yees-uhorshchyna-veto-yak-podolaty/33533075.html> (дата звернення: 29.09.2025).

234 Угорщина блокує переговори України з ЄС: чиновники назвали реалістичний вихід. 2025. URL: <https://zn.ua/ukr/POLITICS/uhorshchyna-blokuje-perehovori-ukrajini-z-jes-chinovniki-nazvali-realisticnij-vikhid.html> (дата звернення: 29.09.2025).

235 Italy–Hungary’s veto and the future of Ukraine’s EU accession. *NewEurope.org.ua*. 2025. URL: <https://neweurope.org.ua/en/analytics/en-hungary-s-veto-and-the-future-of-ukraine-s-eu-accession/> (date of access: 29.09.2025).

необхідно відхилити пропозицію відокремити процес вступу України від процесів вступу інших країн-кандидатів. Відокремлення процесу вступу України від процесу вступу Молдови чи інших кандидатів несправедливо покарає Україну за внутрішні суперечки в ЄС, на які вона не має жодного впливу. Політика розширення повинна базуватися на справедливих і послідовних принципах²³⁶.

Дії Угорщини також створили значні тертя в НАТО і підірвали здатність Альянсу виступати єдиним політичним фронтом на підтримку України. Хоча Угорщина продовжує виконувати свої основні зобов'язання щодо колективної оборони, її суперечлива політика щодо України зробила її постійним виключенням і джерелом розчарування для її союзників²³⁷.

Відмова Угорщини надати летальну допомогу Україні або дозволити її транзит різко контрастує з політикою майже всіх інших членів НАТО²³⁸. Це ускладнює логістику для членів Альянсу і змушує їх шукати альтернативні маршрути постачання військової допомоги. Важливою перешкодою для України стала заява прем'єр-міністра Угорщини про «прагнення відмовитися» від будь-якої майбутньої місії НАТО з координації допомоги у сфері безпеки і тренувань для України²³⁹. Прагматично намагаючись зберегти єдність Альянсу в ключових питаннях оборони, попередній генеральний секретар НАТО Єнс Столтенберг прийняв цю позицію, підтвердивши, що жоден угорський персонал або кошти не будуть задіяні в цих зусиллях, в обмін на обіцянку

29.09.2025).

236 ЄС наполягає на спільному розгляді заявок України та Молдови на членство. 2025. URL: https://ipress.ua/news/yes_napolyagaie_na_spilnomu_rozglyadi_zayavok_ukrainy_ta_moldovy_na_chlenstvo_375940.html (дата звернення: 29.09.2025).

237 Krulichová Z. EURO-ATLANTIC FUTURE OF UKRAINE AND EASTERN EUROPE: VIEWS FROM VISEGRAD. *Europeum*. 2024. P.4-8. URL: <https://www.europeum.org/wp-content/uploads/report-nato-workshops-final.pdf> (date of access: 29.09.2025).

238 Hungary and the Russian invasion of Ukraine. *Wikipedia*. 2025. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Hungary_and_the_Russian_invasion_of_Ukraine (date of access: 29.09.2025).

239 Hungary categorically rejects sending troops to Ukraine if NATO intervenes in war with Russia. *Anadolu Agency (AA)*. 2024. URL: <https://www.aa.com.tr/en/europe/hungary-categorically-rejects-sending-troops-to-ukraine-if-nato-intervenes-in-war-with-russia/3242337> (date of access: 29.09.2025).

Орбана, що Угорщина не накладатиме вето на самі ініціативи²⁴⁰. Хоча цей компроміс запобіг повному глухому куту, він формалізував статус Угорщини як країни, що не бере участі в ключових зусиллях Альянсу, і створює потенційно проблематичний прецедент.

Щоб наблизити дві країни до мирного врегулювання даного питання, необхідно, щоб ключові члени Альянсу, зокрема США, здійснювали послідовний дипломатичний тиск на Будапешт, щоб відокремити двостороннє питання прав меншин від співпраці між НАТО і Україною. Послання має бути чітким: хоча двосторонні суперечки мають вирішуватися дипломатичними засобами, використання права вето для блокування ключової партнерської діяльності Альянсу в умовах російської агресії підриває довіру і колективну безпеку всіх членів та є неприйнятним²⁴¹.

Також у двосторонніх відносинах важливе ставлення не лише правлячої гілки країни, а й самого народу. Якщо говорити за сприйняття угорцями українців, то в останні роки ми бачимо все сумніші тенденції. Більшість опитувань щодо ставлення населення Угорщини до України стосуються не українців як нації, а на українському керівництві та Україні загалом. Частка угорців, які підтримують Україну, за останні роки помітно знизилася. У 2022 році близько 60% розглядали Україну як партнера, але на початку 2025 року цей показник знизився до 46%. Іншими словами, Україну як потенційного партнера для співпраці тепер розглядає лише меншість. Схожа тенденція простежується і у ставленні до відповідальності за війну та зусиль, спрямованих на її припинення. Багато угорців сприймають Україну і Росію в цьому питанні майже однаково: приблизно 50-53% вважають, що Україна несе таку ж відповідальність, як і Росія, за припинення конфлікту. Таким чином,

---

240 Joint press conference by NATO Secretary General Jens Stoltenberg with the Prime Minister of Hungary, Viktor Orbán. 2024. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/opinions_226388.htm (date of access: 29.09.2025).

241 Hungary risks NATO unity on Ukraine — report analysis. *Institute for the Study of War*. 2018. URL: <https://understandingwar.org/research/russia-ukraine/hungary-risks-nato-unity-on-ukraine/> (date of access: 29.09.2025).

домінуюча думка в угорському суспільстві відображає цю емоційну позицію і сприйняття України²⁴².

Шлях до нормалізації українсько-угорських відносин пов'язаний зі значними перешкодами. Перспективи всеосяжного прориву в найближчій перспективі залишаються невисокими, насамперед через те, що ключові стратегічні інтереси урядів двох країн у сучасному геополітичному контексті є принципово протилежними. Для угорського уряду на чолі з прем'єр-міністром Віктором Орбаном конфронтаційна політика щодо України слугує кільком внутрішньо- та зовнішньополітичним цілям: вона допомагає згуртувати націоналістично налаштованих виборців, перекласти провину за економічні проблеми та підтримувати тісні політичні та економічні зв'язки з Росією. Допоки ці передбачувані вигоди переважатимуть витрати на дипломатичну ізоляцію в рамках ЄС і НАТО, суттєва зміна політики Будапешта є малоімовірною.

Однак ситуація не є статичною, і шлях до більш стабільних і функціональних відносин існує, навіть якщо повне примирення залишається віддаленою метою. Найбільш перспективний шлях до прогресу лежить через інституційні рамки Європейського Союзу. Процес вступу України до ЄС забезпечує зовнішню багатосторонню структуру, яка може деполітизувати спірне питання прав меншин, перетворивши його на питання технічної відповідності встановленим європейським стандартам. Це дає обом сторонам потенційну можливість відійти від своїх укорінених позицій без того, щоб не виглядати капітулянтами перед вимогами іншої сторони.

Зрештою, тривала нормалізація українсько-угорських відносин залежатиме від двох основних подій. Перший – це вирішальний результат російсько-української війни, який суттєво зменшить здатність Росії вести війну

242 Фізер Ю. Може з'явитися реальний шанс на перезавантаження двосторонніх відносин між Україною та Угорщиною, - Бендаржевський. 2025. URL: <https://espresso.tv/article-mozhe-zyavitisya-realniy-shans-na-perezavantazheniya-dvostoronnikh-vidnosin-mizh-ukrainoyu-ta-ugorshchinyu-bendarzhevskiy> (дата звернення: 29.09.2025).

та поширювати зловмисний вплив у Центральній та Східній Європі. Такий результат зменшить цінність Москви як стратегічного партнера для Будапешта і усуне першоджерело геополітичного розколу, що розділяє Угорщину з її сусідами. Другий – це фундаментальна переорієнтація зовнішньої політики Угорщини. Це може бути зумовлено зміною внутрішньополітичного ландшафту, зростанням економічних і дипломатичних витрат, пов'язаних з її нинішнім курсом, або постійним, структурованим і об'єднаним тиском з боку партнерів з ЄС і НАТО, який заставить Угорщину перестати перешкоджати європейським прагненням України.

Доки ці умови не будуть виконані, міжнародна дипломатія має зосередитися на врегулюванні конфлікту та впровадженні заходів з розбудови довіри і деескалації, викладених вище.

ВИСНОВКИ

У ході дослідження ми дійшли до наступних висновків:

1.1 Теоретичні підходи до аналізу зовнішньої політики забезпечують багатовимірну основу для розуміння мотивацій і дій держав на міжнародній арені. Реалізм, лібералізм, конструктивізм та теорії малих держав наголошують на різних аспектах поведінки держав – від прагнення до влади та інтересів до ролі норм, ідентичності та взаємозалежності. Лібералізм та його неоліберальна течія зосереджуються на співпраці, інституціях та поширенні демократичних цінностей, тоді як реалізм наголошує на конкуренції, власних інтересах та необхідності влади для виживання. Конструктивізм, навпаки, підкреслює вплив соціальних конструкцій, ідентичностей та спільних значень на державні рішення. Теорії малих держав розширюють цю дискусію, звертаючись до стратегій країн з обмеженими ресурсами, чия поведінка часто формується під впливом вразливості, регіональної орієнтації та пошуку альянсів. Разом ці підходи показують, що зовнішня політика – це не просто набір прагматичних рішень, а й відображення внутрішньої структури держави, її історичного досвіду та ідеологічної орієнтації. Зрештою, співіснування цих теорій дозволяє отримати більш повне і тонке розуміння того, як держави – як великі, так і малі – орієнтуються в складнощах сучасної міжнародної системи.

1.2. Методологія дослідження цієї магістерської роботи поєднує загальні, спеціалізовані та міждисциплінарні підходи для забезпечення систематичного, об'єктивного та всебічного аналізу українсько-угорських відносин. Для вивчення еволюції зовнішньої політики Угорщини, її внутрішньополітичного контексту та конкретних епізодів, таких як російське вторгнення 2022 року, були використані історико-хронологічні, порівняльні, аналітичні та кейс-стаді методи. Джерела включають офіційні документи, закони, угоди, промови, урядові рішення та матеріали медіа, доповнені науковими дослідженнями

українських, угорських та міжнародних вчених. Для інтерпретації балансування Угорщини між Заходом і Росією використовувалися теоретичні рамки з ліберальної, реалістичної та конструктивістської точок зору, а також дослідження про малі держави. Загалом, методологія поєднує якісний, історичний та нормативний аналізи для критичної реконструкції підходу Угорщини до України під час триваючої війни.

2.1. Розвиток українсько-угорських відносин з 1991 по 2021 рік відображає динамічний і багатогранний процес, зумовлений історичними зв'язками, регіональною взаємозалежністю та мінливим політичним середовищем. Початок 1990-х років ознаменувався періодом активної дипломатичної взаємодії, коли обидві країни будували підвалини співпраці на основі взаємного визнання, поваги до суверенітету та захисту національних меншин. Угорщина відіграла провідну роль у визнанні незалежності України та підтримці її інтеграції в європейські структури. Протягом наступних десятиліть двосторонні відносини розвивалися під впливом вступу Угорщини до НАТО та ЄС, що привнесло нові виміри у політичну, економічну та безпекову співпрацю. Однак періодично виникала напруженість, зокрема навколо питань прав меншин, мовної політики та подвійного громадянства, що ускладнювало діалог між Києвом і Будапештом. Незважаючи на ці розбіжності, обидві держави підтримували прагматичну взаємодію через механізми торгівлі, енергетики та транскордонного співробітництва. Підтримка Угорщиною суверенітету і територіальної цілісності України після 2014 року продемонструвала стратегічну важливість відносин у ширшому європейському контексті. Закон України «Про освіту» 2017 року та подальше мовне законодавство поглибили недовіру, що призвело до дипломатичних суперечок та перешкоджання Угорщиною співпраці України з НАТО.

2.2. Питання закарпатських угорців та українського мовного законодавства залишається одним із ключових джерел напруженості між

Україною та Угорщиною. Проблема, що має коріння у складній історичній спадщині та етнічному складі населення, поглибилася після ухвалення в Україні у 2017 році Закону про освіту, який обмежив використання мов нацменшин у школах. Угорщина сприймає ці обмеження як порушення культурних і мовних прав угорської меншини, тоді як Україна вважає їх необхідними для національної єдності та державного будівництва. Взаємна недовіра посилюється політикою Угорщини щодо угорців за кордоном та її втручанням у внутрішні справи України. Незважаючи на періодичні дипломатичні зусилля, суперечка продовжує перешкоджати конструктивним двостороннім відносинам та співпраці України з ЄС і НАТО.

2.3. Роль Угорщини в контексті європейської інтеграції України з часом зазнала значної трансформації. На початку 2000-х років Угорщина була одним із найактивніших прихильників євроатлантичної інтеграції України, підтримуючи прагнення Києва через такі ініціативи, як формат «В-4+Україна» та двостороннє співробітництво. Однак після 2014 року політика Угорщини змінилася, оскільки націоналістична риторика та тісні зв'язки з Росією почали впливати на її позицію, зокрема щодо прав угорської меншини на Закарпатті. З 2017 року Будапешт перешкоджав ініціативам України в НАТО і використовував права меншин як важіль впливу у відносинах з ЄС та Києвом. Хоча Угорщина формально підтримала надання Україні статусу кандидата на вступ до ЄС у 2022 році, її постійні вимоги та погрози накласти вето свідчать про те, що двосторонні відносини залишаються напруженими, а роль Будапешта еволюціонувала від сусіда, який підтримує Україну, до складного та непередбачуваного партнера в процесі європейської інтеграції України.

3.1. Двосторонні відносини країн після початку повномасштабного вторгнення зазнали ще більшого тиску. Публічні заяви та рішення Угорщини після війни Росії в Україну свідчать про виважену стратегію балансування між внутрішніми політичними інтересами та зовнішньою політикою, яка дедалі

більше розходиться з її західними союзниками. Угорське керівництво формує свою позицію навколо риторики «миру» та «невтручання», презентуючи себе як морально вищу сторону, водночас тонко повторюючи елементи російських наративів. Ця комунікаційна стратегія слугує як електоральним цілям, так і ширшій меті Будапешта – зберегти енергетичні зв'язки та економічні переваги з Москвою. Підхід Угорщини до санкцій ЄС характеризується практикою блокуванням і прагматично-торговельним підходом – публічно виступаючи проти заходів, вона зрештою схвалює їх в обмін на поступки. Її наполегливий захист імпорту російських енергоносіїв і вибіркоче протистояння санкціям підкреслюють прагматичний, продиктований інтересами характер її політики. Хоча Угорщина формально приєднується до рішень ЄС, її риторика і дії продовжують підривати європейську єдність щодо України.

3.2. Гуманітарна політика Угорщини щодо України та українців після 24 лютого 2022 року була позначена початковим етапом справжньої солідарності, за яким послідувала поступова ерозія державної підтримки. У перші місяці війни угорський уряд швидко відреагував, відкривши кордони, запровадивши тимчасовий режим захисту раніше, ніж ЄС, і надавши широкий доступ до житла, охорони здоров'я, освіти та працевлаштування. Однак, починаючи з 2023–2024 років, підхід уряду ставав дедалі більш обмежувальним, що призвело до прийняття у 2024 році указу, який позбавив багатьох біженців, зокрема із Західної України, права на житлову допомогу. Цей зсув перетворив політику Угорщини з гуманітарної основи, узгодженої з цінностями ЄС, на вибіркочу, політично вмотивовану систему, яка надавала пріоритет національним інтересам та етнічним міркуванням. Наслідки були серйозними: тисячі біженців залишилися без належного житла і доступу до основних послуг.

3.3. Безпекова політика Угорщини щодо України з лютого 2022 року визначається суворим принципом невторчання, пріоритетом якого є нібито уникнення прямого конфлікту з одночасним зміцненням національної оборони.

Ця стратегія дозволяє Будапешту позиціонувати себе як миролюбного гравця в Європі, водночас використовуючи свої зобов'язання перед Альянсом і витрати на оборону для зміцнення свого суверенітету і довіри в НАТО. Відмова Угорщини постачати зброю або дозволяти транзит військової допомоги Україні виправдовується нібито ризиком для її території та етнічного угорського населення в Закарпатті, що фактично перекладає тягар підтримки на своїх союзників. Сек'юритизація питання угорської меншини спричинила дипломатичну напруженість у відносинах з Києвом, слугуючи як важелем впливу у двосторонніх суперечках, так і обґрунтуванням для стратегічного розмежування. Енергетична залежність від Росії стала центральним елементом національної безпеки, а Угорщина домоглася винятків із санкцій ЄС для збереження безперебійних поставок, незважаючи на наявність життєздатних альтернатив. Така політика відображає свідомий вибір пріоритету внутрішньої безпеки та економічної стабільності над колективними європейськими заходами, що часто суперечить стратегіям ЄС і НАТО. Вибіркова участь Угорщини позиціонує її як «миротворця», але водночас наражає країну на критику за підрив солідарності в Альянсі. Загалом, український вимір безпекового підходу Угорщини ілюструє складний баланс між управлінням ризиками, внутрішньою політикою та геополітичними розрахунками.

4.1. Зовнішню політику Угорщини під час війни в Україні можна пояснити її стратегією балансування між західними інституціями та східними державами, зумовлену як ідеологічними, так і прагматичними міркуваннями. Уряд Фідес дотримується «неліберального» підходу та «східного відкриття», що дозволяє Будапешту зберігати доступ до ринків ЄС та гарантії безпеки НАТО, водночас розвиваючи глибокі економічні та політичні зв'язки з Росією, Китаєм та іншими авторитарними державами. Енергетична безпека та економічні інтереси посідають центральне місце в цій стратегії, прикладом чого є довгострокові російські газові контракти та проєкт атомної електростанції

«Пакш-2», який Угорщина продовжує, незважаючи на тиск Заходу та юридичні проблеми ЄС. Угорщина використовує своє геополітичне становище для отримання поступок як від Сходу, так і від Заходу, використовуючи своє право вето і стратегічний нейтралітет для захисту національного суверенітету і внутрішньої стабільності. Відносини з Китаєм ще більше зміцнюють стратегію багатосторонньої орієнтації Угорщини, забезпечуючи інвестиції, торгівлю та політичну підтримку без нав'язування умов щодо демократії чи прав людини. Така подвійна орієнтація дозволяє Будапешту використовувати асиметрію між західними альянсами, заснованими на правилах, і транзакційними східними партнерствами. Водночас політика Угорщини несе репутаційні ризики, оскільки її вибіркова участь часто суперечить солідарності ЄС і спільній реакції Заходу на війну.

4.2. Український фактор став центральним інструментом внутрішньої політики Угорщини, який використовується урядом «Фідес» для консолідації влади та контролю над громадською думкою. Сформулювавши війну як зовнішню загрозу і представивши Угорщину як країну, що перебуває під загрозою, Орбан позиціонує себе як єдиного гаранта миру і безпеки. Урядовий наратив спрощує конфлікт до вибору між «миром» під проводом Фідесу та «війною», яку пропагує опозиція, фактично маргіналізуючи незгодні голоси. Контроль над медіа-екосистемою, зокрема через KESMA, дозволив цьому наративу домінувати в публічному дискурсі та обмежити видимість опозиції. Прокремлівські та антиукраїнські меседжі були посилені, впливаючи на громадську думку та узгоджуючи внутрішньополітичний порядок денний Угорщини зі стратегічним невтручанням. Війна також була інтегрована в ширші ідеологічні рамки «цивілізаційного популізму», пов'язуючи національну безпеку, традиційні цінності та скептичне ставлення до Заходу.

4.3. Перспективи нормалізації українсько-угорських відносин залишаються обмеженими через поєднання історичних претензій,

внутрішньополітичних розрахунків та стратегічного використання Угорщиною права вето в ЄС і НАТО. У той час як Україна продемонструвала готовність вирішити питання прав угорської меншини на Закарпатті, Угорщина продовжує пов'язувати ці питання з ширшими політичними та економічними цілями, фактично відкладаючи їхнє вирішення. Життєздатний шлях вперед вимагатиме переосмислення прав меншин як спільного європейського проєкту, в якому ЄС і Рада Європи виступатимуть у ролі фасилітаторів і гарантів. Європейські моделі автономії, такі як Південний Тіроль та Аландські острови, можуть слугувати практичними прецедентами захисту прав меншин без шкоди для суверенітету України. Продовження стратегії «м'якого захоплення заручників» Угорщини в ЄС ще більше ускладнює зближення, оскільки Будапешт тактично пов'язує не пов'язані між собою сфери політики для отримання поступок. Динаміка НАТО також створює тертя: неучасть Угорщини у ключових ініціативах підриває єдність Альянсу та співпрацю з Україною у сфері безпеки. Значний прогрес, ймовірно, залежатиме від постійного дипломатичного тиску з боку ключових союзників, спрямованого на те, щоб відокремити двосторонні суперечки від інтеграційних процесів в Україні. Загалом, поєднання структурованого європейського посередництва, прозорого дотримання прав меншин та багатосторонньої взаємодії є важливим для просування українсько-угорських відносин до нормалізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Добросердов А.Р. Витоки ліберальної правової ідеології у вченнях XVII-XVIII ст. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. № 3. С. 30–33. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-3/5> (дата звернення: 19.08.2025).
2. Договір про основи добросусідства та співробітництва між Україною і Угорською Республікою. *Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/348_004#Text (date of access: 22.08.2025).
3. ЄС наполягає на спільному розгляді заявок України та Молдови на членство. 2025. URL:
4. Івануха М. Сійярто назвав умову, за якої Угорщина не блокуватиме вступ України в НАТО. *Суспільне*. 2019. URL: <https://susplne.media/3557-siarto-nazvav-umovu-za-ako-i-ugorsina-ne-blokuvatime-vstup-ukraini-v-nato/> (дата звернення: 29.08.2025).
5. Ідеалістична парадигма в науці про міжнародні відносини. В.Вільсон, н.Анджел. URL: <https://studfile.net/preview/11344943/page:13/> (дата звернення: 19.08.2025).
6. Левицька К. Зеленський: без пункту про НАТО угоди між Україною та Угорщиною не буде. *РБК-Україна*. 2024. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/zelenskiy-punktu-nato-ugodi-mizh-ukrayinoyu-1731003341.html> (дата звернення: 29.08.2025).
7. Максак Г., Герасимчук С. Історія двосторонніх відносин Україна – Угорщина: як динаміка та зміст політичного діалогу. *Prism UA*. 2020. URL: <https://prismua.org/історія-відносин-україна-угорщина-я/> (дата звернення: 22.08.2025).
8. НОВИЙ ЗАКОН «ПРО ОСВІТУ»: що він змінює для шкіл з угорською та румунською мовами навчання. 2017. Р.16. URL: https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2017/11/BROSHURE-ZAKON_12-11-

[2017_PRESS-NEW-2.pdf](#) (дата звернення: 23.08.2025).

9. Орбан: небезпечні пропозиції є на столі НАТО. *Hír TV*. URL: <https://hirtv.hu/ahirtvhirei/orban-veszelyes-javaslatok-vannak-a-nato-asztalan-2539833> (дата звернення: 08.09.2025).

10. Про внесення змін до деяких законів України щодо врахування експертної оцінки Ради Європи та її органів стосовно прав національних меншин (спільнот) в окремих сферах. Закон України. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3504-20#Text> (дата звернення: 29.08.2025).

11. Серед 11 вимог Угорщини щодо нацменшин – визнати всю територію Закарпаття “традиційно угорською”. ЗМІ оприлюднили всі пункти. *Новинарня*. 2024. URL: <https://novynarnia.com/2024/06/27/sered-11-vymog-ugorshhyny-shhodo-naczmenshyn-vyznaty-vsya-terytoriyu-zakarpattya-tradycizjno-ugorskoju-zmi-oprylyudnyly-vsi-punkty/> (дата звернення: 29.08.2025).

12. Сидоренко С. 11 вимог Орбана. Як Угорщина знову перетнула червоні лінії у шантажі України на шляху до ЄС. *Європейська правда*. 2024. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2024/06/27/7188991/> (дата звернення: 29.08.2025).

13. Сидоренко С. Театр одного міністра: на яких умовах Угорщина погодилася на перемир'я з Україною. *Європейська правда*. 2024. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2024/01/30/7178522/> (дата звернення: 29.08.2025).

14. Собенко Н., Пашко В. Орбан покинув зал під час ухвалення рішення про початок переговорів щодо вступу України до ЄС. *Суспільне*. 2024. URL: <https://susplne.media/639764-orban-pokinuv-zal-pid-cas-uhvalenna-risenna-pro-pocatok-peregovoriv-pro-vstup-ukraini-do-es/> (дата звернення: 29.08.2025).

15. Тодоров І. Українсько-угорські відносини у вимірі євроатлантичних прагнень України. *Україна дипломатична*. 2020. Вип. 21. С. 645–657. URL:

http://nbuv.gov.ua/UJRN/ukrdip_2020_21_59 (дата звернення: 28.08.2025).

16. Угорці протестували проти українського закону про освіту. *BBC*. 2017. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-41617825> (дата звернення: 23.08.2025).

17. "Угорщина заблокувала грудневе засідання комісії Україна-НАТО". *Євроінтеграція*. 2017. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2017/10/27/7072892/> (date of access: 29.08.2025).

18. "Угорська пропаганда проти України: що поширює режим Орбана." 2025. URL: <https://texty.org.ua/articles/115468/uhorska-propahanda-protu-ukrayiny-sho-poshyruyuе-rezhym-orbana/> (дата звернення: 26.09.2025).

19. Угорщина блокує переговори України з ЄС: чиновники назвали реалістичний вихід. 2025. URL: <https://zn.ua/ukr/POLITICS/uhorshchina-blokuje-perehovori-ukrajini-z-jes-chinovniki-nazvali-realisticnij-vikhid.html> (дата звернення: 29.09.2025).

20. Угорщина загрожує направити біженців. *RBC-Україна*. 2025. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/ugorshchina-zagrozhue-napraviti-bizhentsiv-1724325126.html> (дата звернення: 04.09.2025).

21. Україна–Угорщина: сучасний стан та перспективи міждержавних відносин : зб. наук. праць. Матеріали круглого столу, Київ, 20 черв. 2024 р. / За наук. ред. О. О. Рафальського, В. О. Котигоренка. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. Київ–Ніжин : Видавець Лисенко М. М., 2024. 200 с.

22. Україна–Угорщина: які конфлікти виникали між державами 2014–2020 роках. *Slovoidilo*. 2020. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2020/10/29/infografika/polityka/ukrayina-uhorshhyna-yaki-konflikty-vynykaly-mizh-derzhavamy-2014-2020-rokax> (дата звернення: 23.08.2025).

23. Українсько-угорські відносини новітньої доби. 29 с. URL: <https://www.krok.edu.ua/download/publikatsiji/tkach-dmitro-ivanovich/dmitro-tkach-publikatsiya-012.pdf> (дата звернення: 22.08.2025).

24. Фізер Ю. Може з'явитися реальний шанс на перезавантаження двосторонніх відносин між Україною та Угорщиною, - Бендаржевський. 2025. URL: <https://espreso.tv/article-mozhe-zyavitisya-realniy-shans-na-perezavantazhennya-dvostoronnikh-vidnosin-mizh-ukrainoyu-ta-ugorshchinoyu-bendarzhevskiy> (дата звернення: 29.09.2025).

25. Хотин Р. Угорщина блокує шлях України до ЄС. На Орбана натиснуть? *Радіо Свобода*. 2025. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/ukrayina-chlenstvo-yees-uhorshchyna-veto-yak-podolaty/33533075.html> (дата звернення: 29.09.2025).

26. AIES Fokus 2023–04. *Austrian Institute for European and Security Policy*. 2023. URL: <https://www.aies.at/download/2023/AIES-Fokus-2023-04.pdf> (date of access: 10.09.2025).

27. Announcing the illiberal state. *Heinrich Böll Stiftung*. 2014. URL: <https://www.boell.de/en/2014/08/21/announcing-illiberal-state> (date of access: 09.09.2025).

28. Background of the Project. *Paks2*. 2025. URL: <https://www.paks2.hu/web/paks-2-en/background-of-the-project> (date of access: 12.09.2025).

29. Baldursson B. What features determine small states' activities in the international arena? Iceland's approach to foreign relations until the mid-1990s. 2005. P. 1–110. URL: <https://skemman.is/bitstream/1946/8725/1/a.2005.1.1.5.pdf> (date of access: 21.08.2025).

30. Balint K. In the Midst of an Election, Hungarian State-Linked Media Pushes pro-Kremlin Narratives Surrounding the Invasion of Ukraine. *ISD Digital Dispatches*. 2022. URL: https://www.isdglobal.org/digital_dispatches/in-the-midst-

of-an-election-hungarian-state-linked-media-pushes-pro-kremlin-narratives-surrounding-the-invasion-of-ukraine/ (date of access: 19.09.2025).

31. Bekérette az orosz nagykövetet a Külügyminisztérium. [The Ministry of Foreign Affairs summoned the Russian ambassador]. *Magyar Nemzet*. 2022. URL: <https://magyarnemzet.hu/kulfold/2022/02/bekerette-az-orosz-nagykovetet-a-kulugyminiszterium> [in Hungarian] (date of access: 30.08.2025).

32. Bukovina of Ukraine. *Britannica*. URL: <https://www.britannica.com/place/Ukraine/Bukovina#ref404512> (date of access: 23.08.2025).

33. Cserniczkó I., Orosz I. The Hungarians in Transcarpathia. Budapest: Tinta Publishers, 1999. 109 p. URL: <https://dspace.kmf.uz.ua/jspui/handle/123456789/784> (date of access: 23.08.2025).

34. Csernus D. Energy Without Russia. Country Report: Hungary. *Friedrich-Ebert-Stiftung – Politics for Europe*. 15 p. URL: <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/budapest/20509.pdf> (date of access: 08.09.2025).

35. Derzhalyuk M. Ukraine in Hungarian Plans and Doctrines. URL: <http://litopys.org.ua/ukrxx/e09.htm> (date of access: 22.08.2025).

36. Digital News Report 2025: Hungary. *Reuters Institute*. URL: <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/digital-news-report/2025/hungary> (date of access: 17.09.2025).

37. Erbas I. Constructivist Approach in Foreign Policy and in International Relations. 2022. P. 5087–5096. URL: https://www.researchgate.net/publication/364720915_Constructivist_Approach_in_Foreign_Policy_and_in_International_Relations (date of access: 20.08.2025).

38. EU Court of Justice Annuls the European Commission's Decision on State Financing of the Paks-2 NPP in Hungary. *LIGA.net*. 2025. URL: <https://biz.liga.net/en/all/tek/novosti/the-eu-court-of-justice-annuls-the-european-commissions-decision-on-state-financing-of-the-paks-2-npp-in-hungary> (date of

access: 12.09.2025).

39. EU Extends Sanctions Against Russia Following Delay from Hungary. *The Moscow Times*. 2025. URL: <https://www.themoscowtimes.com/2025/03/14/eu-extends-sanctions-against-russia-following-delay-from-hungary-a88365> (date of access: 02.09.2025).

40. EU negotiations on Ukraine's membership blocked by Hungary amid security concerns. 2025. URL: <https://mezha.net/eng/bukvy/eu-negotiations-on-ukraine-s-membership-blocked-by-hungary-amid-security-concerns/> (date of access: 23.09.2025).

41. EU Top Court Finds That European Financing for Russia's Paks II Nuclear Project in Hungary Is Illegal. *Greenpeace Ukraine*. 2025. URL: <https://www.greenpeace.org/ukraine/en/news/4233/eu-top-court-finds-that-european-financing-for-russias-paks-ii-nuclear-project-in-hungary-is-illegal/> (date of access: 12.09.2025).

42. EU, Hungary, Russia, Ukraine: Brussels Weighs Measures to Bypass Hungary's Vetoes. *Stratfor*. 2025. URL: <https://worldview.stratfor.com/situation-report/eu-hungary-russia-ukraine-brussels-weighs-measures-bypass-hungarys-vetoes-russia> (date of access: 02.09.2025).

43. EU, Russia Sanctions: Hungary, Slovakia Blacklist Deadlock. *RFE/RL*. 2025. URL: <https://www.rferl.org/a/eu-russia-sanctions-hungary-slovakia-blacklist-deadlock/33344214.html> (date of access: 02.09.2025).

44. Fico, Szijjártó Join Putin and Xi at WWII Victory Parade in Beijing. *Hungarian Conservative*. 2025. URL: <https://www.hungarianconservative.com/articles/current/china-victory-parade-szijjarto-fico-hungary-putin/> (date of access: 15.09.2025).

45. Fidesz. *Encyclopaedia Britannica*. URL: <https://www.britannica.com/topic/Fidesz> (date of access: 09.09.2025).

46. Fidesz. *Wikipedia*. URL: <https://en.wikipedia.org/wiki/Fidesz> (date of

access: 09.09.2025).

47. Freedom House. *Hungary — Freedom in the World 2024*. URL: <https://freedomhouse.org/country/hungary/freedom-world/2024> (date of access: 19.09.2025).

48. Gerő Bence. *Decades of Dependency: The Political Legacy of Hungary's Energy Reliance on Russia*. 2024. 32 p.

49. Gizińska Il., Sadecki A., Sienicki K. Hungary hardens its stance on Ukraine. *OSW Centre for Eastern Studies*. 2025. 28 March. URL: <https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/analyses/2025-03-28/hungary-hardens-its-stance-ukraine> (date of access: 26.09.2025).

50. Göransson M. B. The Hungarian government's rhetoric on Russia's large-scale invasion of Ukraine and its articulation of a Hungarian security identity. *European Security*. 2025. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09662839.2025.2468943?af=R> (date of access: 01.09.2025).

51. Goździak E. M. Cultural Diversity. *Migration Policy Institute*. 10 October 2019. URL: <https://www.migrationpolicy.org/article/orban-reshapes-migration-policy-hungary> (date of access: 03.09.2025).

52. Greilinger G. Hungary's Eastern Opening Policy as a Long-Term Political-Economic Strategy. *AIES Fokus*, 4/2023. Austria Institut für Europa- und Sicherheitspolitik (AIES). 2023. 5 p. URL: <https://www.aies.at/download/2023/AIES-Fokus-2023-04.pdf> (date of access: 10.09.2025).

53. Guliyev I. Hungary's neutrality on the Russo-Ukrainian War and its consequences. May pragmatism lead to a governmental change? *Politicon*. 2025. URL: <https://politicon.co/en/analytics/182/hungarys-neutrality-on-the-russo-ukrainian-war-and-its-consequences-may-pragmatism-lead-to-a-governmental-change> (date of access: 10.09.2025).

54. Gulyás: A kárpátaljaiak számára Magyarország mindenképpen kész védelmet biztosítani. [Gulyás: Hungary is definitely ready to provide protection for the people of Transcarpathia]. *Magyar Nemzet*. 2022. URL: <https://magyarnemzet.hu/belfold/2022/02/gulyas-a-karpataljaiak-szamara-magyarorszag-mindenkeppen-kesz-vedelmet-biztositani> [in Hungarian] (date of access: 30.08.2025).

55. Head of Ukraine's EU negotiating group: Ukraine will fulfil Hungary's 11 demands regarding national minorities. *Eurointegration*. 2024. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/eng/news/2024/06/25/7188881/> (date of access: 23.09.2025).

56. Hepburn E. Forging autonomy in a unitary state: The Åland Islands in Finland. *Comparative European Politics*. 2014. Vol. 12, № 4–5. P. 468–487. DOI: 10.1057/cep.2014.10.

57. HIA Hungary-Ukraine. URL: <https://ukraine.hia.hu/> (date of access: 04.09.2025).

58. Historical soil and real choices: The evolution of Hungarian party politics and the rise of Fidesz. *China-CEE Institute*. 2025. URL: <https://china-cee.eu/2025/06/24/historical-soil-and-real-choices-the-evolution-of-hungarian-party-politics-and-the-rise-of-fidesz/> (date of access: 09.09.2025).

59. How Transcarpathia Became a Target of Hungarian Media Propaganda with a Russian Twist. *Centre for Democracy and Rule of Law*. 2024. URL: <https://cedem.org.ua/en/analytics/how-transcarpathia-became-a-target-of-hungarian-media-propaganda-with-a-russian-twist/> (date of access: 19.09.2025).

60. How Viktor Orbán wins. *Journal of Democracy*. 2022, Vol. 33, No. 3, P. 45–64. URL: <https://www.journalofdemocracy.org/articles/how-viktor-orban-wins/> (date of access: 16.09.2025).

61. Hungarian border barrier. *Wikipedia*. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Hungarian_border_barrier (date of access: 05.09.2025).

62. Hungarian government's new decree threatens Ukrainian Romani refugees. *European Roma Rights Centre*. URL: <https://www.errc.org/news/hungarian-governments-new-decree-threatens-ukrainian-romani-refugees> (date of access: 04.09.2025).

63. Hungarian PM thinks Ukraine won't join EU because it can't be accepted into NATO. *Ukrainska Pravda*. 2025. URL: <https://www.pravda.com.ua/eng/news/2025/06/09/7516305/> (date of access: 29.09.2025).

64. Hungarian Prime Minister supports China's "peace plan" for Ukraine. *Ukrainska Pravda*. 2024, 9 May. URL: <https://www.pravda.com.ua/eng/news/2024/05/9/7455059/> (date of access: 15.09.2025).

65. Hungarians and the Hungarian Language in Transcarpathia. Ferenc Rakoczi II. Transcarpathian Hungarian College of Higher Education; Antal Hodinka Linguistics Research Center; Termini Egyesület. Törökbálint, 2023. 221 p. URL: https://hodinkaintezet.uz.ua/wp-content/uploads/2023/03/Hungarians-and-the-Hungarian-Language_2023.pdf (date of access: 26.08.2025).

66. Hungary and Russia. *GIS Reports Online*. 2025. URL: <https://www.gisreportsonline.com/r/hungary-russia/> (date of access: 02.09.2025).

67. Hungary and Slovakia expand Russian fuel use while EU cuts imports. 2025. URL: <https://sightlineu3o8.com/2025/05/hungary-and-slovakia-expand-russian-fuel-use-while-eu-cuts-imports/> (date of access: 08.09.2025).

68. Hungary and the Russian invasion of Ukraine. *Financial Times*. 2025. URL: <https://www.ft.com/content/88dd9521-30c0-475f-b635-3d04190b82e4> (date of access: 05.09.2025).

69. Hungary and the Russian invasion of Ukraine. *Wikipedia*. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Hungary_and_the_Russian_invasion_of_Ukraine (date of access: 29.09.2025).

70. Hungary Belongs To 'Peace Camp,' Orban Says After Meeting Zelenskiy During EU Summit. *RFE/RL*. 2023. URL: <https://www.rferl.org/a/ukraine-hungary-orban-peace-camp/32264957.html> (date of access: 02.12.2025).
71. Hungary Blocks EU Sanctions Against Russia. *RFE/RL*. 2025. URL: <https://www.rferl.org/a/hungary-eu-russia-sanctions/33384522.html> (date of access: 02.09.2025).
72. Hungary categorically rejects sending troops to Ukraine if NATO intervenes in war with Russia. *Anadolu Agency (AA)*. 2024. URL: <https://www.aa.com.tr/en/europe/hungary-categorically-rejects-sending-troops-to-ukraine-if-nato-intervenens-in-war-with-russia/3242337> (date of access: 29.09.2025).
73. Hungary derailed: Election campaign brings back national politics and overshadows anti-.... *CIDOB*. 2024. URL: <https://www.cidob.org/en/publications/hungary-derailed-election-campaign-brings-back-national-politics-and-overshadows-anti> (date of access: 17.09.2025)
74. Hungary donates 100 lung ventilators for Ukrainian hospitals worth over EUR 3 million. *Ministry of Health of Ukraine (MO3)*. 2023. URL: <https://moz.gov.ua/en/hungary-donates-100-lung-ventilators-for-ukrainian-hospitals-worth-over-eur-3-million> (date of access: 03.09.2025).
75. Hungary election — Orban, Magyar, Tisza, Fidesz, Ukraine. *AP News*. URL: <https://apnews.com/article/hungary-election-orban-magyar-tisza-fidesz-ukraine-c1270341d4c76c99ce922e2b731a5f49> (date of access: 17.09.2025).
76. Hungary explains suspension of talks on minority rights with Ukraine. *RBC-Ukraine*. 2025. URL: <https://newsukraine.rbc.ua/news/hungary-explains-suspension-of-talks-on-minority-1746981969.html> (date of access: 08.09.2025).
77. Hungary has alternative energy options but chooses to rely on Russia. *Atlantic Council*. 2025. URL: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/hungary-has-alternative-energy->

options-but-chooses-to-rely-on-russia/ (date of access: 08.09.2025).

78. Hungary has been providing humanitarian aid to Ukrainians since the beginning of the full-scale invasion. *Dnipropetrovsk Investment Agency*. 2024. URL: <https://dia.dp.gov.ua/en/hungary-has-been-providing-humanitarian-aid-to-ukrainians-since-the-beginning-of-the-full-scale-invasion/> (date of access: 03.09.2025).

79. Hungary has denied that it allows the transit of weapons to Ukraine. *Babel*. 2023. URL: <https://babel.ua/en/news/93253-hungary-has-denied-that-it-allows-the-transit-of-weapons-to-ukraine> (date of access: 05.09.2025).

80. Hungary risks NATO unity on Ukraine — report analysis. *Institute for the Study of War*. 2018. URL: <https://understandingwar.org/research/russia-ukraine/hungary-risks-nato-unity-on-ukraine/> (date of access: 29.09.2025).

81. Hungary slams EU over Ukraine aid, saying 'Brussels preparing for long war, not peace'. *Anadolu Agency*. 2025. URL: <https://www.aa.com.tr/en/europe/hungary-slams-eu-over-ukraine-aid-saying-brussels-preparing-for-long-war-not-peace/3673881> (date of access: 01.09.2025).

82. Hungary supports Ukraine through education and cultural initiatives. *UNESCO*. 2025. URL: <https://www.unesco.org/en/ukraine-war/education/hungary-support> (date of access: 05.09.2025).

83. Hungary threatens Ukraine's EU ties over new education law. *DW*. 2017. URL: <https://www.dw.com/en/hungary-threatens-ukraines-eu-ties-over-new-education-law/a-40944967> (date of access: 26.08.2025).

84. Hungary to deploy troops near its border with Ukraine – defence ministry. *Reuters*. 2022. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/hungary-deploy-troops-near-its-border-with-ukraine-defence-ministry-2022-02-22/> (date of access: 08.09.2025).

85. Hungary to finance the supply of Ukrainian grain to Africa for 3.5 million dollars. *PigUA*. 2023. URL: <https://pigua.info/en/post/news-of-ukraine-and->

world/hungary-to-finance-the-supply-of-ukrainian-grain-to-africa-for-35-million-dollars (date of access: 03.09.2025).

86. Hungary to opt out of financing US weapons for Ukraine, foreign minister says. *bne IntelliNews*. 2025. URL: <https://www.intellinews.com/hungary-to-opt-out-of-financing-us-weapons-for-ukraine-foreign-minister-says-391050/> (date of access: 08.09.2025).

87. Hungary will not participate in the arms transfers to Ukraine. *Ministry of Foreign Affairs of Hungary*. URL: <https://eu-brusszel.mfa.gov.hu/eng/news/hungary-will-not-participate-in-the-arms-transfers-to-ukraine> (date of access: 05.09.2025).

88. Hungary: Ukrainian refugees losing housing. *Human Rights Watch*. 2024. URL: <https://www.hrw.org/news/2024/09/11/hungary-ukrainian-refugees-losing-housing> (date of access: 04.09.2025).

89. Hungary's dependence on Russian energy will make ending those ties very painful. *bne IntelliNews*. 2025. URL: <https://www.intellinews.com/hungary-s-dependence-on-russian-energy-will-make-ending-those-ties-very-painful-242826/> (date of access: 08.09.2025).

90. Hungary's realpolitik on Russia. *GIS Reports Online*. 2025. URL: <https://www.gisreportsonline.com/r/hungary-russia/> (date of access: 12.09.2025).

91. Idealism Versus Realism. *CFR Education*. URL: <https://education.cfr.org/learn/learning-journey/approaches-foreign-policy/idealism-versus-realism> (date of access: 20.08.2025).

92. Illiberal Disinformation is No One-Way Street: Russian and Hungarian Domestic Propaganda at Each Other's Service. *Authlib*. URL: <https://www.authlib.eu/illiberal-disinformation-russian-hungarian-domestic-propaganda/> (date of access: 19.09.2025).

93. In Budapest, Olha Stefanishyna and Levente Magyar agree on next steps in Ukraine-Hungary dialogue on national minority rights. *Верховна Рада України*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/en/news/u-budapeshti-olha-stefanishyna-ta-levente->

[madiar-pohodyly-podalshi-kroky-u-dialozi-ukrainy-ta-uhorshchyny-shchodo-prav-natsionalnykh-spilnot](#) (date of access: 23.09.2025).

94. In Hungary: How Peter Magyar ambushed Orbán. *Geopolitique*. 2024. URL: <https://geopolitique.eu/en/articles/in-hungary-how-peter-magyar-ambushed-orban/> (date of access: 17.09.2025).

95. Italy–Hungary’s veto and the future of Ukraine’s EU accession. *NewEurope.org.ua*. 2025. URL: <https://neweurope.org.ua/en/analytics/en-hungary-s-veto-and-the-future-of-ukraine-s-eu-accession/> (date of access: 29.09.2025).

96. Jeszenszky G. Ukraine and Hungary: The key to relations is Sub-(Trans)Carpathia. *Hungarian Cultural Studies*. 2024. Vol. 17, pp. 91–107. DOI: 10.5195/ahca.2024.563. URL: <https://ahca.pitt.edu/ojs/ahca/article/view/563> (date of access: 22.08.2025).

97. Joint press conference by NATO Secretary General Jens Stoltenberg with the Prime Minister of Hungary, Viktor Orbán. 2024. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/opinions_226388.htm (date of access: 29.09.2025).

98. Katzenstein P. J. *The Culture of National Security: Norms and Identity in World Politics*. New York: Columbia University Press, 1996. 562 p.

99. Krulichová Z. EURO-ATLANTIC FUTURE OF UKRAINE AND EASTERN EUROPE: VIEWS FROM VISEGRAD. *Europeum*. 2024. 9 p. URL: <https://www.europeum.org/wp-content/uploads/report-nato-workshops-final.pdf> (date of access: 29.09.2025).

100. Kryvets A.B., Szokodi B. Transcarpathia in Ukrainian-Hungarian relations 1991-2022. *Foreign Affairs*, 32(4), 2020. P. 8-16.

101. Kukla A. *Social Constructivism and the Philosophy of Science*. London: Routledge, 2000. 192 p.

102. Lee S. *Understanding Constructivism in Foreign Policy: a comprehensive guide to its principles and applications in International Relations*.

NumberAnalytics.com. 25 May 2025. URL: <https://www.numberanalytics.com/blog/constructivism-foreign-policy-analysis> (date of access: 20.08.2025).

103. Liberal Theory of International Relations. URL: <https://dennana.in/2024/03/30/liberal-theory-of-international-relations/> (date of access: 19.08.2025).

104. Liberalism in International Relations . In: Badie B., Schlosser D.-B., Morlino L., eds. *International Encyclopedia of Political Science*. Los Angeles: Sage, 2011. P. 1434–1439.

105. Luu T. H. Foreign Policy Analysis – An Approach from Policy Theory. *Migration Letters*, 2022, vol. 19, no. S2, P. 1656–1665. URL: <https://migrationletters.com/index.php/ml/article/view/10634> (date of access: 19.08.2025).

106. Magyarországnak ebből a fegyveres konfliktusból ki kell maradnia! [Hungary must stay out of this armed conflict!] *Magyar Nemzet*. 2022. URL: <https://kormany.hu/hirek/magyarorszagnak-ebbol-a-konfliktusbol-ki-kell-maradnia> [in Hungarian] (date of access: 30.08.2025).

107. Makhanov K. Understanding the Overlap of Hungary’s “Eastern Opening” and Cooperation of Turkic States. *Eurasian Research Institute*. 2024. URL: <https://www.eurasian-research.org/publication/understanding-the-overlap-of-hungarys-eastern-opening-and-cooperation-of-turkic-states/> (date of access: 10.09.2025).

108. Makogon S. Hungary’s Russian Oil Deal Threatens EU Solidarity. *Atlantic Council*. 2024. URL: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/energysource/hungarys-russian-oil-deal-threatens-eu-solidarity/> (date of access: 02.09.2025).

109. Medynskyi I., Kapcsos B. Foreign Policy Audit: Ukraine-Hungary. Discussion paper. Kyiv: New Europe Center, 2016. 44 p. URL:

https://neweurope.org.ua/wp-content/uploads/2017/10/Aud_Ukr_Hung_01_44_eng.pdf (date of access: 28.08.2025).

110. Meiser J. W. Introducing Liberalism in International Relations Theory. *E-International Relations*. 18 February 2018. URL: <https://www.e-ir.info/2018/02/18/introducing-liberalism-in-international-relations-theory/> (date of access: 19.08.2025).

111. Merabishvili G. Orbán's three perspectives on the Russian-Ukrainian War. *UGSP Analytical Paper Series*. 2023. 13 p. URL: <https://ugsp.ug.edu.ge/storage/publications/February2023/6jD1felWLvdXb4gN2jgw.pdf> (date of access: 16.09.2025).

112. Minority rights at the center of talks between Ukraine and Hungary. *HungaryToday*. 2025. URL: <https://hungarytoday.hu/minority-rights-at-the-center-of-talks-between-ukraine-and-hungary/> (date of access: 23.09.2025).

113. Moldicz C. Hungary Political Briefing: A Review of the Eastern Opening Policy — Hungary's Economic Relations with the East. *China-CEE Institute*. 2024. URL: <https://china-cee.eu/2024/04/10/hungary-political-briefing-a-review-of-the-eastern-opening-policy-hungarys-economic-relations-with-the-east/> (date of access: 10.09.2025).

114. Monastyrskyi O. How Transcarpathia Became a Target of Hungarian Media Propaganda with a Russian Twist. *Centre for Democracy and Rule of Law (CEDEM)*. 2024. URL: <https://cedem.org.ua/en/analytics/how-transcarpathia-became-a-target-of-hungarian-media-propaganda-with-a-russian-twist/> (date of access: 23.08.2025).

115. Morgenthau H. *Politics among nations: The struggle for power and peace*. 7th ed. Boston: McGraw-Hill, 2005. 752 p.

116. Müller M. *A Spectre is Haunting Arabia: How the Germans Brought Their Communism to Yemen*. 2015. 440 p. DOI: 10.1515/9783839432259 (date of access: 19.08.2025).

117. Müller P., Slominski P. The soft hostage-taking of EU foreign policy: Hungary's rule of law conflict with the EU and Russia's war against Ukraine. *Journal of European Public Policy*. 2025. P. 1–27. DOI: 10.1080/13501763.2025.2453033. (date of access: 26.09.2025).
118. Munkacsy M., Davalou L. Ukraine says Hungary has suspended dialogue with them on minority rights. *Euronews*. 2025. 11 May. URL: <https://www.euronews.com/2025/05/11/ukraine-says-hungary-has-suspended-dialogue-with-them-on-minority-rights> (date of access: 23.09.2025).
119. Neo Liberal Theory of International Relations. URL: <https://dennana.in/2024/03/30/neo-liberal-theory-of-international-relations/> (date of access: 19.08.2025).
120. New round of tensions after Hungarian passport scandal in Ukraine's Zakarpattia oblast. *Euromaidan Press*. 2018. URL: <https://euromaidanpress.com/2018/09/21/new-round-of-tensions-after-hungarian-passport-scandal-in-ukraines-zakarpattia-oblast> (date of access: 26.08.2025).
121. Novikova I. N. Small States in International Relations: Some Theoretical Aspects. 2023. URL: <https://www.bohrium.com/paper-details/small-states-in-international-relations-some-theoretical-aspects/840559720933621761-9525> (дата звернення: 21.08.2025).
122. Nuri M. H. International relations: revisiting the conventional 'realism' paradigm. *Pakistan Monthly Review*. URL: <https://pakistanmonthlyreview.com/international-relations-revisiting-the-conventional-realism-paradigm/> (date of access: 20.08.2025).
123. Nye J. S. Soft power. *Foreign Policy*, no. 80, Twentieth Anniversary (Autumn, 1990). P. 153–171. Available at: <http://www.jstor.org/stable/1148580> (date of access: 19.08.2025).
124. Orbán casts himself as safe choice as 'cruel, bloody war' looms over Hungary's election. *The Guardian*. 23 March 2022. URL:

<https://www.theguardian.com/world/2022/mar/23/orban-casts-himself-as-safe-choice-as-cruel-bloody-war-looms-over-hungarys-election> (date of access: 16.09.2025).

125. Orbán Viktor: Elítéljük Oroszország katonai fellépését. [Viktor Orbán: We condemn Russia's military action]. *Mandiner*. 2022. URL: https://mandiner.hu/cikk/20220224_orban_viktor_ukrajna_oroszorszag_kulfold_valsag [in Hungarian] (date of access: 01.09.2025).

126. Orbán's anti-Ukraine stance risks widening EU rupture. *The Guardian*. 2025. 19 April. URL: <https://www.theguardian.com/world/2025/apr/19/orban-ukraine-hungary-eu-relations-kyiv> (date of access: 26.09.2025).

127. Overview – main changes since previous report (Hungary). *Asylum-in-Europe (AIDA)*. URL: <https://asylumineurope.org/reports/country/hungary/overview-main-changes-previous-report-update/> (date of access: 05.09.2025).

128. Papp Olivér. Toward Understanding the Hungarian Right-Wing Media Narrative about the Russian Aggression in Ukraine. *Learning from the Past and Present: Impacts of the Russian War in Ukraine on CEE*. 2025. P. 88–99. URL: https://4liberty.eu/whavuhoo/files/07-OLIVR_PAPP_TOWARD_UNDERSTANDING_THE_HUNGARIAN_RIGHT-WING_MEDIA_NARRATIVE.pdf (date of access: 09.09.2025).

129. Parliamentary election in Hungary, 3 April 2022. *Geopolitique.eu*. 2022. URL: <https://geopolitique.eu/en/articles/parliamentary-election-in-hungary-3-april-2022> (date of access: 02.09.2025).

130. Parry A. W. Liberalism and Foreign Policy: An Analysis of the Liberal Foreign Policy in International Relations. *INSAMER*. 10 February 2021. 4 p. URL: https://insamer.com/en/liberalism-and-foreign-policy-an-analysis_2631.html (date of access: 19.08.2025).

131. Pekingben Orbán Viktor Vlagyimir Putyinnal találkozott. [In Beijing, Viktor Orbán met with Vladimir Putin.] *Telex*. 17.10.2023.

URL: <https://telex.hu/kulfold/2023/10/17/peking-orban-viktor-vlgyimir-putyin-talalkozo-haboru-katonai-muvelet-rozatom-gazprom> [in Hungarian] (date of access: 02.09.2025).

132. Political issues of Ukraine and Hungary. *Hungary.mfa.gov.ua*. 2012. URL: <https://hungary.mfa.gov.ua/en/embassy/263-istorija-dvostoronnih-vidnosin> (date of access: 22.08.2025).

133. Political Realism in International Relations. *Stanford Encyclopedia of Philosophy*. Jul 26, 2010. URL: <https://plato.stanford.edu/entries/realism-intl-relations/> (date of access: 20.08.2025).

134. Pragmatism at its peak – Orbán’s war rhetoric. *Heinrich Böll Stiftung (Prague Office)*. 2022. URL: <https://cz.boell.org/en/2022/06/09/pragmatism-its-peak-orbans-war-rhetoric> (date of access: 16.09.2025).

135. PROTECTION BRIEF #2: Hungary. *UNHCR*. December 2024. 5 p.

136. Realist Theory of International Relations. URL: <https://dennana.in/2024/03/29/meaning-and-nature-of-ir-theory/> (date of access: 20.08.2025).

137. Resilient Roots: The Persistence of Hungarian National Identity in Transcarpathia Amid Conflict and Change. *AusisJournal*. 2025. URL: <https://ausisjournal.com/2025/05/07/resilient-roots-the-persistence-of-hungarian-national-identity-in-transcarpathia-amid-conflict-and-change/> (date of access: 26.08.2025).

138. Ruptures and continuities: Hungary’s reception policy for Ukrainian arrivals. *CEEMR*, University of Warsaw — Vol. 12, No. 1, 2023. URL: <https://ceemr.uw.edu.pl/vol-12-no-1-2023/special-section/ruptures-and-continuities-hungary-s-reception-policy-ukrainian> (date of access: 03.09.2025).

139. Russia won war in Ukraine, Hungary’s Orban says. *Yahoo News*. 2025. URL: <https://ca.news.yahoo.com/russia-won-war-ukraine-hungarys-163907627.html?guccounter=1> (date of access: 02.09.2025).

140. Russia's Nuclear Project Hungary — France's Growing Role. *OSW Commentary*. 2023-07-04. URL: <https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/osw-commentary/2023-07-04/russias-nuclear-project-hungary-frances-growing-role> (date of access: 12.09.2025).

141. Rutai L. In Hungary, Ukraine's Roma Find Refuge From War But Not From Poverty. *RFERL*. 2023. URL: <https://www.rferl.org/a/hungary-transcarpathia-roma-ukraine-refugees/32443092.html> (date of access: 26.08.2025).

142. Schmidt Andrea, Glied Viktor. Pragmatic foreign policy of Hungary in the shadow of the Russian–Ukrainian war. *Eastern Journal of European Studies*. 2024. Volume 15, Special Issue. P. 247–267. DOI: 10.47743/ejes-2024-SI12

143. Simpson A. W. Realism, Small States and Neutrality. *E-IR*. 2018. URL: <https://www.e-ir.info/2018/02/05/realism-small-states-and-neutrality/> (дата звернення: 21.08.2025).

144. South Tyrol Autonomy Convention. 2016. URL: <https://blogs.lse.ac.uk/europpblog/2016/10/20/south-tyrol-autonomy-convention/> (date of access: 23.09.2025).

145. State Secretary: Hungary has provided 98.5 billion HUF to Ukraine since start of war. *About Hungary*. 2024. URL: <https://abouthungary.hu/news-in-brief/state-secretary-hungary-has-provided-98-5-billion-huf-to-ukraine-since-start-of-war> (date of access: 03.09.2025).

146. Steinsson S., Kristinsson T. The small state in international relations. In: *Small States and Shelter Theory*. 2018. P. 13–23. DOI: 10.4324/9780429463167-2.

147. Tárnok B., Filyuk L. Ukrainian-Hungarian Relations Throughout the Years – How to Move Forward. Kyiv: International Centre for Policy Studies, 2020. P. 1–32. URL: https://www.researchgate.net/publication/348357042_Ukrainian-Hungarian_Relations_Throughout_the_Years_-_How_to_Move_Forward_International_Centre_for_Policy_Studies_Kyiv_2020 (date of access: 22.08.2025).

148. Temporary Protection for persons fleeing Ukraine - monthly statistics. *Eurostat*. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Temporary_protection_for_persons_fleeing_Ukraine_-_monthly_statistics (date of access: 03.09.2025).
149. Temporary Protection in Hungary: Update 2024. *AIDA / Asylum Information Database*. 2025. 64 p. URL: https://asylumineurope.org/wp-content/uploads/2025/05/AIDA-HU_Temporary-Protection_2024.pdf (date of access: 03.09.2025).
150. Temporary Protection status. *UNHCR*. URL: <https://help.unhcr.org/hungary/temporary-protection/> (date of access: 03.09.2025).
151. Theories of international relations unit 2 study guides liberalism & neoliberalism in ir theory. URL: <https://library.fiveable.me/theories-of-international-relations/unit-2> (date of access: 19.08.2025).
152. Ukraine Refugee Situation. *UNHCR*. URL: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine> (date of access: 03.09.2025).
153. Ukraine wants Hungary to explain decision on minister for Transcarpathia. *UNIAN*. 2018. URL: <https://www.unian.info/politics/10210796-ukraine-wants-hungary-to-explain-decision-on-minister-for-transcarpathia.html> (date of access: 26.08.2025).
154. Ukraine war, NATO, EU accession, Russia and Hungary. *Hungarian Conservative*. URL: <https://www.hungarianconservative.com/articles/current/ukraine-war-nato-eu-accession-russia-hungary-balazs-orban/> (date of access: 05.09.2025).
155. Ukraine: Restoring military base near Hungarian border. *Jamestown Foundation*. 2021. URL: <https://jamestown.org/program/ukraine-restoring-military-base-near-hungarian-border/> (date of access: 26.08.2025).
156. Urbán Á. How Public Service Media Disinformation Shapes Hungarian Public Discourse. *Media and Communication*. 2023. Vol. 11, № 4. P. 62-72. URL: <https://www.cogitatiopress.com/mediaandcommunication/article/view/7148> (date of

access: 19.09.2025).

157. Ustymenko B. Ukraine's Transcarpathia: The Other Center of Tension in the Heart of Europe. *Jamestown Foundation*. 2022. URL: <https://jamestown.org/program/ukraines-transcarpathia-the-other-center-of-tension-in-the-heart-of-europe/> (date of access: 23.08.2025).

158. Venice Commission. CDL-AD(2017)030-e. 2017. 25 p. URL: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2017\)030-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2017)030-e) (date of access: 23.09.2025).

159. Vysotska T. Hungary's Position on EU Sanctions Against Russia. *Eurointegration*. 2025. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/eng/news/2025/06/24/7214427/> (date of access: 02.09.2025).

160. Waltz K. N. Man, the State, and War: A Theoretical Analysis. 2nd rev. ed. New York: Columbia University Press, 2001. 263 p. URL: <https://hostnezt.com/cssfiles/internationalrelations/Man%20the%20State%20and%20War%20A%20Theoretical%20Analysis%202nd%20Edition%20-%20The%20CSS%20Point.pdf> (date of access: 20.08.2025).

161. Weapons shipments for Ukraine did pass through Hungary despite the government's contradicting claims. *Atlatszo*. 2022. URL: <https://english.atlatszo.hu/2022/05/13/weapons-shipments-for-ukraine-did-pass-through-hungary-despite-the-governments-contradicting-claims/> (date of access: 08.09.2025).

162. Wendt A. Anarchy Is What States Make of It: The Social Construction of Power Politics. *International Organization*. 1992. Vol. 46, No. 2. P. 391–425.

163. Why Hungary is Sticking Close to China. *The Diplomat*. 2025. 15 September. URL: <https://thediplomat.com/2025/09/why-hungary-is-sticking-close-to-china/> (date of access: 15.09.2025).